

**UCHWAŁA NR XXXVII/214/2017
RADY GMINY PYSZNICA**

z dnia 10 listopada 2017 r.

**w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pysznica
na lata 2017- 2020 z perspektywą do roku 2024”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1875) oraz art.18 ust. 1 i art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 519, z późn. zm) **Rada Gminy Pysznica**

uchwala, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pysznica na lata 2017- 2020 z perspektywą do roku 2024”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały .

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pysznica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

Przewodniczący Rady Gminy

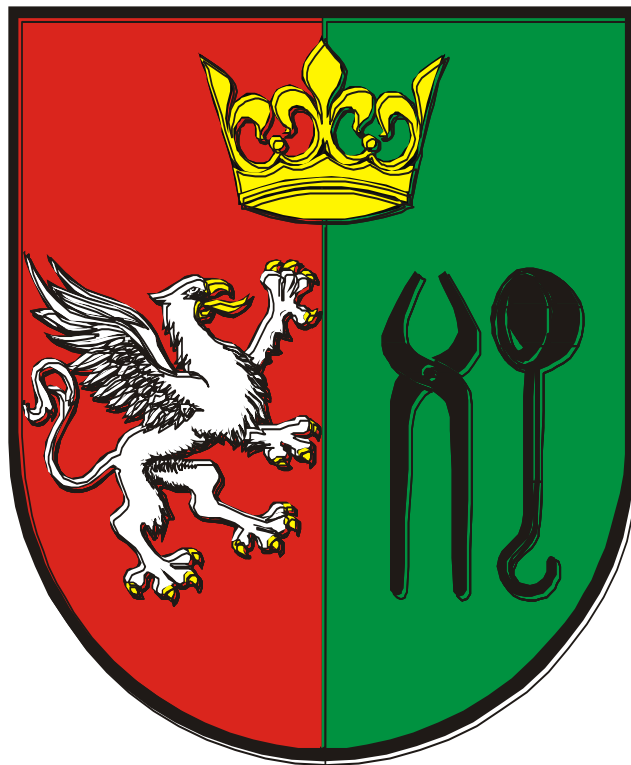
Józef Gorczyca

Załącznik do Uchwały Nr XXXVII/214/2017

Rady Gminy Pysznica

z dnia 10 listopada 2017 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PYSZNICA NA LATA 2017 – 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2024



listopad 2017 r.

I. Spis treści

I. Spis treści.....	2
II. Wykaz skrótów.....	4
III. Wstęp.....	7
III.1 Wprowadzenie.....	7
III.2 Cel opracowania.....	7
III.3 Metodyka opracowania programu.....	7
IV. Streszczenie.....	10
V. Charakterystyka stanu istniejącego.....	13
V.1 Ogólna charakterystyka.....	13
V.2 Ludność, dane demograficzne.....	13
V.3 Działalność gospodarcza na terenie gminy.....	13
VI. Ocena stanu środowiska.....	17
VI.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	17
VI.1.1. Klimat i jakość powietrza.....	17
VI.1.2. Źródła zanieczyszczenia powietrza.....	23
VI.1.3. Odnawialne źródła energii.....	26
VI.1.4. Działania podejmowane przez gminę dotyczące - ochrony klimatu i jakość powietrza.....	30
VI.1.5. Analiza SWOT obszaru interwencji - Ochrona klimatu i jakość powietrza.....	31
VI.2 Zagrożenia hałasem.....	31
VI.1.1. Działania podejmowane przez gminę dotyczące – zagrożenia hałasem.....	34
VI.1.2. Analiza SWOT obszaru interwencji - Zagrożenia hałasem.....	34
VI.3 Pola elektromagnetyczne.....	35
VI.3.1. Działania podejmowane przez gminę dotyczące – pól elektromagnetycznych.....	37
VI.3.2. Analiza SWOT obszaru interwencji - Pola elektromagnetyczne.....	37
VI.4 Gospodarka wodami.....	37
VI.4.1. Wody powierzchniowe.....	37
VI.4.2. Wody podziemne.....	41
VI.4.3. Zagrożenie powodziowe i klęską suszy na terenie gminy.....	42
VI.4.4. Działania podejmowane przez gminę dotyczące – gospodarka wodami.....	43
VI.4.5. Analiza SWOT obszaru interwencji – Gospodarka wodami.....	44
VI.5 Gospodarka wodno – ściekowa.....	44
VI.5.1. Zaopatrzenie w wodę.....	44
VI.5.2. Kanalizacja i oczyszczanie ścieków.....	45
VI.5.3. Działania podejmowane przez gminę dotyczące – gospodarki wodno - ściekowej.....	46
VI.5.4. Analiza SWOT obszaru interwencji – Gospodarki wodno - ściekowej.....	47
VI.6 Zasoby geologiczne.....	47
VI.6.1. Działania podejmowane przez gminę dotyczące – zasobów geologicznych ...	49
VI.6.2. Analiza SWOT obszaru interwencji – Zasoby geologiczne.....	49
VI.7 Gleby.....	50

VI.7.1.	Działania podejmowane przez gminę dotyczące – gleb	51
VI.7.2.	Analiza SWOT obszaru interwencji – Gleby	52
VI.8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	52
VI.8.1.	Odpady komunalne.....	53
VI.8.2.	Odpady inne niż komunalne z grup 01 – 19.....	57
VI.8.3.	Przewidywane kierunki zmian	58
VI.8.4.	Działania podejmowane przez gminę dotyczące – gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów.....	59
VI.8.5.	Analiza SWOT obszaru interwencji – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	59
VI.9	Zasoby przyrodnicze	62
VI.9.1.	Lasy.....	62
VI.9.2.	Obszary Natura 2000 i park krajobrazowy	62
VI.9.3.	Pomniki przyrody oraz zabytki	62
VI.9.4.	Działania podejmowane przez gminę dotyczące – zasobów przyrody.....	69
VI.9.5.	Analiza SWOT obszaru interwencji – Zasoby przyrody	73
VI.10	Zagrożenia poważnymi awariami	73
VI.10.1.	Działania podejmowane przez gminę dotyczące – zagrożeniem poważnymi awariami.....	74
VI.10.2.	Analiza SWOT obszaru interwencji – Zagrożenia poważnymi awariami.....	74
VII.	Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie.....	75
VIII.	System realizacji programu ochrony środowiska.....	75
VIII.1	Zarządzanie programem.....	150
VIII.2	Współpraca z interesariuszami.....	151
VIII.3	Źródła finansowania.....	152
VIII.4	Mierniki efektywności programu	155
IX.	Spis tabel	158
X.	Spis map.....	159
XI.	Spis wykresów	159
XII.	Spis załączników	159

II. Wykaz skrótów.

1. **ARiMR** – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
2. **BZT₅** – pięciodobowe biochemiczne zapotrzebowanie tlenu,
3. **B(a)P** – benzo(a)piren,
4. **CO** – tlenek węgla,
5. **ChZT_{Cr}** – ilość tlenu pobrana w procesie chemicznego utleniania ścieków za pomocą dwuchromianu potasu,
6. **Emisje** – rozumie się przez to wprowadzanie bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, gleby lub ziemi: substancji lub energii takich jak ciepło, hałas, wibracje lub pola elektromagnetyczne,
7. **GDOŚ** – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
8. **GUS** – Główny Urząd Statystyczny,
9. **JCWP** – jednolita część wód powierzchniowych,
10. **JCWPd** – jednolita część wód podziemnych,
11. **KZGW** – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,
12. **Natura 2000** – program utworzenia w krajach Unii Europejskiej wspólnego systemu (sieci) obszarów objętych ochroną przyrody. Podstawą dla tego programu są dwie unijne dyrektywy: Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa (Habitatowa). Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy.
13. **NFOŚiGW** – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
14. **NO₂** - dwutlenek azotu,
15. **Ochrona krajobrazowa** – rozumie się przez to zrównoważony rozwój obszaru oraz zachowanie cech charakterystycznych krajobrazu,
16. **ODR** – Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
17. **OECD** – Organizacja Współpracy Międzynarodowej i Rozwoju,
18. **OSP** – Ochotnicza Straż Pożarna,
19. **OUG** – Okręgowy Urząd Górniczy w Krośnie,
20. **P** – fosfor,
21. **PM₁₀** – pył zawieszony, ziarna pyłu o wymiarach mniejszych niż 10 mikrometrów,
22. **PM_{2,5}** - pył zawieszony, ziarna pyłu o wymiarach mniejszych niż 2,5 mikrometrów,
23. **POP** – Program Ochrony Powietrza,
24. **PSP** – Państwowa Straż Pożarna,
25. **PSZOK** – Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych,
26. **PZMiUW** – Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych,
27. **RIPOK** – Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych,
28. **RPO** – Regionalny Program Operacyjny,

29. **RZGW** – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej,
30. **SO₂** - dwutlenek siarki,
31. **Substancja** – rozumie się przez to pierwiastki chemiczne lub ich związki, mieszaniny lub roztwory występujące w środowisku lub powstałe w wyniku działalności człowieka,
32. **Substancje niebezpieczne** – rozumie się przez to jedną lub więcej substancji albo mieszaniny substancji, które ze względu na swoje właściwości chemiczne, biologiczne lub promieniotwórcze mogą w razie nieprawidłowego obchodzenia się z nimi, spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska,
33. **Ścieki** – rozumie się przez to wprowadzanie do wód lub do ziemi:
- wody zużyte na cele bytowe lub gospodarcze,
 - ciekłe odchody zwierzęce, z wyjątkiem gnojówki i gnojowicy przeznaczonych do rolniczego wykorzystania w sposób i na zasadach określonych w przepisach o nawozach i nawożeniu,
 - wody opadowe lub roztopowe, ujęte w systemy kanalizacyjne, pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych w tym z centrów miast, terenów przemysłowych i składowych, baz transportowych oraz dróg i parkingów o trwałej nawierzchni,
 - wody odciekowe ze składowisk odpadów, wykorzystane solanki, wody lecznicze i termalne,
 - wody pochodzące z odwodnienia zakładów górniczych, z wyjątkiem wód wprowadzanych do górotworu, jeżeli rodzaje i ilość substancji zawartych w wodzie wprowadzonej do górotworu są tożsame z rodzajami i ilościami zawartymi w pobranej wodzie,
 - wody wykorzystane, odprowadzane z obiektów gospodarki rybackiej, jeżeli występują w nich nowe substancje lub zwiększone zostaną ilości substancji w stosunku do zawartych w pobranej wodzie,
34. **Środowisko** – rozumie się przez to ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnię ziemi, kopaliny, wody, powietrze, zwierzęta i rośliny, krajobraz oraz klimat,
35. **UG** – Urząd Gminy
36. **WFOŚiGW** – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie,
37. **WIOŚ** – Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie,
38. **Zadania Gminy:**
- ZW – zadania własne,
 - ZM – zadania monitorowane
39. **Zarządcy dróg** - Zarząd Dróg Powiatowych, Zarząd Dróg Wojewódzkich, Gmina Pysznica,

40. **Zrównoważony rozwój** – rozumie się przez to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

III. Wstęp

III.1 Wprowadzenie

Mając na uwadze zasady polityki ekologicznej, zarówno Polski jak i Unii Europejskiej, bardzo ważną rolę odgrywa to, że problemy ochrony środowiska powinny być rozwiązywane na możliwie najniższym poziomie, zaś interwencja władz centralnych potrzebna jest jedynie tam, gdzie władze lokalne nie są w stanie samodzielnie rozwiązać powstałych problemów.

Obecnie to samorząd gminny w decydującym stopniu wpływa na sposób realizacji zadań z zakresu planowania przestrzennego, gospodarki wodno – ściekowej, gospodarki odpadami itp.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519 z późn. zm.) nakłada na administrację samorządową, w tym gminy, obowiązek opracowania programów ochrony środowiska dla realizowania celów ekologicznych państwa.

Niezwykle ważną zasadą polityki ekologicznej jest zasada zrównoważonego rozwoju. Oznacza ona, że wsparcie dla rozwoju gospodarczego i społecznego odbywać się będzie z poszanowaniem wymagań ochrony środowiska, tak aby pozostawić możliwość korzystania z zasobów przyrodniczych przyszłym pokoleniom.

Zasada ta znalazła swoje potwierdzenie w art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Gminy akceptując zasadę zrównoważonego rozwoju, powinny szukać takich kierunków działań, które prowadzić będą do poprawiania jakości życia mieszkańców.

Należy dążyć do ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, wód i ziemi, zmniejszenia energochłonności, wodochłonności, materiałochłonności przemysłu, zachowania cennych systemów przyrodniczych, ochrony krajobrazu i bioróżnorodności, rozwijania aktywności obywatelskiej związanej ze środowiskiem.

Realizacja powyższych celów nie będzie możliwa, jeżeli aktywność gmin nie zostanie zaplanowana i ujęta w spójny program działań.

III.2 Cel opracowania

Głównym zadaniem Programu jest realizacja celów ekologicznych państwa na terenie gminy Pysznica. Przyjęte w programie cele powinny uwzględnić konieczność realizacji zarówno lokalnych priorytetów ochrony środowiska jak i strategii działań wynikających z programów wyższego szczebla. W oczywisty sposób cele te nie mogą być sprzeczne z priorytetami polityki ekologicznej państwa. Dlatego też przygotowany „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pysznica” uwzględni uwarunkowania zawarte w strategiach, programach i innych dokumentach programowych, które dotyczą Gminy Pysznica.

III.3 Metodyka opracowania programu

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pysznica został opracowany zgodnie z zapisami art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.) oraz wytycznymi Ministerstwa Środowiska zawartymi w dokumencie „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” (2015). Rada Gminy uchwala Program Ochrony Środowiska.

Wójt Gminy jest zobowiązany do sporządzania co dwa lata raportu z wykonania niniejszego Programu. Raport ten będzie przedstawiany Radzie Gminy. Projekt Gminnego Programu Ochrony Środowiska podlega opiniowaniu na szczeblu powiatu.

Gminne programy ochrony środowiska mają za zadanie między innymi zapewnienie realizowania celów ekologicznych państwa na poziomie lokalnym. Dlatego też w niniejszym dokumencie uwzględniono priorytety zawarte w następujących dokumentach:

- Krajowy plan gospodarki odpadami 2022,
- Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych,
- Krajowy program zwiększania lesistości,
- Strategia Bezpieczeństwa Energetycznego i Środowisko do 2020 r.,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020,
- Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackiego 2020,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030,
- Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do 2019,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022,
- Wojewódzki Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Podkarpackiego,
- Aktualizacja Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej wraz z Planem Działań Krótkoterminowych,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Stalowowolskiego na lata 2016 – 2019 z uwzględnieniem lat 2020 - 2023,
- Strategia Rozwoju Gminy Pysznica na lata 2016 - 2022,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pysznica,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pysznica na lata 2010 – 2013,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pysznica, Aktualizacji 2017 r.,

- Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony Środowiska 2015,
- Aktualnie obowiązujące przepisy prawne.

W programie przyjęto zasady, leżące u podstaw polityki ekologicznej Unii Europejskiej i Polski tj.:

- zasadę zrównoważonego rozwoju,
- zasadę przezorności,
- zasadę prewencji,
- zasadę „zanieczyszczający płaci”,
- zasadę równego dostępu do środowiska postrzeganą w kategoriach:
 - a) sprawiedliwości międzypokoleniowej,
 - b) sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej,
 - c) równoważenia szans między człowiekiem a przyrodą,
- zasadę uspołeczniania,
- zasadę subsydiarności,
- zasadę efektywności ekologicznej i ekonomicznej.

Dokument ten określa również:

- ocenę aktualnego stanu środowiska na terenie gminy Pysznica,
- cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie,
- system realizacji programu ochrony środowiska.

Przy tworzeniu dokumentu zastosowano model „siły sprawcze – presja – stan – wpływ – reakcja” (D-P-S-I-R), który został opracowany przez OECD i rozwinięty przez Europejską Agencję Środowiska.

Program ten dotyczy gminy Pysznica, tym niemniej bierze on pod uwagę różnego rodzaju powiązania, w tym powiązania przestrzenne i przyrodnicze z sąsiednimi gminami. Ponadto uwzględnia on ustrojową pozycję samorządu gminy i jego kompetencje wynikających z przepisów prawa ochrony środowiska.

Opracowany program ma formę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymagań prawnych, pojawianiu się nowych problemów bądź braku możliwości wykonania niektórych przedsięwzięć w terminach przewidzianych w tym programie, dokument programu będzie cyklicznie, co 4 lata, aktualizowany.

Gmina Pysznica nie opracowała raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pysznica na lata 2010 – 2013, dlatego też w niniejszym opracowaniu bazowano na materiałach zebranych podczas opracowania niniejszego dokumentu.

IV. Streszczenie

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pysznica, został opracowany zgodnie z przepisami ustawy o ochronie środowiska i wytycznymi dla opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Obejmuje on poszczególne komponenty środowiska znajdujące się na obszarze gminy Pysznica. Postawione w programie cele do osiągnięcia są zgodne z celami zawartymi w strategiach, programach i innych dokumentach programowych, w szczególności z Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego, Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Stalowowolskiego.

Program ochrony środowiska dla gminy Pysznica zawiera między innymi charakterystykę ogólną gminy.

Stan środowiska na terenie gminy Pysznica określono z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji:

- 1) ochrona klimatu i jakości powietrza,
- 2) zagrożenia hałasem,
- 3) pola elektromagnetyczne,
- 4) gospodarowanie wodami,
- 5) gospodarka wodno-ściekowa,
- 6) zasoby geologiczne,
- 7) gleby,
- 8) gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- 9) zasoby przyrodnicze,
- 10) zagrożenia poważnymi awariami.

Biorąc pod uwagę przeprowadzoną analizę stanu aktualnego środowiska oraz ocenę zagrożeń i możliwości rozwoju gospodarczego gminy ustalono w poszczególnych obszarach interwencji, cele, kierunki interwencji, zadania oraz podmioty odpowiedzialne za ich realizację.

W ramach obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza, ustalono następujące cele do realizacji:

- spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza atmosferycznego,
- przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję gazów cieplarnianych,
- wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych,
- zmniejszenie energochłonności.

Natomiast w ramach obszaru interwencji zagrożenia hałasem, ustalono następujące cele do realizacji:

- zmniejszenie uciążliwości hałasu,

- ochrona przed hałasem.

W ramach obszaru pola elektromagnetyczne, ustalono następujący cel do realizacji:

- ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego.

Dla obszaru interwencji gospodarka wodami, ustalono następujące cele do realizacji:

- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
- ochrona przed powodzią, suszą, deficytem wody.

Natomiast w ramach obszaru interwencji gospodarka wodno - ściekowa, ustalono następujące cele do realizacji:

- zaspokojenie potrzeb ilościowych i jakościowych na wodę przeznaczoną do celów bytowo - gospodarczych,
- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

W ramach obszaru interwencji zasoby geologiczne, ustalono następujące cele do realizacji:

- ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin,
- ochrona powierzchni ziemi.

Dla obszaru interwencji - gleby, ustalono następujące cele do realizacji:

- ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele,
- przywracanie funkcji użytkowych i przyrodniczych terenom zdegradowanym oraz ich rekultywacja,
- identyfikacja i likwidacja zagrożeń powierzchni ziemi.

Natomiast w ramach obszaru interwencji gospodarka odpadami z zapobieganiem powstawania odpadów, ustalono następujące cele do realizacji:

- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury,
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- minimalizacja powstawania odpadów.

W ramach obszaru interwencji zasoby przyrodnicze, ustalono następujące cele do realizacji:

- kształtowanie polityki zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniającej walory przyrodnicze i krajobrazowe,
- ochrona walorów przyrody oraz rozwój zieleni na terenach wiejskich oraz krajobrazu wiejskiego,
- udostępnienie i racjonalne użytkowanie obszarów przyrodniczo - cennych,
- działania na rzecz kształtowania właściwej struktury gatunkowej i wiekowej lasów z zachowaniem ich bogactwa biologicznego.

Dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami, ustalono następujące cele do realizacji:

- zwiększenie skuteczności działań służb ratowniczych,
- ochrona przed powodzią,
- zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego,
- zmniejszenie zagrożenia podczas przewozu substancji niebezpiecznych.

Dla realizacji poszczególnych celów określono zadania szczegółowe do realizacji, przedmiot odpowiedzialny za ich realizację, szacunkowe koszty ich realizacji oraz źródła finansowania.

Zadanie te określono w przedziałach czasowych (szczegółowo) tj. lata 2017 – 2020 oraz do 2024 r. (ogólnie).

Przedstawiono również sposób zarządzania programem, oraz mierniki efektywności programu.

Realizacja wyznaczonych celów, zadań ekologicznych będzie elementem wypełnienia zapisów zawartych w celach ekologicznych państwa na poziomie lokalnym, przyczyni się do zrównoważonego rozwoju obszarów oraz poprawy poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy Pysznica.

V. Charakterystyka stanu istniejącego.

V.1 Ogólna charakterystyka

Gmina Pysznicza położona jest w południowo-wschodniej części Polski, w centrum Kotliny Sandomierskiej, gdzie wydzielono dwie jednostki niższego rzędu tj.: mezoregion Równiny Biłgorajskiej i Dolnego Sanu. Równina Biłgorajska rozciąga się w centralnej i wschodniej części gminy. Natomiast w południowej i zachodniej części znajduje się Dolina Dolnego Sanu. Przez teren gminy Pysznicza przepływa rzeka San z jej prawym dopływem rzeką Bukową.

Obszar gminy Pysznicza charakteryzuje się lekką pagórkowatością, różnice wysokości w terenie wahają się między 155 – 189 m n.p.m.

Od południa gmina Pysznicza sąsiaduje z gminą Nisko i Ulanów, od wschodu z gminą Jarocin, od zachodu z miastem Stalowa Wola oraz gminą Radomyśl nad Sanem. W północnej części i północno-wschodniej graniczy z gminami: Janów Lubelski, Modliborzyce i Potok Wielki z województwa lubelskiego.

Granice gminy obejmują obszar o powierzchni prawie 147 km² co stanowi 0,82 % powierzchni województwa i prawie 18 % powierzchni powiatu stalowowolskiego.

V.2 Ludność, dane demograficzne

Gminę zamieszkiwało na koniec 2016 r., 10 822 mieszkańców. Ludność gminy Pysznicza stanowi 0,5 % ludności województwa i 10 % ludności powiatu stalowowolskiego. Znajduje się tutaj 10 sołectw tj.:

Pysznicza (wieś Pysznicza pełni funkcję administracyjno-usługową),

Bąków

Brandwica,

Chłopska Wola,

Jastkowice,

Kłyżów,

Krzaki-Słomiana,

Olszowiec,

Studzieniec,

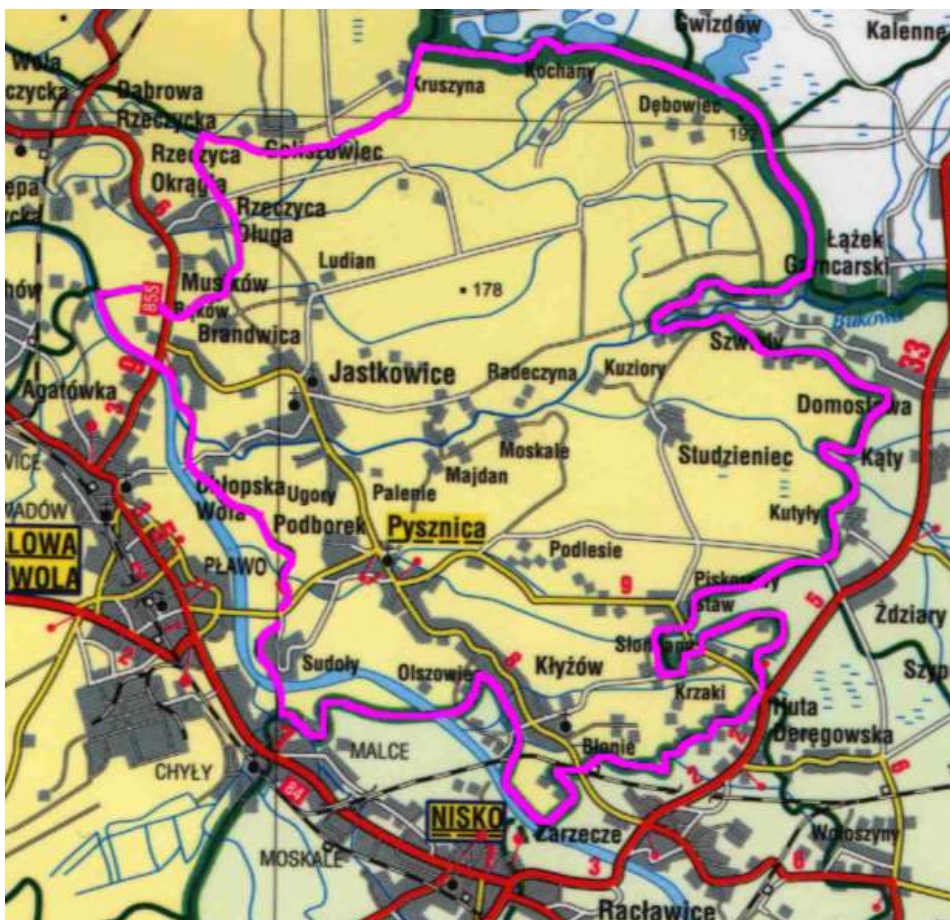
Sudoły.

Ilość gospodarstw domowych w gminie wynosi 2 979.

Średnia gęstość zaludnienia wynosi obecnie 74 osoby na 1 km².

Mapę gminy Pysznicza przedstawiono poniżej.

Mapa nr 1. Gmina Pysznica.



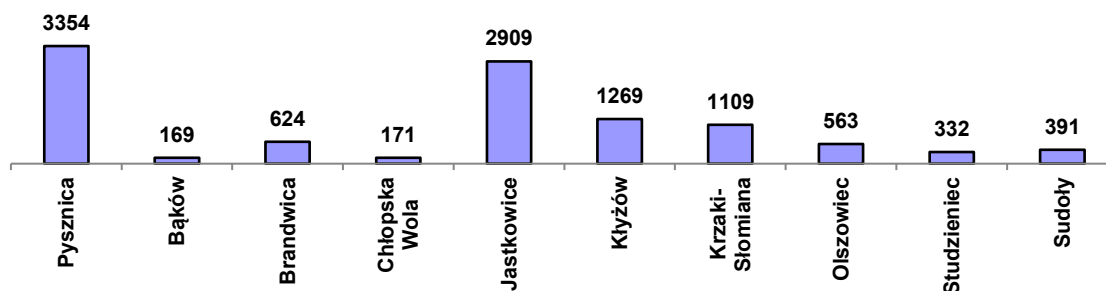
Źródło: Urząd Gminy Pysznica

Tabela nr 1. Liczba ludności na terenie gminy Pysznica w latach 2013 – 2016.

Gmina	Powierzchnia w ha	Liczba ludności w 2013 r.	Liczba ludności w 2014 r.	Liczba ludności w 2015 r.	Liczba ludności w 2016 r.	Gęstość zaludnienia w 2016 r. na 1 km ² .
Pysznica	14 669	10 480	10 557	10 650	10 822	74

Źródło: Dane GUS.

Wykres nr 1. Liczba ludności w poszczególnych sołectwach, wg stanu na koniec 2016 r.



Z zestawienia danych za lata 2013 - 2016, wynika, że liczba ludności gminy Pysznicza zwiększa się. Wzrost ma charakter stały, pomimo utrzymującego się niewielkiego ujemnego przyrostu naturalnego. O wzroście liczby mieszkańców decyduje migracja.

Tabela nr 2. Ludność gminy Pysznicza na tle powiatu stalowowolskiego i województwa podkarpackiego – stan na 31 grudnia 2016 r.

Gmina, powiat, województwo	Ludność							Kobiety na 100 mężczyzn
	ogółem	mężczyźni	Kobiety	na 1km ²	w wieku			
					przed- produk- cyjnym	produk- cyjnym	popro- dukcyjnym	
Pysznicza	10 822	5 327	5 495	74	1 923	7 049	1 850	103
stalowowolski	107 576	52 314	55 262	129	17 874	67 554	22 148	106
podkarpackie	2 127 656	1 041 917	1 085 739	119	390 816	1 337 727	399 113	104

Źródło: Dane GUS, 2017

Wykres nr 2. Zmiana liczby ludności gminy Pysznicza w latach 2013 – 2016

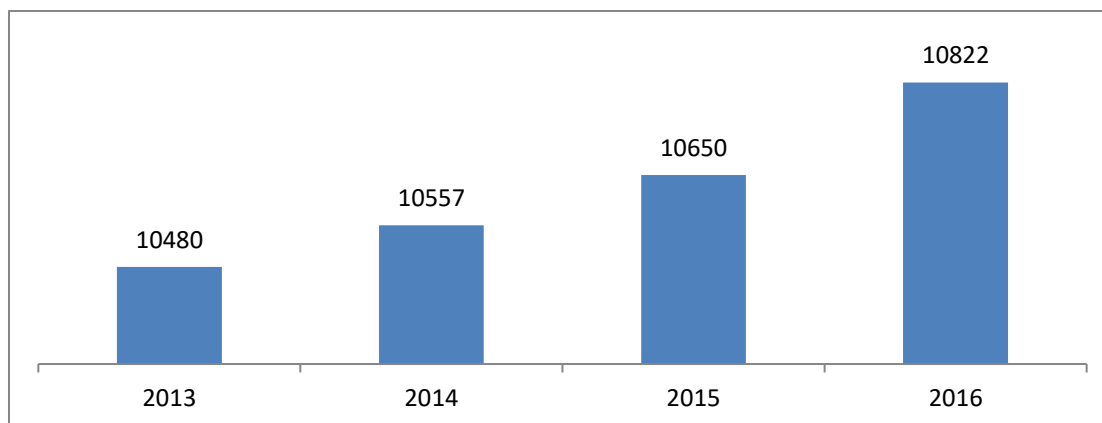


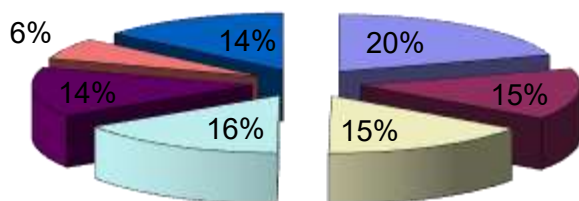
Tabela nr 3. Ruch naturalny ludności w gminie Pysznicza /w liczbach bezwzględnych/

Gmina, powiat województwo	Małżeństwa	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny
Pysznicza	38	87	94	-7
powiat stalowowolski	521	888	964	-149
podkarpackie	11 114	20 262	19 103	1 159

Źródło: Dane GUS, 2017

Na zmiany demograficzne duży wpływ mają także migracje ludności. Obserwuje się zwiększające się z roku na rok saldo migracji. W roku 2016 saldo migracji wynosiło 175.

Wykres nr 3. Struktura wiekowa ludności gminy Pysznica



■ 0-19 lat
 ■ 20-29 lat
 ■ 30-39 lat
 ■ 40-49 lat
 ■ 50-59 lat
 ■ 60-64 lat
 ■ 65 i więcej

V.3 Działalność gospodarcza na terenie gminy

Na terenie gminy Pysznica zarejestrowanych jest 732 rodzajów działalności gospodarczych (wg. systemu REGON). Dominującą formą aktywności jest handel i usługi budowlane. Większość podmiotów to przedsiębiorstwa bardzo małe (jednoosobowe) i małe (zatrudniające mniej niż 10 osób)

Tabela nr 4. Zestawienie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON na terenie gminy Pysznica .

Lp.	Opis działalności	Liczba podmiotów prowadzących daną działalność
1	Rolnictwo, leśna, łowiectwo, rybactwo	12
2	Przetwórstwo przemysłowe	72
3	Budownictwo	92
4	Handel hurtowy, detaliczny, naprawa pojazdów	200
5	Edukacja	31
6	Transport i gospodarka magazynowa	56
7	Opieka zdrowotna, pomoc społeczna	70
8	Usługi gastronomiczne, zakwaterowanie	19
9	Inne	180
10	Łączna ilość podmiotów	732

Źródło: GUS, czerwiec 2017 r.

Do największych przedsiębiorstw na terenie gminy możemy zaliczyć:

- KELTEC-PL Sp. z o.o., ul. Kręta, Pysznica,
- P.P.H.U SOLO Marcin Sobota,
- ABN PROFIL TOMASZ RADZIEJOWSKI, ul. Komunalna, Pysznica,
- „Tartacznictwo” Danuta Hlawacz Sp.j., ul. Mickiewicza 39, Pysznica,
- KOCZWARA STOLARKA ALUMINIOWA Sp.j., Z. Koczwarą, H. Koczwarą, ul. Brandwicka 2, Jastkowice,
- Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Pysznicy.

VI. Ocena stanu środowiska

VI.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

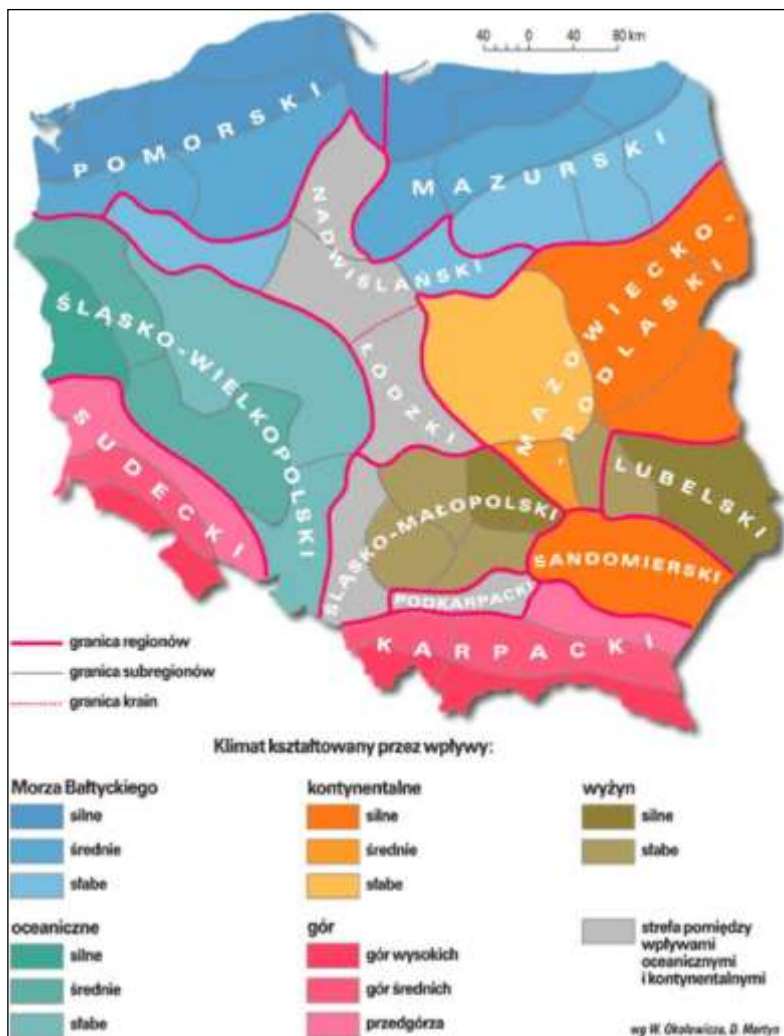
VI.1.1. Klimat i jakość powietrza

Gmina Pysznica, tak jak i obszar całej Polski leży w strefie klimatu umiarkowanego, przejściowego. W podziale klimatycznym podanym przez *Okołowicza*, Pysznica znajduje się w obrębie tzw. Krainy Klimatycznej Sandomierskiej. Jest to jeden z najmniejszych samodzielnych regionów klimatycznych. Granice oddzielające go od pozostałych obszarów są stosunkowo wyraźne. Posiada on dosyć wyraźne cechy klimatu kontynentalnego, który wyraża się w większych rocznych amplitudach temperatury powietrza. Warunki klimatyczne charakteryzują się upalnym latem, ciepłą zimą i stosunkowo małą ilością opadów. Klimat terenu objętego opracowaniem ekofizjograficznym tworzą masy powietrza polarno-morskiego występującego głównie latem i zimą oraz powietrza polarno-kontynentalnego pojawiającego się najczęściej w sezonie wiosennym i jesiennym. Dominują wiatry o prędkościach 2-5 m/s głównie południowo-zachodnie, zachodnie i północno-zachodnie, przy czym w okresie miesięcy letnich, wiatry te występują z częstością pięciokrotnie większą niż wschodnie. Z kolei w sezonie wiosennym oraz jesiennym przewaga wiatrów zachodnich nad wiatrami wschodnimi jest niewielka.

Średni opad roczny wynosi około 700 mm, przy czym na okres od maja do października przypada około 65 % rocznej wielkości opadów. Maksymalna ilość opadów przypada przeważnie na lipiec, zaś minimalna na luty. Deszcze ulewne notuje się przeciętnie około 25 dni w roku. Potencjalny okres występowania opadów śniegu wynosi około 140 dni w roku, a czas trwania zimy termicznej około 80 dni. Ilość dni z pokrywą śnieżną wynosi 60-90, a przeciętna jej grubość wynosi 5-15 cm.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 7,6°C, przy czym średnia temperatura powietrza w styczniu wynosi około -3,7°C, a w lipcu około 18,2°C. Okres wegetacyjny jest dłuższy od średniej dla Polski i wynosi 210-220 dni. Przymrozki wczesne (jesienne) występują w końcu września lub w pierwszej dekadzie października, natomiast szkodliwe przymrozki późne (wiosenne) występują jeszcze w maju, a niekiedy i w czerwcu.

Mapa nr 2. Lokalizację rejonów klimatycznych Polski wg. W. Okołowicza i D. Martyn.



Podstawowym dokumentem określającym wymagania dotyczące oceny i zarządzania jakością powietrza w krajach Unii Europejskiej jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie czystego powietrza i czystego powietrza dla Europy.

W Polsce na podstawie przepisów zawartych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519 z późn. zm.) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, określonej za pomocą poziomów niektórych substancji w powietrzu. Przez poziom substancji w powietrzu rozumiemy stężenie tych substancji w powietrzu odniesione do ustalonego czasu lub opad substancji w odniesieniu do ustalonego czasu i powierzchni. Jak najlepszą jakość powietrza mają zapewnić działania na rzecz utrzymania poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach.

Decydujący wpływ na jakość powietrza na terenach zurbanizowanych mają emisje z pojazdów samochodowych oraz indywidualnych, komunalnych oraz przemysłowych

źródeł stacjonarnych. Największy wpływ (szczególnie zimą) wywiera energetyczne spalanie paliw.

Emisję do powietrza można podzielić na: emisję ze źródeł punktowych (procesy energetycznego spalania paliw i przemysłowe procesy technologiczne), emisję ze źródeł powierzchniowych (indywidualne systemy grzewcze), emisję ze źródeł liniowych (transport), emisję ze źródeł rolniczych (uprawy, hodowla) oraz emisję niezorganizowaną (z hałd, wysypisk, baz przeładunkowych itp.).

Energetyczne spalanie paliw (węgiel, drewno, gaz ziemny, olej opałowy) jest źródłem emisji podstawowej: dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu. Stężenie tych substancji wykazuje zmienność w ciągu roku – rośnie w sezonie grzewczym a maleje latem.

Procesy technologiczne realizowane w zakładach przemysłowych mogą być źródłem substancji tzw. specyficznych (dioksyny, amoniak, chlorowcopochodne węglowodory, benzopiren, związki metali ciężkich itp.).

Mając na uwadze konieczność monitorowania jakości powietrza oraz ochrony przed emisjami, został nałożony ustawowy obowiązek na wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska oceny stanu powietrza w obrębie wydzielonych jednostek terytorialnych zwanych strefami.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 poz. 914), gmina Pysznica znajduje się w strefie podkarpackiej, kod strefy PL1802. Strefę tworzą obszar województwa podkarpackiego z wyłączeniem miasta Rzeszów.

Oceny jakości powietrza dokonuje się co roku, na podstawie pomiarów stężeń w stałych punktach lub pomiarów wskaźnikowych, obliczeń Obowiązek prowadzenia oceny dotyczy następujących zanieczyszczeń:

- dwutlenku siarki
- dwutlenku azotu,
- tlenków azotu,
- pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5,
- ołowiu
- benzenu,
- tlenku węgla,
- ozonu,
- arsenu,
- kadmu,
- niklu,
- benzo(a)pirenu.

Do zanieczyszczeń, które należy uwzględniać w ocenie rocznej dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów związanych z ochroną roślin/ekosystemu zalicza się:

- dwutlenek siarki,
- tlenek azotu,
- ozon.

Poszczególne klasy stref decydują o potrzebie podjęcia działań w celu poprawy jakości powietrza. Dla zanieczyszczeń, dla których określony jest margines tolerancji obowiązuje trójstopniowa skala klasyfikacji:

Klasa A – poziom zanieczyszczeń nie przekracza poziomu dopuszczalnego – nie ma wymaganego podejmowania działań,

Klasa B – poziom zanieczyszczeń chociaż jedną substancją mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji – wymagane jest określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych,

Klasa C – poziom zanieczyszczeń chociaż jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji – wymagane jest określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych oraz wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji oraz opracowania programu ochrony powietrza (POP).

Dla zanieczyszczeń bez określonego marginesu tolerancji obowiązuje dwustopniowa klasyfikacja stref:

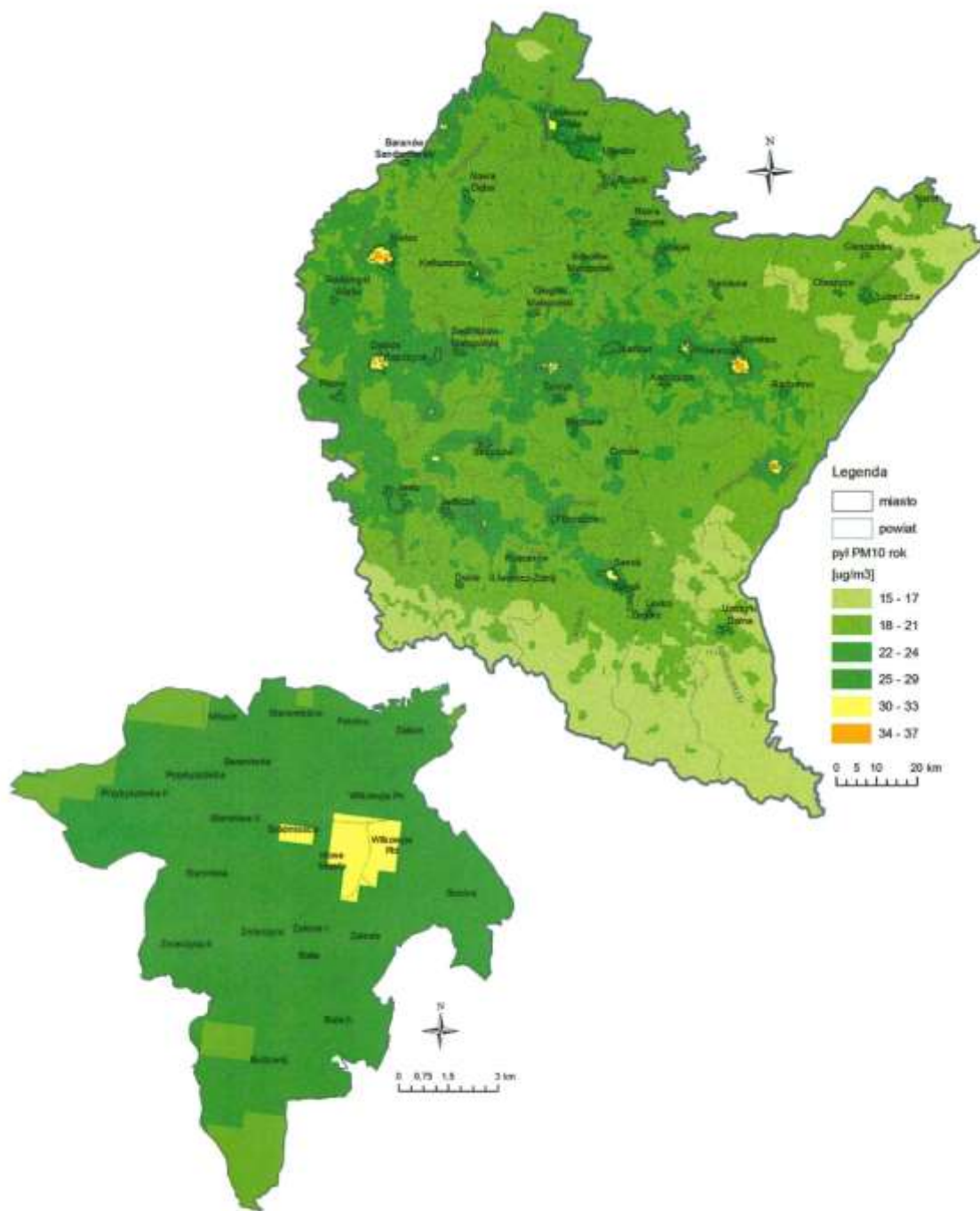
Klasa A – poziom zanieczyszczeń nie przekracza poziomu dopuszczalnego – nie ma wymaganego podejmowania działań,

Klasa C – poziom zanieczyszczeń chociaż jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji – wymagane jest określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych oraz wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji oraz opracowania programu ochrony powietrza (POP).

Na terenie gminy Pysznica nie ma stacji monitorowania powietrza. Stacja taka znajduje się w sąsiedniej gminie tj. w gminie Nisko. W mieście Nisko przy ul. Sopockiej znajduje się automatyczna stacja pomiarowa, dokonująca pomiarów automatycznie: SO₂, NO₂, NO_x CO, C₆H₆, manualnie PM_{2,5}, PM₁₀, BaP w PM₁₀.

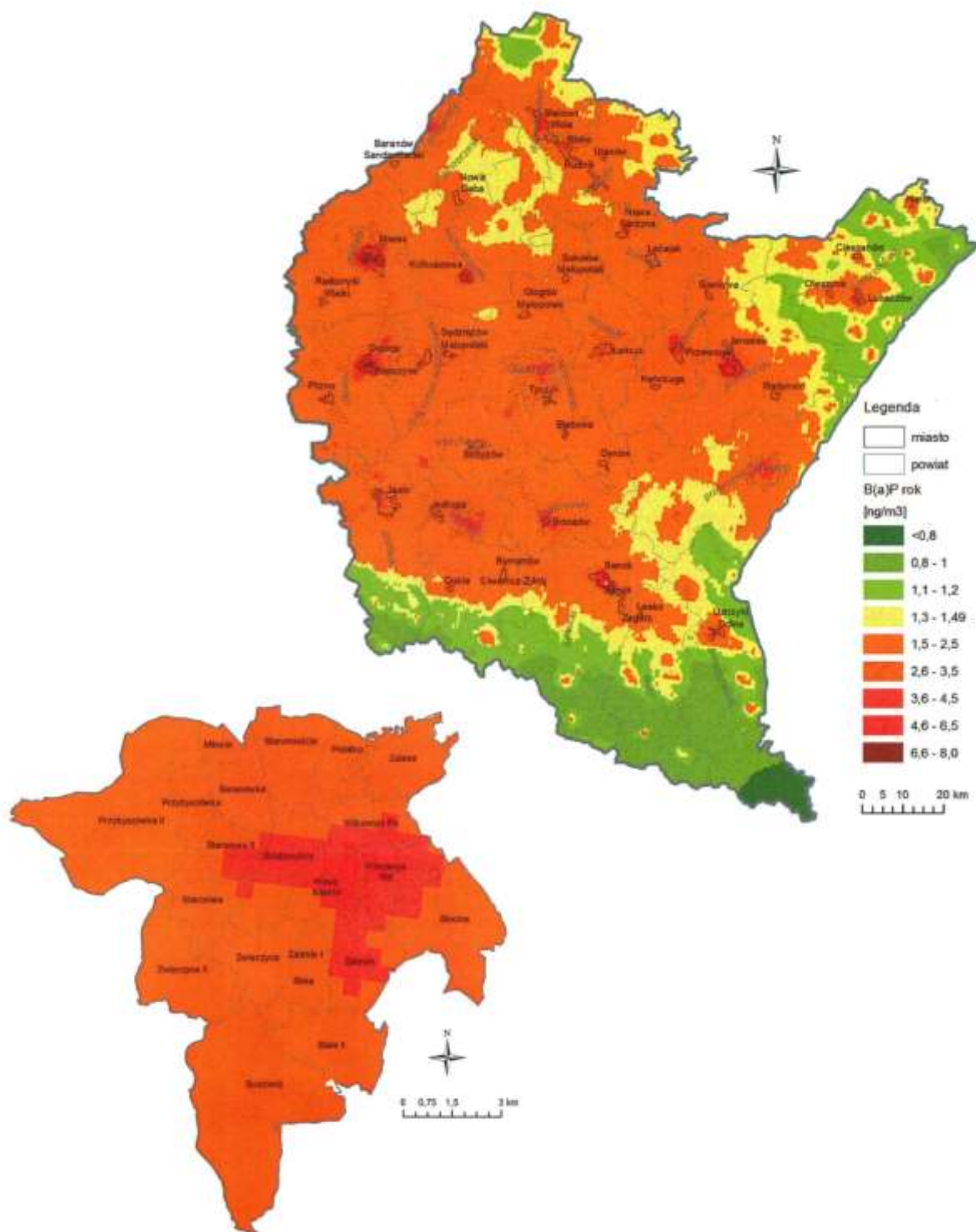
Na podstawie całorocznych serii pomiarowych ze stacji monitoringowych, danych emisyjnych, wykonywane zostało opracowanie pod nazwą „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim w 2016 r.” przez WIOŚ w Rzeszowie. Poniżej przedstawiono na mapach województwa obszary przekroczeń standardu w zakresie rozkładu stężeń średniorocznych: pyłu PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu.

Mapa nr 3. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 w województwie podkarpackim w 2016 r.



Źródło WOIS w Rzeszowie

Mapa nr 4. Rozkład stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w województwie podkarpackim w 2016 r.



Źródło WOIS w Rzeszowie

Wyniki oceny jakości powietrza wykonanej za rok 2016, wykazały, że zanieczyszczenia gazowe tj.: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, pyłu

PM_{2,5}, benzenu i ozon (tylko ochrona zdrowia) osiągały na terenie województwa niskie wartości stężeń. Nie stwierdzono przekroczeń obowiązujących dla tych substancji wartości kryterialnych w powietrzu zarówno ze względu na ochronę zdrowia jak i ochronę roślin. Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy podkarpackiej pod względem zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami, dla obu kryteriów, do klasy A.

W przypadku ozonu nie został dotrzymany cel długoterminowy dla kryterium ochrony roślin.

Pył PM_{2,5} zostały przekroczone stężenia średnioroczne dla fazy II. Nadal utrzymuje się ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza pyłem PM₁₀ oraz benzo(a)pirenem. W końcowej klasyfikacji strefa została zaliczona do klasy C.

VI.1.2. Źródła zanieczyszczenia powietrza

Źródłami największej emisji zanieczyszczeń na terenie gminy Pysznica są piece w budynkach jednorodzinnych (emisja powierzchniowa) oraz emisja ze spalania paliw w silnikach samochodowych (emisja liniowa).

Sieć dróg na terenie gminy Pysznica jest dobrze rozwinięta. Łączna długość dróg wynosi ponad 114 km. Szczegółowy podział dróg, z uwzględnieniem zarządzających nimi podano w poniższej tabeli.

Tabela nr 5. Sieć dróg gminy Pysznica.

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość ogółem [km]
Drogi wojewódzkie			
1.	855	Olbięcín - Stalowa Wola	2,10
Drogi powiatowe			
1.	1019 R	Zarzecze - Pysznica - Rzeczycza Długa	12,97
2.	1021 R	Jastkowice - Stalowa Wola	2,74
3.	1024 R	Stalowa Wola - Pysznica	2,24
4.	1020R	Brandwica - Jastkowice	3,11
5.	1022 R	Spokojna - Jastkowice	15,23
6.	1023 R	Pysznica - Piskorowy Staw	6,24
7.	2505R	Ziarny -Sudoły - Stalowa Wola	3,16
Razem drogi powiatowe			45,69

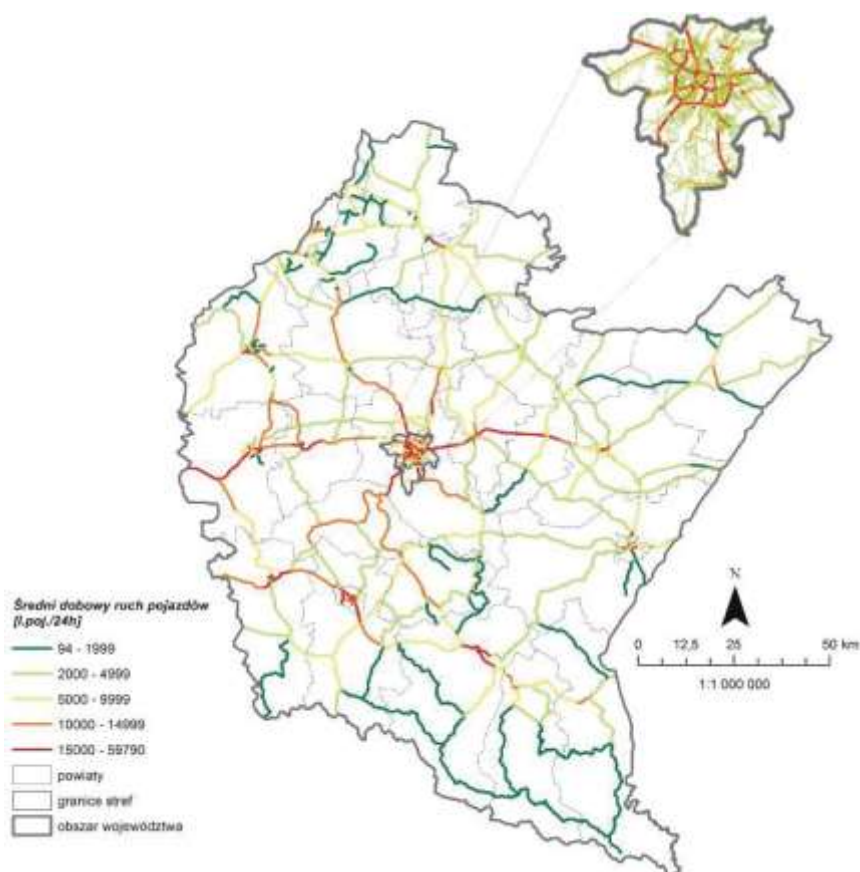
Drogi gminne			
1	101 200R	Jastkowice, ul.: Ludian, Wolności, Lipowiec, Kochany, Dębowiec	12,60
2	101 203R	Jastkowice ul. 3-go Maja	0,75
3	101 204R	Jastkowice ul.: Majdan, Moskale, Ruda, Kuziory Pysznica ul. Targowisko	5,00
4	101 205 R	Bąków	3,00
5	101 206R	Brandwica ul. Wałowa	0,35
6	101 207R	Jastkowice ul. Wałowa	1,40
7	101 208R	Jastkowice ul.: Bukowa, Kopernika, Poprzeczna	2,30
8	101 209R	Chłopska Wola	0,50
9	101 210R	Jastkowice ul.: Boczna, Fedorowskiego	2,15
10	101 211R	Jastkowice ul.: Podleśna, Chopina, Cicha, Szewska	2,50
11	101 214R	Studzieniec	1,05
12	101 216R	Pysznica ul.: Jedności Narodowej, Wiejska, Kościelna	1,05
13	101 218R	Pysznica ul.: Podborek, Zadole, Kolonia	1,65
14	101 220R	Pysznica ul.: Hutnicza, Zadole, Strażacka, Sikorskiego, Folwarczna	1,90
15	101 224R	Pysznica ul.: Podorenda, Kaczyłów	1,20
16	101 227R	Pysznica ul.: Kreta, Kaczyłów, Wolności	1,30
17	101 228R	Pysznica ul. Podlesie	1,00
18	101 230R	Krzaki ul. Leśna	1,20
19	101 231R	Krzaki ul.: Sosnowa, Podleśna	2,20
20	101 232R	Krzaki ul.: Knieja, Leśna, Konopnickiej	5,45
21	101 233R	Kłyżów ul. Podsanie	1,50
22	101 234R	Kłyżów – Krzaki ul.: Błońska, Borek, Polna	4,90
23	101 235R	Kłyżów ul. Podkorzeniec	0,65
24	101 237R	Kłyżów ul.: Zagórska, Strażacka	1,30
25	101 523R	Pysznica ul. Rędziny	1,65

26	101 241R	Kłyżów ul. Słoneczna	0,62
27	101 241R	Pysznica ul. Słoneczna	0,70
28	101 235R	Pysznica ul. Sportowa	3,30
29	101238R	Pysznica ul. Komunalna	0,67
30	101 229R	Pysznica ul.: Modrzewiowa, Brzozowa	2,12
Drogi gminne:			66,36
Razem drogi:			114,15

Źródło: Urząd Gminy 2017 r.

Natężenie ruchu pojazdów na poszczególnych drogach jest różne. Najwyższe na drogach wojewódzkich i powiatowych a najniższe na drogach gminnych. Średni dobowy ruch pojazdów na drogach w województwie podkarpackim podano w poniższej mapie.

Mapa nr 5. Średni dobowy ruch pojazdów na drogach województwa podkarpackiego w 2014 r.



Źródło: WIOŚ w Rzeszowie.

Innym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest energetyczne spalanie paliw. Teren gminy z wyjątkiem sołectw Krzaki-Słomiana i Studzieniec objęty jest siecią gazową. Długość jej wynosi prawie 106 km, podłączonych jest do niej 1 750 odbiorców. W większości przypadków gaz jest używany jedynie do przygotowywania posiłków oraz do podgrzewania wody. Z uwagi na wysokie koszty gazu w niewielkim stopniu

wykorzystywany jest do ogrzewania domów. Na terenie gminy podstawowym paliwem grzewczym jest drewno i węgiel.

VI.1.3. Odnawialne źródła energii

Jedną z wielu przyczyn prowadzących do szybkiej degradacji środowiska jest nadmierne zużycie energii uzyskiwanej w wyniku spalania paliw. Dlatego też istnieje potrzeba zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do środowiska poprzez racjonalne użytkowanie energii, wprowadzania energooszczędnych technologii oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Jako źródła energii odnawialnej mogą być wykorzystywane:

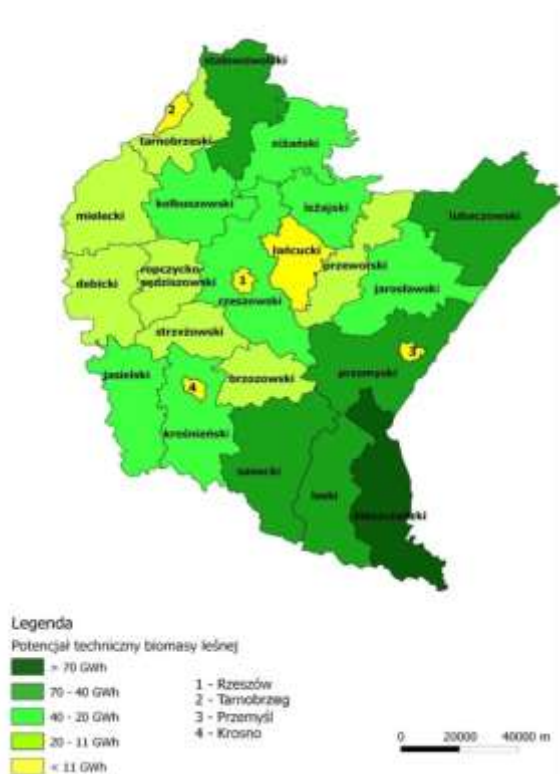
- wody płynące,
- słońce,
- wiatr,
- biomasa,
- wykorzystanie niskotemperaturowych źródeł ciepła (pompy ciepłe).

Zgodnie z przepisami UE, Polska zobowiązała się do 2020 r. pozyskiwać 15% energii ze źródeł odnawialnych.

Wykorzystanie wód jako źródła energii – wody płynące wykorzystywane mogą być do produkcji energii elektrycznej poprzez budowę małych elektrowni wodnych. Energia uzyskana w ten sposób pozbawiona jest szkodliwych emisji gazów i pyłów. Następuje tutaj przekształcenie środowiska naturalnego polegające na spiętrzeniu wody w celu osiągnięcia odpowiednich spadków. Na podstawie zapisów zawartych Wojewódzkim Programie Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Podkarpackiego potencjał techniczny energetyki wodnej na terenie gminy Pysznica jest stosunkowo wysoki i wynosi 3 -5 MW. Jednakże znajdujące się tutaj obszary chronione Natura 2000 ograniczają możliwości realizacji elektrowni wodnej ze względu na możliwe konflikty społeczno – środowiskowe.

Wykorzystywanie energii z biomasy – biomasa może być wykorzystywana w celach energetycznych w procesie spalania. Do spalania możemy przeznaczyć słomę, wierzbę „energetyczną”, drewno z lasów oraz odpady drzewne powstałe przy konserwacji terenów zieleni. Zrębki drzewne powstają poprzez rozdrobnienie materiałów pochodzących ze specjalnie do tego celu utrzymywanych plantacji. Na plantacjach „energetyczne” uprawiane są szybko rosnące drzewa i krzewy, przeznaczone wyłącznie do celów energetycznych. Do celów energetycznych może być wykorzystywana również słoma i siano pochodzące z gospodarki rolnej.

Mapa nr 6. Potencjał techniczny biomasy leśnej w województwie podkarpackim.



Źródło: Wojewódzki Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii

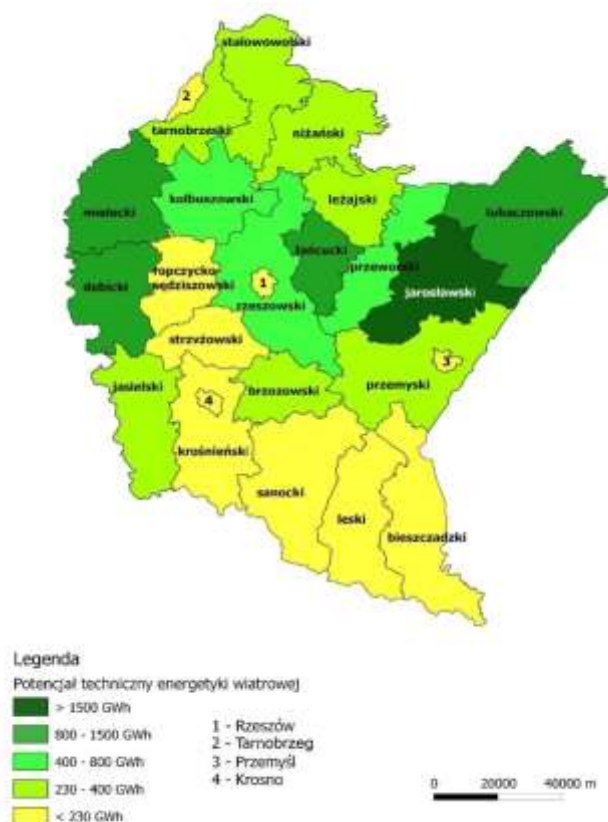
Mapa nr 7. Potencjał techniczny biomasy ze słomy i siana w województwie podkarpackim



Źródło: Wojewódzki Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii

Wykorzystanie siły wiatru – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej opracował mapę średniorocznych prędkości wiatrów na terenie Polski. Wynika z niej, że na terenie powiatu stalowowolskiego tylko dolina Sanu jest strefą występowania średnich rocznych prędkości wiatru przekraczających 4 m/s. Jest to prędkość użyteczna dla potrzeb energetycznych. Każda inwestycja związana z wykorzystaniem energii wiatru powinna być poprzedzona dokładnymi badaniami rozkładu prędkości wiatru. Badania takie pozwalają jednoznacznie ustalić czy wykorzystanie siły wiatru do produkcji energii elektrycznej jest w danym miejscu opłacalne pod względem ekonomicznym.

Mapa nr 8. Potencjał techniczny energetyki wiatrowej.



Źródło: Wojewódzki Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii

Wykorzystanie energii słonecznej - słońce to źródło taniej i nieograniczonej energii cieplnej, której wykorzystanie niesie za sobą korzyści ekonomiczne i ekologiczne. Z powierzchni słońca mającego temperaturę około 6 000 K, dociera do kuli ziemskiej promieniowanie o całkowitej mocy $1,75 \times 10^{17}$ W. Jest to 15 000 razy więcej niż aktualne zapotrzebowanie mocy na naszym globie. Energia słoneczna może być wykorzystana w kolektorach słonecznych do ogrzewania budynków lub podgrzewania wody lub ogniwach fotowoltaicznych do wytwarzania energii elektrycznej. W eksploatacji słonecznych instalacji grzewczych, bardzo ważny jest rozkład dawek napromieniowania w ciągu roku. Panuje powszechny pogląd, że w krajowych warunkach klimatycznych, energię słoneczną warto

pozyskiwać w sezonie ciepłym tj. od kwietnia do października. Preferowane są zatem instalacje do podgrzewania wody lub wspomagające ogrzewanie zimowe.

Kraina Sandomierska, w obrębie której położona jest gmina Pysznica, należy pod względem solarnym do najbardziej uprzywilejowanych. Ilość energii jako otrzymuje powierzchnia pozioma przekracza 727 kWh/m²/rok (tj. 2,62 GJ/m²/rok). W granicach gminy występują lokalne zróżnicowania pod względem nasłonecznienia, uzależnione od ekspozycji i nachylenia.

Obecnie istotnym elementem ograniczającym powszechne stosowanie tego typu instalacji jest jej koszt.

Mapa nr 9. Warunki solarne w województwie podkarpackim.



Wykorzystanie pomp ciepłych

Istota działania pompy ciepłej polega na wykorzystaniu energii naturalnej, której źródłem może być powietrze atmosferyczne, grunt, wody powierzchniowe lub podziemne. Wymusza ona przepływ ciepła z obszaru o niższej temperaturze do obszaru

o temperaturze wyższej, proces ten przebiega wbrew naturalnemu kierunkowi przepływu ciepła i zachodzi dzięki dostarczonej z zewnątrz energii. Pompy ciepła mają zastosowanie w systemach centralnego ogrzewania, ogrzewania podłogowego, służą do podgrzewania wody użytkowej oraz klimatyzacji.

Praca pompy ciepłej w naturalny sposób różni się od pracy typowego kotła, pomijając oczywisty brak komina to: maksymalna temperatura zasilania uzyskiwana za pomocą pompy ciepła wynosi najczęściej 55 – 65 °C – zależy to od konstrukcji pompy ciepła. Drugą ważną cechą pompy ciepła jest to że znakomita większość energii dostarczanej do układu pobiera z tak zwanego dolnego źródła (woda studzienna, ziemia, powietrze). Pompa ciepła zastosowana do ogrzewania pomieszczeń „wypompowuje” ciepło z otoczenia o niskiej temperaturze i po podniesieniu temperatury czynnika roboczego oddaje ciepło do ogrzewanego pomieszczenia. Często spotykanym przykładem stosowania pomp ciepłych są chłodziarki i zamrażarki, gdzie ciepło jest odbierane z przechowywanych produktów (co obniża ich temperaturę), a oddawane do pomieszczenia.

VI.1.4. Działania podejmowane przez gminę dotyczące - ochrony klimatu i jakość powietrza

W celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza gmina prowadzi aktywną politykę w tym zakresie. Dokonywana jest termomodernizacji budynków, których właścicielem jest gmina Pysznica, oraz montaż kotłów o większej sprawności. Dokonywano poprawę nawierzchni dróg w celu usprawnienia płynności jazdy a tym samym zmniejszenia ilości spalnego paliwa. Budowano chodniki przy drogach aby stworzyć możliwości bezpiecznego przemieszczania się ludności. Prowadzono akcję edukacyjną w szkołach oraz wśród mieszkańców gminy na temat wykorzystywania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych (szczególnie tworzyw sztucznych i różnego rodzaju materiałów impregnowanych).

VI.1.5. Analiza SWOT obszaru interwencji - Ochrona klimatu i jakość powietrza

Obszar interwencji – Ochrona klimatu i jakości powietrza	
Mocne strony	Słabe strony
Duży udział lasów i użytków zielonych w ogólnej powierzchni gminy	Lokalizacja gminy na terenie strefy o przekroczonych kryteriach normy pyłu PM10, pyłu PM2,5 (II faza) oraz benzo(a)pirenu
Duży potencjał techniczny źródeł odnawialnej energii	Niewielka ilość gospodarstw korzystających z gazu sieciowego jako paliwa do ogrzewania budynków
Rozwinięta sieć gazowa na terenie gminy	Słabe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
Jakość dróg na terenie gminy	Jakość dróg na terenie gminy (np. osiedlowych), brak rozbudowanych ciągów pieszych i pieszo-rowerowych przy drogach oraz parkingów
Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
Bliskość dużych ośrodków miejskich ułatwiająca organizację transportu zbiorowego mieszkańców gminy	Duże zakłady przemysłowe znajdujące się w sąsiedztwie gminy
Planowane uruchomienie niskoemisyjnego bloku energetycznego w Elektrowni Stalowa Wola	Słaba jakość dróg dojazdowych do gminy
	Brak alternatywnych dróg (obwodnic) szczególnie dla ruchu samochodów ciężarowych w terenach zabudowy

VI.2 Zagrożenia hałasem

Emisja hałasu jest jedną z najbardziej charakterystycznych cech ekosystemów terenów zurbanizowanych. Do głównych źródeł uciążliwości akustycznej należą:

- ruch samochodowy (w tym przede wszystkim ruch samochodów ciężarowych),
- ruch kolejowy,
- źródła punktowe (zarówno związane z działalnością gospodarczą jak i rekreacyjną tj.: festyny, dyskoteki).

Poziom natężenia hałasu drogowego zależy od:

- natężenia ruchu,
- rodzaju i wielkości pojazdów,
- rodzaju i jakości nawierzchni
- zwartości zabudowy,
- ukształtowania terenu.

Według Państwowego Zakładu Higieny skala subiektywnego odczucia uciążliwości hałasu przedstawia się następująco:

Tabela nr 6. Odczucia uciążliwości hałasu w zależności od poziomu hałasu.

Uciążliwość hałasu.	Poziom hałasu [dB]
Mała	$L_{Aeq} \leq 52dB$
Średnia	$52 < L_{Aeq} \leq 62dB$
Duża	$62 < L_{Aeq} \leq 70dB$
Bardzo duża	$L_{Aeq} > 70dB$

Najczęściej klimat akustyczny ocenia się ilościowo przy pomocy poziomu dźwięku (hałasu). Podstawowym technicznym wskaźnikiem oceny hałasu w środowisku jest tak zwany równoważny poziom dźwięku A, określane symbolem L_{Aeq} .

$L_{Aeq D}$ – równoważny poziom dźwięku dla A dla pory dnia (rozumiany jako przedział czasu od godziny 6⁰⁰ do 22⁰⁰),

$L_{Aeq N}$ – równoważny poziom dźwięku dla A dla pory nocy (rozumiany jako przedział czasu od godziny 22⁰⁰ do 6⁰⁰),

Hałas w środowisku (w tym hałas drogowy) charakteryzuje się zmiennymi poziomami w czasie. Równoważny poziom dźwięku L_{Aeq} jest wskaźnikiem pozwalającym opisać tego typu zjawiska akustyczne poprzez uśrednienie zmiennego ciśnienia akustycznego w czasie obserwacji.

Przepisy określają przedział czasu, do którego może być odniesiona wartość równoważnego poziomu dźwięku A, czyli czas odniesienia. Jako przedział czasu odniesienia dla oceny poziomów hałasu w przyjmowano:

- 1) dla oceny hałasu drogowego oraz kolejowego:
 - przedział 16 godzin dla pory dnia od 6⁰⁰ do 22⁰⁰,
 - przedział 8 godzin w porze nocy od 22⁰⁰ do 6⁰⁰,
- 2) dla instalacji i pozostałych obiektów i grup źródeł hałasu:
 - przedział 8 kolejnych najniekorzystniejszych godzin dnia, kolejno po sobie następujących dla pory od 6⁰⁰ do 22⁰⁰,
 - przedział jednej najmniej korzystnej godziny nocy w porze od 22⁰⁰ do 6⁰⁰.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku odnoszą się do różnych kategorii i źródeł hałasu i są zróżnicowane w zależności od funkcji urbanistycznej danego terenu. Dopuszczalne poziomy hałasu komunikacyjnego w środowisku zostały określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 112)

Tabela nr 7. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku.

Lp	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalności będące źródłem hałasu	
		L _{Aeq D} – przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L _{Aeq N} – przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L _{Aeq D} – przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	L _{Aeq N} – przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. b) Teren zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży. c) Tereny domów opieki społecznej. d) Tereny szpitali w miastach.	61	56	50	40
2	a) Teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego. b) Tereny zabudowy zagrodowej. c) Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe. d) Tereny mieszkaniowo – usługowe.	65	56	55	45

Obszar, który narażony jest na hałas o szczególnie wysokim poziomie, przekraczającym granice uciążliwości, przy którym obserwuje się wyraźny niekorzystny wpływ na zdrowie, określa się jako zagrożony hałasem.

Województwo Podkarpackie posiada programy ochrony przed hałasem, jednak dotyczą one w większości obszarów o dużym natężeniu ruchu pojazdów. Uchwałą z dnia 30 stycznia 2012 Nr XVII/284/12 Sejmik Województwa Podkarpackiego przyjął dokument „Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 6 milionów pojazdów rocznie”. Opracowany został również Program ochrony środowiska przed hałasem dla

obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów pojazdów rocznie”.

W programach tych nie ma dróg przebiegających przez teren gminy Pysznica.

Wydaje się, że uciążliwość związana z nadmierną emisją hałasu komunikacyjnego na terenie gminy może pojawić się w miejscowościach przez, które przebiega droga wojewódzka Nr 855 Olbięcin – Stalowa Wola oraz drogi powiatowe Nr 1019 R Zarzecze – Pysznica, 1021 R Jastkowice – Stalowa Wola i 1024 R Stalowa Wola – Pysznica.

Drugim źródłem hałasu są zakłady przemysłowe a szczególnie zakłady świadczące usługi w zakresie tartacznictwa i obróbki drewna.

VII.2.1. Działania podejmowane przez gminę dotyczące – zagrożenia hałasem

W celu zmniejszenia zagrożenia hałasem, gmina prowadziła aktywną politykę w tym zakresie. Dokonywano poprawy nawierzchni dróg w celu wyeliminowania pęknięć, nierówności i poprawy płynności jazdy. Wprowadzono ograniczenia prędkości na drogach, które poddawano przebudowie lub remontowi. Budowano chodniki przy drogach aby stworzyć możliwości bezpiecznego pieszego przemieszczania się ludności. Prowadzono akcję edukacyjną w szkołach oraz wśród mieszkańców gminy na temat szkodliwości ponadnormatywnego hałasu.

VII.2.2. Analiza SWOT obszaru interwencji - Zagrożenia hałasem

Obszar interwencji – Zagrożenia hałasem	
Mocne strony	Słabe strony
Stosunkowo niewielki ruch samochodowy i kolejowy w gminie	Uciążliwość powodowana przez hałas komunikacyjny
Niewielka liczba zakładów powodujących emisję hałasu poza swój teren	Jakość dróg na terenie gminy (np. osiedlowych), brak ciągów pieszych i pieszo-rowerowych przy drogach oraz parkingów
Jakość dróg na terenie gminy	
Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
Bliskość dużych ośrodków miejskich ułatwiająca organizację transportu zbiorowego dla mieszkańców gminy	Możliwe zwiększenie natężenia ruchu samochodowego

VI.3 Pola elektromagnetyczne

Urządzenia i linie elektroenergetyczne są źródłem oddziaływania elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego stanowiącego pewne zagrożenie dla ludzi. Podobnie oddziałują pola elektromagnetyczne wytwarzane przez urządzenia radiokomunikacyjne (nadajniki radiowe i telewizyjne, radiolinie, radiotelefony i urządzenia radiolokacyjne). Szkodliwe oddziaływanie elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego ujawnia się przy długotrwałym przebywaniu człowieka w strefach wpływu pól w postaci zmian i dolegliwości wzroku, układu nerwowego, układu sercowo-naczyniowego, a w skrajnych przypadkach w układzie hormonalnym, w krwi i szpiku kostnym.

Dostatecznym środkiem zabezpieczającym przed wpływem tego promieniowania jest ustanowienie stref ograniczonego użytkowania terenu, gdyż jego intensywność maleje ze wzrostem odległości od źródła.

Sztuczne pola elektromagnetyczne występują obecnie wszędzie. Ich występowanie jest konsekwencją lawinowego rozwoju techniki.

Źródłem pól elektromagnetycznych są w głównej mierze:

- linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV i więcej oraz związane z nimi stacje elektroenergetyczne,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- urządzenia emitujące pole elektromagnetyczne pracujące w zakładach przemysłowych oraz będące w dyspozycji policji i straży pożarnej.

Źródła elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego, które znajdują się na terenie gminy Pysznica nie są istotnymi w problemie stanu środowiska i dotyczą bardzo ograniczonych obszarów.

Na terenie gminy zlokalizowano 2 stacje bazowe telefonii komórkowej. Zgodnie z przedstawionymi Ocenami Oddziaływania na Środowisko przekroczenie natężeń dopuszczalnych występuje w wolnej przestrzeni niedostępnej dla ludzi.

Tabela nr 8. Stacja bazowa telefonii komórkowej gminy Pysznica.

Lp.	Lokalizacja stacji (miejscowość)	Zarządzający
1	Pysznica	T-Mobile Polska S.A. ul. Marynarska 12 02-674 Warszawa

2	Krzaki	POLKOMTEL S.A. Al. Jerozolimskie 81 02-001 Warszawa
---	--------	---



Stacja bazowa telefonii komórkowej w m. Krzaki.

Przez północno – zachodni skraj gminy przebiega linia elektryczna 110 kV Stalowa Wola – Janów Lubelski. Lokalizacja linii nie koliduje z zabudową mieszkalną. Gmina Pysznica jest w całości zelektryfikowana. Zasilana jest energią elektryczną o napięciu 15 kV z czterech linii magistralnych napowietrznych:

- a) 15 kV „Nisko – Wólka Tanewska” zasilająca południowo – zachodnia obszar gminy,
- b) 15 kV „Stalowa Wola – Jastkowice” zasilająca środkowo – zachodnie tereny,
- c) 15 kV „ Stalowa Wola – Janów Lubelski” zasilająca środkowy obszar gminy,
- d) 15 kV „Rozwadów – Brandwica – Chwałowice” zasilająca północno – zachodni obszar gminy.

Pola elektromagnetyczne wytwarzane przez tego rodzaju linie mają ograniczony zasięg. Przy zachowaniu przepisów dotyczących ograniczenia użytkowania (np. zabudowy) przy linii 110 kV, nie powodują zagrożenia dla zdrowia i życia mieszkańców gminy.

VI.3.1. Działania podejmowane przez gminę dotyczące – pól elektromagnetycznych

Ustawodawca nie określił szczególnych zadań i obowiązków dla gmin w zakresie pól elektromagnetycznych. Gmina jedynie w czasie procedury planistycznej związanej z lokalizacją stacji bazowej telefonii komórkowej zwracała uwagę na jej lokalizację w taki sposób aby była jak najmniej uciążliwa dla mieszkańców. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku budowy budynków mieszkalnych w pobliżu linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia.

VI.3.2. Analiza SWOT obszaru interwencji - Pola elektromagnetyczne

Obszar interwencji – Pola elektromagnetyczne	
Mocne strony	Słabe strony
Niewielka liczba emitorów fal elektromagnetycznych	Możliwość budowy nowych masztów antenowych
Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
-----	-----

VI.4 Gospodarka wodami

VI.4.1. Wody powierzchniowe

Gmina Pysznica posiada bogatą sieć rzeczna wynoszącą 62,8 km, znajduje się tutaj również 54,3 km rowów melioracyjnych a powierzchnia sieci drenarskiej wynosi 385 ha. Długość poszczególnych rzek na terenie gminy oraz jednolite części wód powierzchniowych przedstawia się następująco:

Tabela nr 9. Nazwy oraz długości rzek na terenie gminy Pysznica oraz nazwa JCWP i jej kod.

Rzeka	Długość rzeki na terenie gminy w km	Nazwa JCWP (jednolita część wód powierzchniowych)	Kod
San	13,3	San od Rudni do ujścia	PLRW20002122999
Bukowa	11,6	Bukowa od Rakowej do ujścia	PLRW200019229499
Chodźca	3,6	Chodcza	PLRW200017229169
Gilówka	6,9	Gilówka	PLRW200017229489
Pyszanka	10,1	Pyszenka	PLRW2000017229329
Dębowiec	10,8	-----	-----
Łukawica	6,5	Łukawica	PLRW20001722969
Razem	62,8	-----	-----

Źródło: Dane PZMIUW w Rzeszowie oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Urządzenia melioracyjne szczegółowe w zależności od zlewni zebrane są w obiekty melioracyjne. Zestawienie obiektów melioracyjnych znajdujących się na terenie gminy Pysznica podano w poniższej tabeli.

Tabela nr 10. Zestawienie obiektów melioracyjnych

Lp	Nazwa obrębów	Powierzchnia obiektu w ha	Rowy w km	Drenowanie w ha
1.	Chodźca – Pyszanka I Kłyżów	147	4,7	147
2.	Chodźca – Pyszanka I Pysznica	189	19,4	20
3.	Chodźca – Pyszanka II cz.I	23	1,0	17
4.	Chodźca – Pyszanka II cz.II	221	16,5	201
5.	Jastkowice	121	11,9	-----
6.	Studzieniec	5	0,8	-----
Razem		706	54,3	385

Źródło: Dane PZMiUW w Rzeszowie

Rzeka San

Rzeka San jest największym karpackim dopływem Wisły. Całkowita długość rzeki wynosi ponad 457 km w tym na terenie gminy Pysznica 13,3 km. Szerokość dna waha się od 100 m do 200 m.

„San od Rudni do ujścia” – kod: PLRW20002122999, typ: wielka rzeka nizinna (21). Wskazana JCWP jest naturalną częścią wód, w PGW jej stan jest oceniony jako zły (w tym stan ekologiczny – umiarkowany, a stan chemiczny – dobry). Jest ona wskazana jako zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów i posiada ustalone cele środowiskowe 4(4)-1 brak możliwości technicznych. Na podstawie PGW, dla przedmiotowej JCWP ustanowiono uszczegółowiony cel środowiskowy, jakim jest osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego przy zapobieganiu pogorszeniu jej dobrego stanu chemicznego oraz zapewnienie możliwości migracji organizmów wodnych na odcinku cieku istotnego – San od ujścia do Rudni. Rzeka San na w/w odcinku ma nieregularną linię brzegów, porośniętą krzakami wierzby i roślinnością trawiastą.



Rzeka San w okolicy Olszowca ul. Rędziny

Rzeka Bukowa

Rzeka Bukowa płynie wzdłuż północnej granicy gminy, przyjmuje wody z kilku dopływów, z których największy to rzeka Gilówka. Całkowita długość rzeki wynosi 54,5 km w tym na terenie gminy Pysznica 11,6 km. Szerokość dna waha się od 4,0 m do 10,0 m, a średnia głębokość 5,0 m.

„Bukowa od Rakowej do ujścia” – kod: PLRW200019229499, typ: rzeka nizinna piaszczysto – gliniasta (19). Wskazana JCWP jest naturalną częścią wód, w PGW jej stan jest oceniony jako zły (w tym stan ekologiczny – dobry, a stan chemiczny – poniżej stanu dobrego). Jest ona wskazana jako niezagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Na podstawie PGW, dla przedmiotowej JCWP celem środowiskowym jest zapobieganie pogorszeniu jej potencjału ekologicznego i poprawa stanu chemicznego, tak aby osiągnąć dobry stan chemiczny.



Rzeki Bukowa

Rzeki Gilówka

Rzeki Gilówka o całkowitej długości 22,8 km, w tym na terenie gminy Pysznica 6,9 km jest lewobrzeżnym dopływem rzeki Bukowa. Szerokość dna waha się od 1,0 do 4,0 m, a średnia głębokość 1,8 m. Brzegi i koryto są silnie zadrzewione i zakrzaczone, na skarpach rzeki znajdują się pniaki a nawet powalone drzewa.

Typ abiotyczny JCWP to potok nizinny piaszczysty. Stanowi ona naturalną część wód. Stan JCWP jest określony, jako, dobry i jest wskazana, jako niezagrażona ryzykiem osiągnięcia celów środowiskowych.



Rzeki Gilówka

Rzeki Pyszanka

Rzeki Pyszanka o długości 12,3 km w tym na terenie gminy Pysznica 10,1 km jest prawobrzeżnym dopływem rzeki Sanu.

Szerokość dna waha się od 0,8 do 1,6 m, a średnia głębokość 1,4 m.

„Pyszenka” – kod: PLRW200017229329, typ: potok nizinny piaszczysty (17). Wskazana JCWP jest silnie zmienioną częścią wód (przekroczenie wskaźnika m3), w PGW jej stan jest oceniony jako dobry (w tym potencjał ekologiczny – co najmniej dobry i stan chemiczny – dobry). Jest ona wskazana jako niezagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Na podstawie PGW, dla przedmiotowej JCWP celem środowiskowym jest zapobieganie pogorszeniu jej potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Środowiskowym jest zapobieganie pogorszeniu jej potencjału ekologicznego i stanu chemicznego.

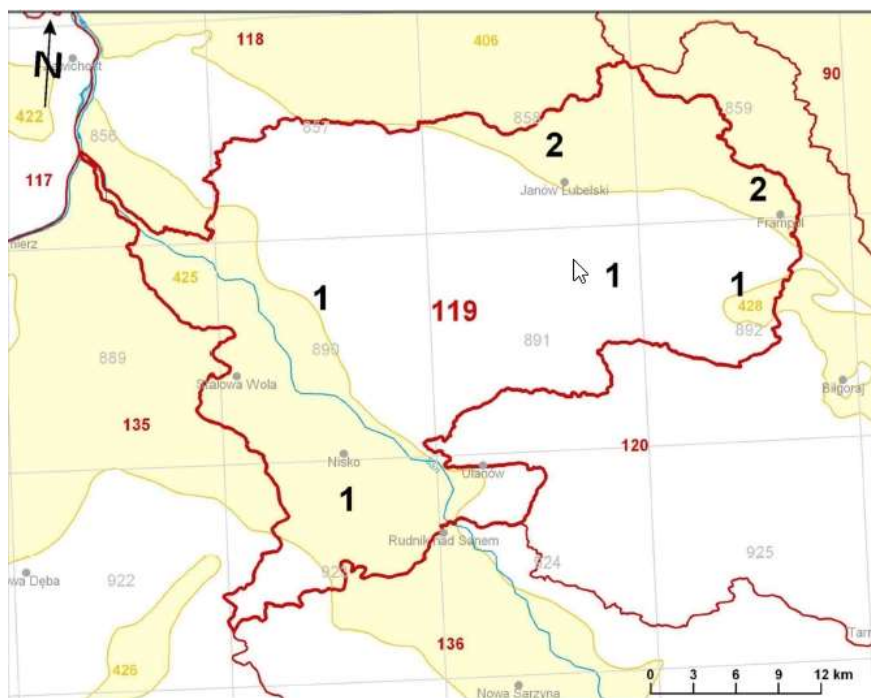
Jakość wód powierzchniowych

W 2015 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie prowadził badania jakości wód powierzchniowych dla potrzeb monitoringu jakości wód. Na terenie gminy Pysznica monitoringiem objęto rzeki San i Bukowa. Jakości wód monitorowanych rzek podano w załączniku do niniejszego opracowania.

VI.4.2. Wody podziemne

Gmina położona jest w obrębie Zapadliska Przedkarpackiego zbudowanego z grubej warstwy trzeciorzędowych iłów krakowieckich, na których zalegają czwartorzędowe utwory żwirowo – piaszczyste. Główny użytkowy poziom wodonośny tworzą czwartorzędowe piaski różnej granulacji z domieszką żwiru i otoczków. Czwartorzędowy poziom wodonośny składa się z kilku warstw wodonośnych związanych piaszczystymi i piaszczysto – żwirowymi osadami wodnolodowcowymi i rzecznyymi. Zwierciadło wody pierwotnej warstwy wodonośnej związanej z piaskami nadglinowymi jest swobodne, stabilizujące się na głębokości od 0,7 do 4,5 m p. p. t. Natomiast drugi poziom wodonośny występuje w utworach piaszczystych śródglinowych i podglinowych, posiada zwierciadło napięte. Występuje on na głębokości kilkunastu metrów pod kompleksem nieprzepuszczalnych iłów. Lokalnie występuje sączenie wód śródglinowych na głębokości 1,1 do 2,0 m p. p. t. Pod wpływem warunków atmosferycznych (susza, intensywne opady deszczu) poziom wód ulega okresowym wahaniom. Wody I poziomu wodonośnego nie posiadają pokrywy izolacyjnej w stropie warstwy wodonośnej, w związku z czym narażone są na przenikanie zanieczyszczeń z powierzchni co stwarza zagrożenie skażenia wód. Wody poziomu czwartorzędowego mają podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia gminy w wodę. Wydajność studni wierconych uzależniona jest od wykształcenia litologicznego i miąższości warstwy wodonośnej. W oparciu o ten poziom wodonośny na terenie gminy funkcjonuje ujęcie wody w Pysznicy posiada udokumentowane i zatwierdzone zasoby wodne w kategorii "B" wynoszące 120 m³/h. Analiza prób wody surowej pobranych na ujęciach w Pysznicy wykazują podwyższone zawartości związków manganu.

Gmina Pysznica znajduje się w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych JCWPd nr 119 (kod: PLGW2000119).



Mapa nr 10. Jednolite części wód podziemnych w Polsce

Powierzchnia JCWPd wynosi 1 377,8 km². W piętrze czwartorzędowym występuje jeden poziom wodonośny związany z utworami akumulacji rzecznej (piaski, żwiry). Piętro wodonośne kredowe zbudowane jest z utworów węglanowych. Strefa aktywnej wymiany wód zwykłych występuje do głębokości około 100 – 120 m p.p.t. Lokalnie może występować łączność hydrauliczna piętra czwartorzędowego i kredowego. Głębokość występowania wód słodkich 0 – 80 m.

Ocena stanu JCWPd 119 przedstawia się następująco:

- | | |
|--|-----------------|
| - stan ilościowy | - dobry, |
| - stan chemiczny | - dobry, |
| - ogólna ocena stanu | - dobry, |
| - ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych | - niezagrażona. |

Celem środowiskowym dla tej części wód jest zapobieganie pogorszeniu jej stanu tak, aby utrzymać jej dobry stan. Ponadto ww. JCWPd została zaliczona do obszarów chronionych, przeznaczonych do poboru wody na potrzebę zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

VI.4.3. Zagrożenie powodziowe i klęską suszy na terenie gminy

Na terenie gminy Pysznica obszary potencjalnie zagrożone powodzią położone są wzdłuż dolin rzecznych rzeki San i Bukowa. Lokalne zagrożenia powodziowe mogą powodować (podczas intensywnych opadów) niekonserwowane urządzenia melioracyjne.

Gmina zabezpieczona jest wałami przeciwpowodziowymi, (prawy brzeg Sanu) na długości 6 420 m. Od granicy z gminą Radomyśl do ujścia rzeki Bukowej w km: 20+525 – 23+725 tj. 3 200 mb.

Odcinek poprzeczny (prawy wał Bukowej) od granicy z wałem Sanu do drogi relacji Brandwica – Zarzecze w Jastkowicach w km 0+000 – 1+720.

Wał Sanu od ujścia rzeki Bukowej do granicy ze Stalową Wolą 24+325 – 25+345 tj. 1 020 mb.

Prawy wał Sanu od granicy ze Stalową Wolą do wysokiego brzegu w km 29+575 – 30+055 tj. 480 mb.

W zakresie ochrony przed powodzią koniecznym będzie dążenie do odpowiedniego zagospodarowania terenów zagrożonych wystąpieniem wody stuletniej. Preferowanie zagospodarowania rolniczego w formie użytków zielonych oraz stosowanie ograniczeń w trwałym zainwestowaniu tych terenów.

VI.4.4. Działania podejmowane przez gminę dotyczące – gospodarka wodami

W celu prawidłowej gospodarki wodami, gmina prowadziła aktywną politykę w tym zakresie. Udrażniane są cieki wodne płynące przez gminę, aby odprowadzić nadmiar wód. Zmodernizowano stację uzdatniania wody dla mieszkańców gminy Pysznica. Rozbudowana została sieć wodociągowa w gminie. Pozwoliło to na wyeliminowanie ujęć punktowych (studni, szpilek) w poszczególnych gospodarstwach domowych, co w konsekwencji wpłynie na zmniejszenie potencjalnych źródeł zanieczyszczenia wód podziemnych. Ponadto zmodernizowano oczyszczalnię ścieków, rozbudowywana jest sieć kanalizacyjna. Wszystkie te działania ograniczają możliwość zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych. Dokonywane są kontrole szczelności sieci wodociągowej, w celu minimalizacji strat wody na sieci oraz sieci kanalizacyjnej. Prowadzone są akcje edukacyjne w szkołach na temat zapobiegania zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych oraz konieczności oszczędzania wody. Wspólnie z Podkarpackim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego podejmowane są działania informacyjne w sprawie stosowania w rolnictwie zapisów Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, a w szczególności odpowiedniego stosowania nawozów tak mineralnych jak i organicznych.

VI.4.5. Analiza SWOT obszaru interwencji – Gospodarka wodami

Obszar interwencji – Gospodarka wodami	
Mocne strony	Słabe strony
Rozbudowana sieć rzek i urządzeń melioracyjnych	Słabe zagospodarowanie terenów przyległych do wód płynących
Dobra jakość wód powierzchniowych i podziemnych	Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna
Ekstensywne rolnictwo, słabo oddziałujące na wody powierzchniowe i podziemne	Zły stan urządzeń melioracji
Nowoczesna oczyszczalnia ścieków w m. Jastkowice	Brak wyznaczonych obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (z wyjątkiem rz. San)
Obszary chronione przez wały przeciwpowodziowe	Konieczność rozbudowy wałów przeciwpowodziowych
Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
Planowana rozbudowa sieci kanalizacyjnych w sąsiednich gminach	Brak sieci kanalizacyjnych w wielu miejscowościach sąsiadujących z gminą Pysznica
Planowane modernizacje sieci wodociągowych w sąsiednich gminach	Możliwość zanieczyszczenia wód podziemnych w sąsiednich gminach
Przebudowa dróg połączona z budową systemów oczyszczania wód opadowych i roztopowych	

VI.5 Gospodarka wodno – ściekowa

VI.5.1. Zaopatrzenie w wodę

Podstawowym źródłem pokrycia potrzeb wodnych mieszkańców oraz gospodarki na terenie gminy są wody podziemne. Na terenie gminy Pysznica ujęcie komunalne znajduje się w miejscowości Pysznica, dzielnica Podborek. Wody te ujmowane są poprzez trzy studni głębinowe: S-1A, S-2A, S-3A oraz awaryjną S-4 z utworów czwartorzędowych, zasoby eksploatacyjne wynoszą 120 m³/h. Pobrana woda trafia na stację uzdatniania wody składającą się z:

- budynku stacji uzdatniania wody,
- dwóch zbiorników na wodę,
- dwóch odstożników bezodpływowych,
- trzech odstożników o średnicy,
- pompy wód popłucznych,
- zbiornika chłonno – odparowującego.

Wydajność ujęcia wody wynosi średnio dobowo $Q_{\text{sr.dob}} = 1\,425 \text{ m}^3/\text{d}$, maksymalnie rocznie $Q_{\text{max.rocz}} = 520\,000 \text{ m}^3/\text{rok}$. Długości sieci wodociągowej w rozbiu na poszczególne miejscowości w gminie Pysznica przedstawia się następująco:

Tabela nr 11. Długość sieci wodociągowej.

L.p.	Sołectwo	Długość sieci wodociągowej [km]	Liczba przyłączy
1.	Pysznica Olszowiec	45,65	1244
2.	Brandwica,	49,67	76
3.	Jastkowice,		908
4.	Bąków		29
5.	Chłopska Wola,		44
6.	Kłyżów,	10,60	301
7.	Krzaki-Słomiana	22,50	299
8.	Studzieniec,	8,00	78
9.	Sudoły.	0,42	104
	OGÓŁEM	136,84	3083

Źródło: Urząd Gminy Pysznica.

VI.5.2. Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

W roku 2004 oddano do eksploatacji oczyszczalnię ścieków w miejscowości Jastkowice o przepustowości $Q_{\text{śr.dobowe}} = 325 \text{ m}^3/\text{dobę}$. W roku 2010 została ona zmodernizowana, po modernizacji jej przepustowości wynosi $Q_{\text{śr.dobowe}} = 931 \text{ m}^3/\text{dobę}$

Oczyszczalnia ścieków w Jastkowicach to zablokowana mechaniczno- biologiczna oczyszczalnia oparta na procesie recyrkulacji osadu czynnego z pełną nitrifikacją i denitryfikacją oraz chemiczną redukcją fosforu.

W skład oczyszczalni ścieków wchodzi następujące urządzenia i obiekty technologiczne:

- studnia z sitem pionowym,
- pompownia ścieków surowych,
- wielofunkcyjny reaktor osadu czynnego,
- punkt zlewny ścieków, dowożonych samochodami asenizacyjnymi ze zbiornikiem retencyjno - uśredniającym,
- zbiornik i pompowania osadu nadmiernego,
- stacja reagentu PIX,
- stacja mechanicznego odwadniania osadu z urządzeniami systemu Draidrad – Tekoag.

Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Bukowa w km 1+850 (brzeg lewy) w miejscowości Jastkowice.

Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodnoprawne na zrzut ścieków do środowiska wydane przez Starostę Stalowowolskiego z dnia z dnia 31 grudnia 2012 r. znak: ABS.6341.43.2012.III

Dotychczas zrealizowano 77,20 km sieci kanalizacyjnej. Sieć kanalizacyjną posiadają sołectwa: Pysznica, Jastkowice, Chłopska Wola. Koniecznym jest jeszcze wykonanie sieci kanalizacyjnej w pozostałych miejscowościach.

Tabela nr 12. Długość sieci kanalizacyjnej oraz liczba gospodarstw w poszczególnych sołectwach podpięta do niej.

L.p.	Sołectwo	Długość sieci kanalizacyjnej [km]	Liczba przyłączy
1.	Pysznica Olszowiec	45,4	764
2.	Brandwica,	-	-
3.	Jastkowice,	30,4	464
4.	Krzaki-Słomiana,		-
5.	Studzieniec,		-
6.	Bąków	-	-
7.	Chłopska Wola,	1,4	28
8.	Kłyżów,	-	-
9.	Sudoły.	-	-
	OGÓŁEM	77,20	1256

W pozostałych miejscowościach, gdzie brak jest sieci kanalizacyjnej, gospodarstwa indywidualne posiadają szczelne zbiorniki bezodpływowe (szamba). Ze zbiorników tych ścieki wywożone są do oczyszczalni ścieków.

VI.5.3. Działania podejmowane przez gminę dotyczące – gospodarki wodno - ściekowej

Władze Gminy Pysznica prowadzą aktywną politykę w zakresie gospodarki wodno - ściekowej. Zmodernizowane zostało ujęcie wody w miejscowości Pysznica oraz oczyszczalnia ścieków w Jastkowicach. Rozbudowana została sieć wodociągowa i kanalizacyjna w gminie.

Dokonywane są kontrole szczelności sieci wodociągowej, w celu minimalizacji strat wody na sieci oraz sieci kanalizacyjnej. Prowadzone są akcje edukacyjne w szkołach na temat zapobiegania zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych oraz konieczności oszczędzania wody.

VI.5.4. Analiza SWOT obszaru interwencji – Gospodarki wodno - ściekowej

Obszar interwencji – Gospodarka wodno-ściekowa	
Mocne strony	Słabe strony
Nowoczesna oczyszczalnia ścieków w m. Jastkowice	Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna
Nowoczesne ujęcie wody podziemnej wraz ze stacją uzdatniania wody w m. Pysznica	Konieczność modernizacji odcinków wodociągów
98 % gospodarstw domowych podłączona do sieci wodociągowej	
Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
Planowana rozbudowa sieci kanalizacyjnych w sąsiednich gminach	Brak sieci kanalizacyjnych w miejscowościach sąsiadujących z gminą Pysznica
Planowane modernizacje sieci wodociągowych w sąsiednich gminach	

VI.6 Zasoby geologiczne

Gmina Pysznica położona jest w obrębie zapadliska przedkarpackiego, wypełnionego morskimi osadami miocenu. Występują tu utwory kambru, trzeciorzędu i czwartorzędu. Utwory kambru reprezentowane są przez piaskowce kwarcytowe z przewarstwieniami mułowców oraz mułowce ilaste. Występują na głębokości 200 – 400 m. Osady trzeciorzędu reprezentowane są przez osady morskie badenu i sarmatu. Wykształcone w postaci mułowców, piaskowców kwarcowych, gipsów, margli ilastych, wapienia z wkładkami torfów, iłów marglistych i iłów.

Utwory czwartorzędowe dominują na analizowanym terenie i wykształcone są jako osady lodowcowe, wodnolodowcowe, rzeczne, zastoiskowe oraz eoliczne zlodowaceń południowo, środkowo- i północnopolskich. Pomiedzy zlodowaceniami następowały okresowe ocieplenia klimatu, tzw. interglacjały w czasie których akumulowane były piaski i żwiry rzeczne.

Utwory zlodowaceń południowopolskich reprezentowane są przez mułki zastoiskowe, gliny zwałowe, piaski i żwiry lodowcowe oraz piaski i żwiry wodnolodowcowe. Mułki zastoiskowe, które zachowały się w obniżeniach Równiny Biłgorajskiej sporadycznie występują w okolicach Słomianej i dolinach prawobrzeżnych dopływów Sanu.

Osady zlodowaceń środkowopolskich stanowią mułki lessopodobne akumulacji zastoiskowej spotykane w okolicach miejscowości Targowisko i Piskorowy Staw, na których zalegają piaski i żwiry drugiego terasu nadzalewowego, które zachowały się w okolicach Studzieńca.

W czasie zlodowaceń północnopolskich akumulowane były piaski i żwiry trzeciego i czwartego terasu nadzalewowego.

Utwory akumulowane w holocenie reprezentowane są przez piaski i mady rzeczne, piasku humusowe oraz torfy i namuły torfiaste. Osady te powstają współcześnie w dnach dolin

rzecznych oraz zagłębieniach bezodpływowych terenu. Ich miąższość może dochodzić do 5,0 m.

Na terenie gminy Pysznica nie stwierdzono występowania złóż surowców podstawowych. Występują tu gliny zwałowe wykształcone w postaci glin piaszczystych i glin piaszczystych zwięzłych z domieszką frakcji żwirowej i kamiennej lokalnie z wkładkami piasków. Osady te występują w postaci rozległych płytów i soczew stanowiących przewarstwienia lub wkładki w serii osadów wodnolodowcowych.

Na terenie gminy występują piaski wodnolodowcowe i rzeczne wyższych terasów, eoliczne i piaski budujące terasy zalewowe. Piaski wodnolodowcowe wykształcone w postaci piasków drobno, średnioziarnistych, lokalnie z domieszką frakcji żwirowej, zalegają na utworach glacialnych i zastoiskowych. Miąższość ich wynosi przeważnie 1-2 m, przekraczając lokalnie 4,5 m. Piaski rzeczne wyższych terasów występują w postaci listew przyklejonych do wysoczyzny polodowcowej. Przeprowadzone wstępne badania, z których wynika, że piaski wodnolodowcowe i rzeczne wyższych terasów mogą być przydatne w budownictwie i drogownictwie.

Występuje tu też kilka torfowisk niskich położonych w zagłębieniach bezodpływowych. W północnej części gminy w dolinie rzeki Bukowej są eksploatowane okresowo.

Stwierdza się także przypadki „dzikiej” eksploatacji piasków szczególnie w obrębie wydm. Jest to zjawisko niekorzystne z uwagi na zagrożenie dewastacją tych ciekawych form morfologicznych terenu. Jest to wydobywanie punktowe na małą skalę prowadzone przez miejscową ludność na potrzeby własne. Powstałe wyrobiska są z reguły małe i szybko ulegają naturalnej sukcesji.

W celu racjonalnego wykorzystania zasobów nieudokumentowanych a powszechnie występujących, konieczna jest eliminacja „dzikiej” eksploatacji i wprowadzenia w miarę potrzeb koncesji na pozyskiwanie surowców. Koncesja pozwoli na racjonalne gospodarowanie zasobami i rekultywację, pomimo zakazów wynikających z racji położenia gminy (część) bezpośrednio w parku oraz otulinie Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie” oraz na obszarach Natura 2000.

Wykaz złóż występujących na terenie gminy Pysznica z opracowania sporządzanego corocznie przez Państwową Służbę Geologiczną pt. „Bilans Zasobów Złóż Kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2016 r.”

Tabela nr 13. Wykaz złóż kopalin na terenie gminy Pysznica

Lp.	Nazwa złoża	Kopalina	Zasoby geologiczne bilansowe [tyś. t]	Stan zagospodarowania
1	Podlesie - Krzaki	Kruszywo naturalne	28 688	Złoże rozpoznane szczegółowo
2	Pysznica	Kruszywo naturalne	8	Eksploatacja złoża zaniechana
3	Pysznica - Herdzik	Kruszywo naturalne	35	Złoże eksploatowane
4	Jastkowice - Paleń	Kruszywo naturalne	20	Złoże eksploatowane
5	Jastkowice – Paleń 2	Kruszywo naturalne	250	Złoże eksploatowane
6	Studzieniec	Kruszywo naturalne	41	Eksploatacja złoża zaniechana
7	Brandwica – Śpiewak II	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	4	Złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo
8	Podlesie	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	6 672	Złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie
9	Studzieniec	Torfy	-	Złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo

VI.6.1. Działania podejmowane przez gminę dotyczące – zasobów geologicznych

Ustawodawca nie określił szczególnych zadań i obowiązków dla gmin w zakresie zasobów geologicznych. Gmina jedynie w czasie procedury planistycznej związanej z lokalizacją kopalni zwracała uwagę na jej lokalizację w taki sposób aby była jak najmniej uciążliwa dla mieszkańców oraz uczestniczy w procesach decyzyjnych dot. rekultywacji terenów powyrobiskowych. Ponadto wprowadza się do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego udokumentowane złoża kopalin, udokumentowane złoża wód podziemnych, obszary ochronne itp.. Prowadzone są akcje edukacyjne w szkołach na temat konieczności ochrony kopalin.

VI.6.2. Analiza SWOT obszaru interwencji – Zasoby geologiczne

Obszar interwencji – Zasoby geologiczne	
Mocne strony	Słabe strony
Jedynie niewielki procent terenu gminy został zdegradowany przez nielegalne wydobycie kopalin	Słabo rozpoznane potencjalne złoża kopalin i wód termalnych w gminie
Możliwość pozyskania kopalin pospolitych	
Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
Możliwe zwiększone zapotrzebowanie na kopaliny związane z planowaną budową dróg ekspresowych i obwodnic miast	Trudność w uzyskiwaniu koncesji związana z położeniem praktycznie znacznego terenu gminy na obszarach chronionych

VI.7 Gleby

Na terenie gminy Pysznica znajdują się następujące rodzaje gleb:

- a) gleby brunatne kwaśne – posiadają poziom próchniczny od 18 –25 cm. Poniżej występuje poziom przejściowy. Są one ubogie w niezbędne dla roślin składniki pokarmowe,
- b) gleby brunatne wyługowane – pod względem budowy morfologicznej profilu glebowego są podobne do gleb brunatnych właściwych, ale różnią się od nich właściwościami fizykochemicznymi. Miąższość warstwy próchnicznej waha się od 18 – 25 cm,
- c) gleby pseudobielicowe – wykształciły się z piasków gliniastych, pyłów i glin pochodzenia rzecznoego. W glebach tych bezpośrednio pod poziomem próchnicznym występuje poziom przemycia (z reguły szczątkowy). Miąższość poziomu próchnicznego jest często równa warstwie ornej. Są to gleby kwaśne i bardzo kwaśne ubogie w składniki pokarmowe,
- d) mady początkowego stadium rozwoju – występują w obrębie terasy zalewowej i w niżej położonych fragmentach terasy zalewowej II. Podlegają procesom namulania podczas powodzi. Najczęściej znajdują się one pod trwałymi użytkami zielonymi,
- e) mady brunatne – występują na nieco wyższych fragmentach terasy zalewowej II. Poziom próchniczny stosunkowo dobrze wykształcony, o miąższości 20 – 30 cm i więcej. Poniżej występuje poziom brunatnienia lub dobrze wykształcony poziom przejściowy,

W gminie Pysznica przeważają użytki klas V i VI, stanowią około 80 % powierzchni. Udział poszczególnych klas bonitacyjnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych przedstawia się następująco:

- klasa II – stanowi 1,18 % powierzchni użytków rolnych,
- klasa III – stanowi 11,39 % powierzchni użytków rolnych,
- klasa IV – stanowi 7,42 % powierzchni użytków rolnych,
- pozostałe grunty, to grunty klasy V i VI oraz grunty pod lasami (niesklasyfikowane).

Na analizowanym obszarze przeważają tereny leśne obejmują ponad 59,4 % powierzchni gminy. 31,3 % obszaru gminy ujęte jest w ewidencji gruntów jako tereny rolne.

Tabela nr 14. Struktura gruntów wg rodzaju użytków.

Rodzaj użytku	Powierzchnia w ha	Udział % w powierzchni gminy
Grunty orne	2 760	18,8
Łąki	1 068	7,3
Pastwiska	466	3,2
Grunty pod rowami	30	0,2
Grunty rolne zabudowane	267	1,8
Grunty pod lasami	8 713	59,4
Grunty zadrzewione i zakrzewione	562	3,9
Grunty pod wodami	21	0,1
Tereny różne	785	5,3
Razem	14 672	100

Źródło: Dane Urzędu Gminy Pysznicy

Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolniczą w Kielcach przeprowadziła w 2004 r. kompleksowe badania zakwaszenia gleby (pH) oraz zawartości przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu w miejscowościach: Pysznica, Brandwica, Bąków, Chłopska Wola i Pysznica

Stwierdzono, że na terenie gminy Pysznica:

1. 48% użytków rolnych stanowią gleby bardzo kwaśne (do 4,5 pH), 21% to gleby kwaśne (do 5,5 pH), 21% to gleby lekko kwaśne, 8% to gleby obojętne, gleby o odczynie zasadowym stanowią 2% powierzchni,
2. Zawartość fosforu (P_2O_5) w użytkach rolnych została oceniona jako: 36% użytków rolnych zawartość bardzo niska, 37% jako niska, 14% jako średnia, 6% wysoka, 7% bardzo wysoka.
3. Zawartość potasu (K_2O) w użytkach rolnych została oceniona jako: 24% użytków rolnych zawartość bardzo niska, 19% jako niska, 23% jako średnia, 13% wysoka, 21% bardzo wysoka.
4. Zawartość magnezu (Mg) w użytkach rolnych została oceniona jako: 1% użytków rolnych zawartość bardzo niska, 11% jako niska, 7% jako średnia, 7% wysoka, 74% bardzo wysoka.

VI.7.1. Działania podejmowane przez gminę dotyczące – gleb

Gmina w czasie procedury planistycznej związanej z lokalizacją obiektów budowlanych zwraca uwagę na ich lokalizację, w taki sposób aby planowana była na glebach jak „najgorszych” klas. Prowadzono akcję edukacyjną w szkołach oraz wśród mieszkańców gminy na temat konieczności ochrony gleb „dobrych” klas. Wspólnie z Podkarpackim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego podejmowane są działania informacyjne w sprawie stosowania w rolnictwie zapisów Kodeksu Dobrej Praktyki

Rolniczej, a w szczególności odpowiedniego stosowania nawozów tak mineralnych jak i organicznych oraz wapnowania gleb.

VI.7.2. Analiza SWOT obszaru interwencji – Gleby

Obszar interwencji – Gleby	
Mocne strony	Słabe strony
Duże obszary gleb nie skażonych środkami ochrony roślin i nawozami	Przewaga gleb niskich klas bonitacyjnych
Ekstensywne rolnictwo, słabo oddziałujące na glebę	Przewaga gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych
	Duża powierzchnia gleb odłogowanych i ugorowanych
Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
Rozwój turystyki i agroturystyki	Oddziaływanie dużych zakładów przemysłowych (zapylenie itp.)

VI.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Ze względu na charakter gminy Pysznica – niskie uprzemysłowienie, brak dużych zakładów przemysłowych – wśród odpadów powstających w gminie przeważają odpady komunalne. Ponadto, zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1289), obowiązki w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi spoczywają na gminach. Biorąc pod uwagę powyższe względy podczas opracowania niniejszego programu zwrócono szczególną uwagę na stan istniejący i zadania dotyczące gospodarki odpadami komunalnymi.

Zasady gospodarki odpadami reguluje ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1987 z późn. zm.). Podstawowymi dokumentami planistycznymi w zakresie gospodarki odpadami są plany gospodarki odpadami opracowywane na szczeblu krajowym i wojewódzkim. W czasie opracowania niniejszego programu obowiązywały:

- Krajowy plan gospodarki odpadami 2022 przyjęty uchwałą Rady Ministrów Nr 88 z dnia 1 lipca 2016 r. (M. P. z 2016 r. poz. 784),
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022 uchwalony Uchwałą Nr XXXI/551/17 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 5 stycznia 2017 r.
- Uchwała NR XXXI/552/17 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 5 stycznia 2017 r. Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022.

VI.8.1. Odpady komunalne

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1987 z późn. zm.) przez odpady komunalne rozumie się odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Gospodarka odpadami komunalnymi opiera się na regionalnych instalacjach do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) lub na ponadregionalnych instalacjach do przetwarzania odpadów komunalnych (spalarniach odpadów komunalnych).

Zgodnie z obowiązującym planem gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego 2022 odpady komunalne powstające mają skład podany w tabeli poniżej.

Tabela nr 15. Skład morfologiczny odpadów komunalnych

Rodzaj odpadów	Zawartość w odpadach komunalnych (%)
<i>Papier i tektura</i>	10,6
<i>Szkło</i>	10,0
<i>Metale</i>	2,2
<i>Tworzywa sztuczne</i>	12,0
<i>Odpady wielomateriałowe</i>	3,6
<i>Odpady kuchenne i ogrodowe</i>	36,8
<i>Odpady mineralne</i>	4,3
<i>Fracja <10 mm</i>	10,0
<i>Tekstylia</i>	2,8
<i>Drewno</i>	0,4
<i>Odpady niebezpieczne</i>	0,8
<i>Odpady wielkogabarytowe</i>	2,1
<i>Inne kategorie</i>	4,4
RAZEM	100
<i>W tym z pielęgnacji terenów zielonych</i>	4,3

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022

Obowiązujący Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego nie wyznaczył ponadregionalnej instalacji do przetwarzania odpadów. Zgodnie z tym Planem Gmina Pysznica znajduje się w Regionie Północnym gospodarki odpadami komunalnymi.

Do obsługi Regionu w zakresie przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych od roku 2015 przewidziano następujące regionalne instalacje:

- Zakład Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych ul. Centralny Okręg Przemysłowy, 37-450 Stalowa Wola,
- Zakład Segregacji i Kompostowania Odpadów w Tarnobrzegu, ul. Strefowa 8, 39-400 Tarnobrzeg,
- Sortownia odpadów komunalnych (oraz z selektywnej zbiórki) i kompostownia w m. Giedlarowa, 37-300 Leżajsk,

- Sortownia odpadów zmieszanych i z selektywnej zbiórki, kompostownia w m. Sigiełki, 37-418 Krzeszów.

Powyższe instalacje mają zapewniać mechaniczno-biologiczne przetworzenie odpadów komunalnych.

Wojewódzki Plan Gospodarki nie przewiduje w Regionie Północnym instalacji zastępczych, innych niż RIPOK, do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

Przetwarzanie odpadów zielonych i ulegających biodegradacji w Regionie Północnym ma zapewnić Kompostownia Osadów i Biokomponentów KOMWITA, ul. Siedlanka Boczna 2, 37-300 Leżajsk, działająca jako RIPOK oraz instalacje zastępcze:

- Instalacja do biologicznego przetwarzania odpadów zielonych, Młyny 111a, 37-550 Radymno,
- Kompostownia odpadów zielonych w Rzeszowie, ul. Ciepłownicza 11, 35-322 Rzeszów.

Unieszkodliwianie pozostałości po sortowaniu odpadów komunalnych powinno odbywać się poprzez ich składowanie na stanowiących RIPOK składowiskach:

- składowisku „Stalowa Wola”, 37-450 Stalowa Wola,
- składowisku „Sigiełki”, 37-418 Krzeszów,

lub (tylko w przypadku awarii RIPOK) w następujących instalacjach zastępczych:

- składowisku „Giedlarowa”, 37-300 Leżajsk,
- składowisku „Jeziórko”, 39-410 Grębów 387,
- składowisku „Sokołów Młp.”, 36-050 Sokołów Młp.,
- składowisku „Młyny”, 37-550 Radymno,
- składowisku „Kozodrza”, 39-103 Ostrów.

Istniejące dotychczas na terenie gminy Pysznica składowisko odpadów komunalnych, którego zarządzającym był Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Pysznicy, zostało zakwalifikowane, zgodnie z WPGO do rekultywacji. Zakończenie rekultywacji przewidziane jest na rok 2018.

Sposób postępowania z odpadami komunalnymi powstającymi w gminie Pysznica określa Uchwała Nr XXVI/153/2012 Rady Gminy Pysznica z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie uchwalenia „Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Pysznica” (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2013 r. poz. 825) oraz Uchwała Nr XXVI/152/2012 Rady Gminy Pysznica z dnia 30 czerwca 2016 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2013 r. poz. 363) wraz ze zmianą dokonaną Uchwałą Nr XXXIV/201/2013 z dnia 2 października 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2013 r. poz. 3397). Zgodnie z tymi uchwałami właściciele nieruchomości są zobowiązani do

selektywnego zbierania i przekazywania powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych z zachowaniem podziału na następujące frakcje:

- b) odpady ulegające biodegradacji (odpady zielone i z pielęgnacji terenów zielonych);
- c) papier i tektura;
- d) tworzywa sztuczne, odpady wielomateriałowe;
- e) metal;
- f) tekstylia;
- g) szkło (bezbarwne i kolorowe);
- h) odpady palne, selektywnie zebrane frakcje mogące zawierać następujące odpady, które ze względu na zanieczyszczenia nie spełniają kryteriów surowców wtórnych: papier i tektura, odzież, tekstylia, drewno niezawierające substancji niebezpiecznych, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe.

Właściciele nieruchomości zobowiązani są także do selektywnego zbierania:

- a) zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (ZSEE);
- b) odpadów wielkogabarytowych;
- c) zużytych baterii i akumulatorów;
- d) zużytych opon;
- e) przeterminowanych leków;
- f) odpadów niebezpiecznych takich, jak: farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe, pozostałości po środkach ochrony roślin oraz przeterminowane środki ochrony roślin i opakowania po tych środkach, lampy rtęciowe;
- g) innych odpadów wymienionych w ustawie o odpadach za wyjątkiem odpadów medycznych i padłych zwierząt gospodarskich.

Wszystkie z wyżej wymienionych odpadów są odbierane bezpośrednio z terenu nieruchomości lub też mogą być dostarczane przez właścicieli do prowadzonego przez Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Pysznicy Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych znajdującego się w m. Pysznica. Punkt ten został wymieniony jako istniejący w WPGO.

Zbieranie odpadów zmieszanych następuje w koszach ulicznych o pojemności 35 – 70 l, pojemnikach od 110 l, 120 l, 240 l, 1100 l, pojemnikach „dzwonach” o pojemności 1500 l, kontenerach typu KP-7 lub w workach, w kolorze czarnym, o pojemności od 80 l do 120 l.

Odpady komunalne zbierane w sposób selektywny są gromadzone w workach o pojemności od 80 l do 120 l i w pojemnikach 120 l w następujących kolorach:

- a) worki białe (odpady ulegające biodegradacji);
- b) worki zielone (szkło białe i kolorowe);
- c) worki niebieskie (papier i tektura oraz tekstylia);

- d) worki żółte (tworzywa sztuczne, puszki i drobny złom);
- e) pojemniki 120 l (odpady palne).

Regulamin utrzymania czystości i porządku przewiduje możliwość kompostowania zbieranych selektywnie odpadów ulegających biodegradacji w przydomowych kompostownikach. Działanie takie jest możliwe jedynie w zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej i wymaga uprzedniego zgłoszenia w Urzędzie Gminy Pysznica z podaniem szacowanej masy kompostowanych odpadów.

Odpady komunalne zbierane selektywnie są przekazywane od Zakładu Segregacji Odpadów w Pysznicy, ul. Komunalna 2. Zmieszane odpady komunalne są przekazywane do Zakładu Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych ul. Centralny Okręg Przemysłowy, 37-450 Stalowa Wola, będącego regionalną instalacją przetwarzania odpadów komunalnych dla Regionu Północnego województwa podkarpackiego.

Zgodnie z WPGO mieszkańcy Regionu Północnego wytwarzali w 2014 r. średnio 0,259 Mg (tj. 259 kg) na osobę rocznie. Współczynnik ten ma rosnąć o 1% rocznie. Przyjmując taki wskaźnik na terenie gminy Pysznica powinno powstać ok. 2 900 Mg odpadów rocznie. Należy zwrócić uwagę na to, że przyjęty w WPGO współczynnik wytwarzania odpadów komunalnych jest znacząco wyższy niż wskazany przez GUS, który dla województwa podkarpackiego w 2015 r. wyniósł 196 kg/mieszkańca na rok.

Zgodnie ze sprawozdaniem Wójta Gminy Pysznica w roku 2016 z terenu gminy odebrano łącznie 1559,017 Mg odpadów komunalnych, w tym 1001,810 Mg zmieszanych odpadów komunalnych i 557,207 Mg odpadów komunalnych zbieranych selektywnie. Oznacza to, że na jednego mieszkańca przypada 144,1 kg zebranych odpadów komunalnych na rok. Stanowi to prawie 55 % średniej masy odpadów wytworzonych przez statystycznego mieszkańca Regionu Północnego podkarpacia, co oznacza, że z gminy Pysznica odebrano mniej odpadów komunalnych niż wynikałoby to z danych Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego. Wpływ na ten fakt może mieć wiele czynników, takich jak np. generalna zasada, że ludność wiejska wytwarza mniej odpadów niż ludność miejska, czasowa emigracja zarobkowa mieszkańców gminy i związane z tym zmniejszenie liczby osób faktycznie zamieszkujących gminę, ilość odpadów zwiększa się w miarę bogacenia się społeczeństwa, zmniejszenie ilości odpadów trafiających do systemu zbiórki poprzez przydomowe kompostowanie odpadów ulegających biodegradacji. Obserwowana dysproporcja może być również spowodowana niekorzystną tendencją do nielegalnego pozbywania się odpadów komunalnych przez ich wytwórców. Dla zapobieżenia tej niekorzystnej tendencji należy prowadzić akcje edukacyjnej np. w szkołach, na zebraniach wiejskich o szkodliwości niewłaściwie zagospodarowanych odpadów. Należy ponadto zwracać szczególną uwagę na wszelkie sygnały dotyczące powstawania „dzikich” wysypisk odpadów.

W roku 2016 przeznaczono do recyklingu lub przygotowania do ponownego użycia 520 Mg odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, co pozwoliło na osiągnięcie poziomu recyklingu równego 104,30% i spełnienie przez Gminę Pysznica wymogów wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2167). Tak wysoki poziom recyklingu wynika z przyjęcia, wynikającej z KPGO morfologii odpadów dla gmin wiejskich. Udział morfologiczny frakcji papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wynosi dla takich gmin 31,8%. Dla gmin miejsko-wiejskich i miejskich współczynnik ten jest wyższy. Gmina Pysznica, pomimo tego, że nie znajdują się na jej terytorium ośrodki miejskie, to jednak jest zasiedlana przez osoby sąsiadujące z nią ośrodka miejskiego – Stalowej Woli. Osoby te nie prowadzą gospodarstw rolnych, a wytwarzane przez nie odpady są morfologicznie zbliżone do odpadów powstających w miastach.

W 2016 r. wszystkie zebrane na terenie gminy odpady budowlane i rozbiórkowe, w ilości 3,98 Mg, zostały poddane przygotowaniu do ponownego użycia, recyklingowi lub innym procesom odzysku.

VI.8.2. Odpady inne niż komunalne z grup 01 – 19

W gminie Pysznica istnieje jedynie kilka zakładów mogących wytwarzać większe ilości odpadów przemysłowych. Statystyki GUS nie wykazują jednak wytwarzania tego rodzaju odpadów w gminie. Taka sytuacja nie pozwala na oszacowanie ilości odpadów z grup 01 – 19 powstających na terenie gminy. Analizując profil działalności przedsiębiorców działających w gminie należy się spodziewać, że powstają tu odpady następujących grup:

- 1) 02 – odpady z rolnictwa, ogrodnictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności – w szczególności do tej grupy odpadów zaliczone będą odpady z istniejącej w gminie piekarni (grupa 02 06),
- 2) 03 – odpady z przetwórstwa drewna oraz z produkcji płyt i mebli, masy celulozowej, papieru i tektury – odpady w postaci kory, trocin, wiór, ścinek itp. powstające w tartakach,
- 3) 10 – odpady z procesów termicznych – głównie popioły powstałe w wyniku ogrzewania zakładów oraz w piekarni,
- 4) 12 – odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych – odpady z toczenia, piłowania metali, odpady spawalnicze, zużyte materiały szlifierskie powstające podczas produkcji konstrukcji stalowych i aluminiowych oraz drobnych remontów i napraw w zakładach,
- 5) 13 – oleje odpadowe i odpady paliw ciekłych – w warsztatach samochodowych i naprawy sprzętu rolniczego,

- 6) 15 – odpady opakowaniowe, sorbenty, tkaniny do wycierania, materiały filtracyjne i ubrania ochronne nieujęte w innych grupach – praktycznie we wszystkich zakładach do których dostarczane są surowce, materiały eksploatacyjne, części zamienne itp. w opakowaniach, oraz w których wykorzystuje się sorbenty i ubrania ochronne
- 7) 16 – odpady nieujęte w innych grupach – głównie zużyte opony, akumulatory, płyny eksploatacyjne, części powstające w warsztatach samochodowych i naprawy sprzętu rolniczego, punktach wymiany opon,
- 8) 17 – odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych) – w czasie budów, remontów, rozbiórek,
- 9) 19 – odpady z instalacji i urządzeń służących zagospodarowaniu odpadów, z oczyszczalni ścieków oraz z uzdatniania wody pitnej i wody do celów przemysłowych – odpady powstające w Zakładzie Segregacji Odpadów w Pysznicy, odpady z komunalnej oczyszczalni ścieków (np. skratki, ustabilizowane komunalne osady ściekowe) oraz ze Stacji Uzdatniania Wody.

VI.8.3. Przewidywane kierunki zmian

W zakresie wytwarzania odpadów komunalnych nie przewiduje się istotnych zmian składu morfologicznego odpadów. Zgodnie z wskaźnikami zawartymi w WPGO przyjęto, że ilość odpadów wytwarzanych będzie zwiększać się o 1 % w stosunku rocznym. Ponadto przyjęto stały wzrost liczby mieszkańców gminy Pysznica w latach objętych planowaniem o 100 osób rocznie. Wobec zmiany podejścia statystycznego, zrównującego ilość odpadów komunalnych wytwarzanych z ilością odpadów zbieranych, należy dokonać korekty wskaźników wytwarzania odpadów, w tym, w szczególności wskaźnika wytwarzania odpadów przez mieszkańców terenów wiejskich. Bez uwzględnienia nowych wskaźników wszelkie wyliczenia mas odpadów komunalnych wytworzonych w gminie Pysznica w latach obowiązywania niniejszego programu miałyby wymiar czysto teoretyczny, nie mający związku z rzeczywistością.

Dla odpadów z grup 01 – 19 (odpadów przemysłowych) niewątpliwie jest zwiększanie ilości odpadów powstających w komunalnej oczyszczalni ścieków w miarę rozwoju sieci kanalizacyjnej i zwiększenia liczby gospodarstw przyłączonych do tej sieci. Powstawanie pozostałych odpadów przemysłowych jest ściśle związane z wielkością produkcji (a więc koniunkturą na rynku) oraz ewentualnym powstawaniem nowych zakładów, co jest czynnikiem nieprzewidywalnym. Czynniki te powodują, że nie ma możliwości precyzyjnego określenia zarówno rodzajów odpadów, które będą wytwarzane w przyszłości, ani tym bardziej ilości takich odpadów przewidzianych do wytworzenia.

VI.8.4. Działania podejmowane przez gminę dotyczące – gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów

Gmina Pysznica prowadzi aktywną działalność w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów. Dla odpadów komunalnych obejmuje ona:

- uchwalanie zgodnego z obowiązującymi przepisami regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie,
- ogłaszanie i rozstrzyganie przetargów na odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców,
- przekazywanie odbieranych odpadów do istniejącej regionalnej instalacji przetwarzania odpadów,
- monitorowanie osiągania obowiązujących poziomów redukcji masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania oraz poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

Dla odpadów innych niż komunalne kompetencje gminy są ograniczone i obejmują jedynie:

- w zakresie planowania przestrzennego – ograniczanie lokalizowania przedsięwzięć uciążliwych dla mieszkańców, w tym w szczególności związanych z wytwarzaniem, zbieraniem lub przetwarzaniem odpadów, w pobliżu miejsc zabudowy mieszkalnej,
- w zakresie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia – eliminacja rozwiązań szkodliwych dla środowiska oraz wspieranie działań najmniej oddziałujących na środowisko, w tym ograniczających wytwarzanie odpadów,
- w zakresie kontrolnym – inicjowanie kontroli prowadzonych przez uprawnione służby, w szczególności WIOŚ, mających na celu doprowadzenie prowadzonej działalności w zakresie wytwarzania, zbierania lub przetwarzania odpadów do stanu zgodnego z prawem – możliwie najmniej oddziałującego na środowisko i mieszkańców gminy.

W kolejnych latach gmina będzie zobowiązana do spełniania coraz ostrzejszych wymogów obejmujących gospodarowanie odpadami komunalnymi, w tym w szczególności:

- 1) dla odpadów komunalnych ulegających biodegradacji – ograniczenie ilości odpadów przekazywanych do składowania poprzez osiągnięcie następujących poziomów w stosunku do masy takich odpadów wytworzonych w 1995 r.

Tabela nr 16. Dopuszczalne ilości odpadów ulegających biodegradacji, które powstają w Gminie Pysznica i mogą być przekazywane do składowania

Rok	2017	2018	2019	2020
<i>Dopuszczony poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. (%)</i>	45	40	40	35
<i>Dopuszczona masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji powstałych w Gminie Pysznica, które można będzie przekazać do składowania (Mg)</i>	170,59	170,59	149,27	149,27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. z 2012 r. poz. 676); przyjęto, za GUS, że w 1995 r. Gmina Pysznica liczyła 9074 mieszkańców.

- 2) dla odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – osiągnięcie następujących poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia

Tabela nr 17. Konieczne poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła

Rok	2017	2018	2019	2020
<i>Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia (%)</i>	20	30	40	50
<i>Orientacyjna masa odpadów powstających w Gminie Pysznica, które będzie należało poddać recyklingowi i przygotować do ponownego użycia* (Mg)</i>	196,81	301,3	409,91	569,3

** - dane wymagają corocznej weryfikacji w oparciu o rzeczywistą liczbę mieszkańców gminy, masę odpadów komunalnych wytworzonych przez mieszkańca Regionu Północnego województwa oraz przy ewentualnej zmianie morfologii odpadów komunalnych.*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2167); przyjęto brak zmiany liczby mieszkańców gminy, zachowanie składu odpadów jak w WPGO i wzrost masy wytwarzanych odpadów, zgodnie z WPGO, o 1 % rocznie, symulację rozpoczęto w oparciu o dane z roku 2014.

- 3) dla innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych – osiągnięcie następujących poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami

Tabela nr 18. Konieczne poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych

Rok	2017	2018	2019	2020
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami* (%)	42	45	50	60

* - ze względu na to, że dane o ilości odpadów budowlanych powstałych w Gminie Pysznica mają być ustalane na podstawie ewidencji prowadzonej przez podmioty odbierające odpady komunalne, na etapie opracowania programu nie ma możliwości symulacji mas odpadów, które należy poddać odzyskowi

Źródło: rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2167).

VI.8.5. Analiza SWOT obszaru interwencji – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Obszar interwencji – Gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów	
Mocne strony	Słabe strony
Prawidłowo przyjęte w dokumentach gminnych i stosowane zasady gospodarowania odpadami komunalnymi	Względnie wysokie koszty gospodarowania odpadami komunalnymi w porównaniu do średnich zarobków mieszkańców
Kierowanie zmieszanych odpadów komunalnych do RIPOK wskazanych w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami	Znacząco mniejsza liczba osób faktycznie zamieszkujących gminę w stosunku do liczby zameldowanych, co zawyża wyliczone masy wytworzonych odpadów komunalnych w porównaniu do powstających w rzeczywistości
Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych działający w gminie	
Wzorcowo zorganizowany, realizowany od roku 2005 system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	
Spełnianie przez gminę wymogów dotyczących poziomów recyklingu, przeznaczenia do ponownego użycia oraz poziomów odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów	
Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
Rozbudowa istniejącej sieci RIPOK	Możliwość porzucania odpadów przez podmioty działające w sąsiednich gminach i mieszkańców tych gmin (tworzenie „dzikich wysypisk przez podmioty zewnętrzne)
Łatwość znalezienia uprawnionych podmiotów przetwarzających zgodnie z prawem wytworzone odpady przemysłowe	

VI.9 Zasoby przyrodnicze

VI.9.1. Lasy

Powierzchnia lasów ogółem w gminie Pysznicza wynosi 8,7 tys ha. Pod względem przyrodniczym lasy znajdują się w VI Krainie Małopolskiej w Mezoregionie Puszczy Solskiej – VI.13 i częściowo Mezoregionie Doliny Dolnego Sanu – VI.30. W około 90 % są to siedliska borowe, porastające tereny, na których zalegają piaski i żwiry lodowcowe oraz piaski eolityczne na wydmach. Pozostałe to siedliska lasowe i olsowe, porastające tereny, na których występuje glina zwałowa, doliny rzek, strumieni oraz inne obniżenia terenu. Drzewostany mało zróżnicowane – przeważają jednopiętrowe gospodarcze drzewostany z dużą przewagą drzew sosnowych. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna zajmująca ponad 85% powierzchni oraz olcha 5%. Pozostałe występujące gatunki to brzoza, jodła, dąb oraz modrzew, buk, świerk.

Lasy państwowe w gminie Pysznicza administrowane są przez Nadleśnictwa Rozwadów i Janów Lubelski. Lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa i zajmują powierzchnię 1 448 ha. Lasy nadleśnictwa jak i prywatnych właścicieli prócz funkcji produkcyjnych pełnią inne role i zadania, np.: są ostoją chronionych zwierząt, chronią glebę i ujęcia wody pitnej. Lasy te dają schronienie wielu rzadkim gatunkom fauny i flory.

VI.9.2. Obszary Natura 2000 i park krajobrazowy

Na terenie gminy Pysznicza znajdują się następujące obszary Natura 2000 tj.: Uroczyska Lasów Janowskich, Lasy Janowskie i Dolina Dolnego Sanu.

Uroczyska Lasów Janowskich to obszar Natura 2000 o kodzie PLH060031 zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 12 grudnia 2008 r., będący specjalnym obszarem ochrony siedlisk, zajmujący zachodnią i centralną część Równiny Biłgorajskiej. Położony jest pomiędzy dolinami Wisły i Sanu na zachodzie, doliną Bukowej na południu i krawędzią Wyżyny Lubelskiej i Roztocza na północy, wschodnia granica sięga po Frampol. Podłoże stanowią głównie piaski. Zagłębienia bezodpływowe zajęte są w dużej mierze przez torfowiska lub stawy hodowlane. Teren odwadniany jest przez szereg cieków. Podstawową formą użytkowania terenu jest gospodarka leśna.

Podstawowym celem ochrony w obszarze jest wilk - priorytetowy gatunek z Dyrektywy Siedliskowej. Jego populacja w obszarze stanowi istotną część lokalnej populacji Kotliny Sandomierskiej i Roztocza. Składa się na nią 3 watahy liczące w sumie 16-18 osobników. Uroczyska Lasów Janowskich to zwarty kompleks leśny o dużym stopniu naturalności i małej gęstości zaludnienia, z fragmentami drzewostanów o charakterze puszczańskim. Obszar charakteryzuje różnorodność siedlisk przyrodniczych, a do najciekawszych należą bory bagienne i torfowiska oraz bory jodłowe. Ponadto duże

zainteresowanie budzą fragmenty obszaru dolina Branwi, gdzie siedliska mają liczne gatunki motyli, np. modraszek telejus, czerwńczyk nieparek, paź królowej, oraz liczne ekstensywnie użytkowane stawy hodowlane, gdzie siedliska swoje znajduje kumak nizinny oraz liczne ptaki wodne.

Wybrane ważne dla Europy typy siedlisk przyrodniczych z Zał. I Dyr. Siedliskowej:

- ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*);
- torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe);
- bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne);
- łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe);
- górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* - płaty bogate florystycznie).

Ważne dla Europy gatunki zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej:

- wilk – ssak,
- bóbr europejski – ssak,
- wydra – ssak,
- traszka grzebieniasta – płaz,
- kumak nizinny - płaz,
- minóg strumieniowy – ryba,
- różanka – ryba,
- głowacz białopłetwy – ryba,
- trzepla zielona – bezkręgowiec,
- zalotka większa – bezkręgowiec,
- modraszek telejus – bezkręgowiec,
- czerwńczyk nieparek – bezkręgowiec,
- modraszek *nausitous* – bezkręgowiec,
- szlaczkoń szafraniec – bezkręgowiec,
- nocek Bechsteina – ssak,
- nocek duży – ssak,
- mopek – ssak,
- piskorz – ryba.

Ważne dla Europy gatunki roślin z Załącznika. II Dyrektywy. siedliskowej:

- starodub łąkowy,
- sierpowiec błyszczący.

Na terenie gminy Pysznica obszar Natury 2000 Uroczyska Lasów Janowskich, zajmują pow. około 3 694 ha.

Lasy Janowskie to obszar Natura 2000 o kodzie PLB060005 wyznaczony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie OSO Natura 2000, będący obszarem specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia), obejmujący rozległy i zwarty kompleks leśny, stanowiący północno-zachodnią część Puszczy Solskiej oraz enklawę leśną "Rozwadów" dla ochrony głuszca. Przeważa płaski teren, urozmaicony wzniesieniami wydmowymi, lekko nachylony w kierunku południowo-zachodnim; odwadniany przez szereg cieków. Sieć rzeczną uzupełniają liczne kanały i rowy. Obszary bezodpływowe lub okresowo przepływowe zajęte są przez torfowiska wysokie lub przejściowe, z których część zamieniono jeszcze w ubiegłym stuleciu w stawy rybne.

W obszarze występuje sasanka otwarta (*Pulsatilla patens*), największe w kraju nagromadzenie fiołka bagiennego (*Viola uliginosa*) według Polskiej Czerwonej Księgi gatunek krytycznie zagrożony (kategoria zagrożenia CR), ponadto rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), rosiczka pośrednia (*Drosera. intermedia*), goryczka wąskolistna (*Gentiana pneumonanthe*), widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*), widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*), czosnek siatkowaty (*Allium victorialis*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*).

Podczas inwentaryzacji w 2010 roku stwierdzono tu 29 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, w tym 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Obszar jest ostoją ptasią o randze europejskiej IBA (PL 109) ze względu na występowanie kluczowych gatunków: głuszca (*Tetrao urogallus*), bączka (*Ixobrychus minutus*), bociana czarnego (*Ciconia nigra*), lelka kozodoja (*Caprimulgus europaeus*). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bielik (*Haliaeetus albicilla*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), głuszc (*Tetrao urogallus*), lelek kozodój (*Caprimulgus europaeus*).

Ważne dla Europy gatunki zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej:

- wilk – ssak,
- kumak nizinny - płaz,
- ortolan – ptak,
- gąsiorek – ptak,
- świergotek polny – ptak,
- muchołówka mała – ptak,
- muchołówka białoszyja – ptak,
- jarzębatka – ptak,
- lerka – ptak,

- dzięcioł średni - ptak,
- dzięcioł zielonosiwy – ptak,
- dzięcioł czarny – ptak,
- zimorodek – ptak,
- lelek – ptak,
- sóweczka – ptak,
- derkacz - ptak
- zielonka - ptak
- kropiatka - ptak
- żuraw - ptak
- cietrzew (podgatunek kontynentalny) – ptak,
- głuszec – ptak,
- jarząbek – ptak,
- błotniak łąkowy – ptak,
- błotniak stawowy – ptak,
- kania czarna – ptak,
- trzmielojad – ptak,
- bielik – ptak,
- orlik krzykliwy - ptak,
- bocian czarny – ptak,
- bocian biały – ptak,
- bąk – ptak,
- puchacz – ptak.

Na terenie gminy Pysznica obszar Natura 2000 Lasy Janowskie znajduje się na pow. 5 417,8 ha.

Dolina Dolnego Sanu to specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10.01.2011, o kodzie PLH180020 i powierzchni 10176,6 ha. Celem ochrony w obszarze jest zachowanie mozaiki siedliskowej charakterystycznej dla większych dolin rzecznych.

Obszar leży w Kotlinie Sandomierskiej na wysokości 140-225 m n.p.m. i obejmuje najbardziej cenne przyrodniczo fragmenty doliny dolnego Sanu na odcinku Jarosław - ujście. Współczesny San, pomimo regulacji, zachowuje cechy rzeki roztopowej (tworząc odsypy - plaże i ławice). W okolicach Zarzecza i Krzeszowa w granicach obszaru znalazło się strome zbocze z płatami roślinności ciepłolubnej kontrastującymi z łągami olszowymi (z masowym udziałem skrzypu olbrzymiego) rozwiniętymi wokół licznych źródeł.

W dolinie dominuje krajobraz rolniczy siedliska rolnicze zajmują ponad połowę powierzchni, jedną czwartą - siedliska łąkowe i zaroślowe, prawie jedną piątą - wody Sanu.

Zidentyfikowano tu 14 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Największe znaczenie mają: kompleks zbiorowisk przykorytowych (łęgi wierzbowe, ziołorośla i pionierska roślinność na piaszczystych odsypach i namuliskach). Istotną rolę w dolinie odgrywają także różnego typu ekstensywnie użytkowane łąki oraz liczne starorzecza z bogatą florą wodną. Na suchych łąkach i pastwiskach oraz na krawędziach erozyjnych występują ciekawe zbiorowiska kserotermiczne. Florę i faunę cechuje znaczne bogactwo, wykazano tu 19 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej.

Występują tu istotne na poziomie regionalnym populacje modraszka teleiusa, modraszka nausithousa, wydry i bolenia (ryba). W dolinie występują również takie gatunki roślin jak storczyk cuchnący, róża francuska, pięciornik skalny, powojnik prosty, kotewka orzech wodny oraz owady: modliszka zwyczajna, trzepla zielona, czerwonończyk nieparek i pachnica dębowa. Obszar stanowi także istotny korytarz ekologiczny w tym dla ichtiofauny. Wody rzeki San i jej dopływów są siedliskiem cennych gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej.

Najważniejszym, istniejącym zagrożeniem dla obszaru jest intensyfikacja rolnictwa i niewłaściwa melioracja, a z drugiej strony zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk, intensyfikacja gospodarki rybackiej w starorzeczach oraz niewłaściwa gospodarka leśna i zalesianie łąk i nieużytków.

Na terenie gminy Pysznica obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Sanu znajduje się na pow. około 523 ha.

Park Krajobrazowy Lasy Janowskie

Część obszaru gminy Pysznica zajmuje w parku oraz otulina Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie”. Park został utworzony uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Tarnobrzegu Nr II/12/83 z dnia 03.10.1984 r., zmienioną w 2004 r. rozporządzeniem Wojewody Podkarpackiego w granicach województwa podkarpackiego i rozporządzeniem Wojewody Lubelskiego na terenie województwa lubelskiego. Na terenie województwa podkarpackiego obowiązuje obecnie Uchwała Nr XLVIII/994/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 czerwca 2014 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Lasy Janowskie”.

Na terenie województwa podkarpackiego zajmuje on powierzchnię 9 437 ha i obejmuje gminy: Pysznica, Zaklików i Radomyśl nad Sanem. Strefa otuliny na terenie województwa podkarpackiego zajmuje pow. 37 312 ha, obejmuje gminy: Zaklików, Radomyśl, Pysznica, Jarocin, Ulanów, Nisko, Harasiuki.

Wśród dużej różnorodności flory spotkać można tutaj rośliny niezwykle interesujące, a niekiedy osobliwe. W naturalnie zachowanych miejscach występuje: rosiczka pośrednia, pióropusznik strusi, długosz królewski, mącznica lekarska, żarnowiec miotlasty, widłak

torfowy, bagno zwyczajne, wydmuchrzyca piaskowa. Różnorodność szaty roślinnej, sprzyja występowaniu dużej liczby gatunków zwierząt.

W parku krajobrazowym na obszarze gminy Pysznicza znajdują się dwa rezerваты.

Rezerwat „Jastkowice” tworzony został w roku 1959, na powierzchni 45, 68 ha we wsi Jastkowice.

To najstarszy tego typu obszar w Lasach Janowskich. Utworzono go, aby chronić fragment wielogatunkowego lasu, przypominającego prastarą Puszcę Solską. W skład drzewostanów wchodzi: buk pospolity, dąb szypułkowy, grab zwyczajny, jawor, jodła pospolita, klon, lipa drobnolistna, osika, sosna pospolita, świerk pospolity i wiąz górski. Można zobaczyć wspaniałe okazy drzew: dębów, lip, jodeł i buków, liczące ponad 200 lat i mierzące do 30 m wysokości oraz obce gatunki- brzozy gruczołowate i daglezie.

W runie występuje ok. 250 gatunków roślin. Na szczególną uwagę zasługują rośliny górskie: narecznica samcza, groszek wschodniokarpacki, żywiec gryczolowaty, szaflwia lepka oraz chronione: orlik pospolity, bluszcz pospolity, marzanna wonna, lilia złotogłów i wawrzynek wilczełyko. Gatunki z rodziny storczykowatych to: gnieźnik leśny, podkolan biały i zielonawy.

Liczna jest także fauna rezerwatu, z której należy wymienić: sarnę, dziką, lisę, tchórza, zającą szarą, jeża, kreta, kunę leśną, łasicę, wiewiórkę oraz nietoperze – gacka wielkoucha i nocka kosmatego. Z awifauny dostrzeżono m.in. drozda kosa i śpiewaka, dzięcioły- czarnego, pstrego dużego, średniego i małego oraz sowę pójdzkę. Z gadów żyją tutaj: jaszczurka zielona i zwinna, padalec i żmija zygzakowata.

Rezerwat „Imielty Ług” utworzony został w roku 1988, na powierzchni 802 ha. Położony jest na styku województwa podkarpackiego i lubelskiego.

Rezerwat ten to obszar o wybitnych walorach krajobrazowych i przyrodniczych. Ochroną objęto w nim zarastające jeziora, stawy t.j. torfowiska wysokie, torfowiska przejściowe oraz otaczający je bór bagienny.

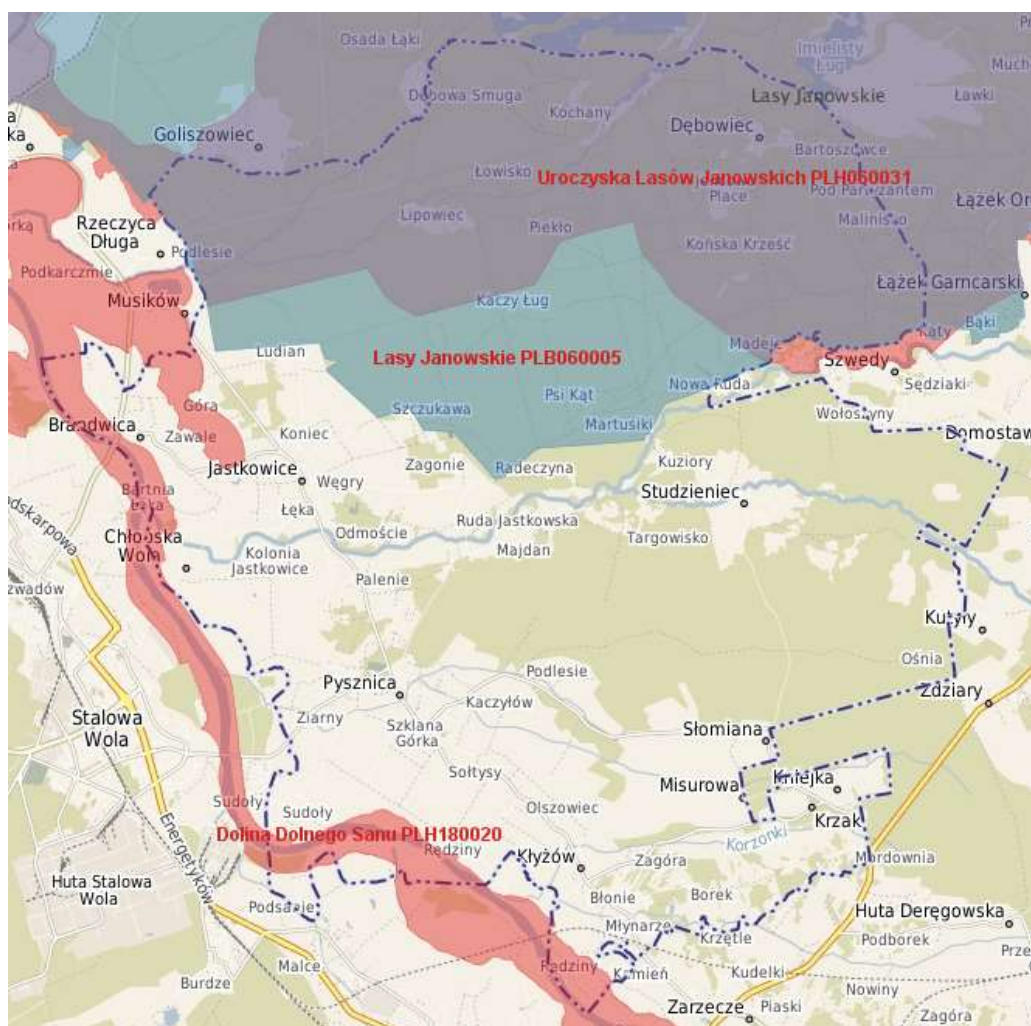
Na terenie rezerwatu wyróżniono 45 zbiorowisk roślinnych. W ich skład wchodzi: 139 gatunków grzybów wielkoowocnikowych, 71 gatunków porostów, 82 gatunki mszaków oraz około 500 gatunków roślin, z których aż 27 jest objętych ochroną gatunkową. Do najciekawszych należą: mącznica lekarska, wawrzynek wilczełyko, goździk piaskowy i salwinia pływająca. Spotkamy tu także relikty okresu lodowcowego, takie jak bagnica torfowa, wierzba borówkolista, wierzba lipońska oraz turzyce: bagienna i strunowa. Można tu zobaczyć m.in. trzy gatunki rosiczek, długosza królewskiego, grążela żółtego, grzybienia białego, widłaczka torfowego i wrońca widlastego.

Bogata jest także fauna, żyje tu 95 gatunków ptaków. Gniazda zakładają m.in. głuszce, cietrzewie, bociany czarne, żurawie, kaczki krzyżówki, jastrzębie, orły bieliki

i rybołowy. Najłatwiej zobaczyć można mewy śmieszki, które żyją na tym obszarze w wielkich skupiskach. Z ssaków w obrębie rezerwatu lub jego najbliższej okolicy pojawia się wilk, lis, borsuk, kuna, piżmak, jeleń, sarna oraz łoś, żeruje także wydra.

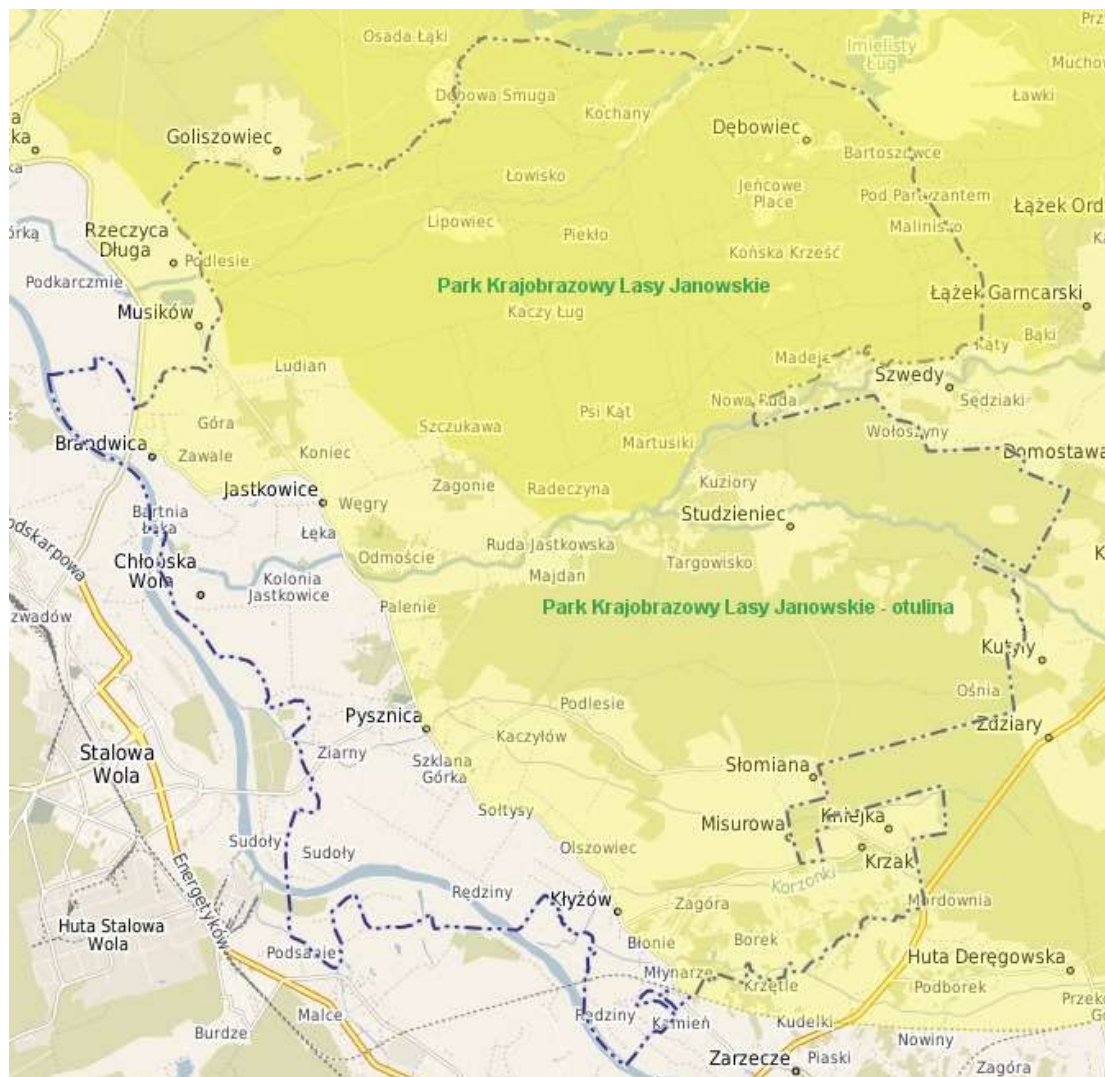
W stawach żyją karasie, liny, okonie, piskorze, cierniki i różanki. Z płazów zaobserwowano: traszki, grzebiuszki ziemne, liczne gatunki żab, ropuch, rzekotki drzewne i kumaka nizinnego. Z kolei najczęstsze gady to: jaszczurki- zwinka i żyworodna, padalec, zaskroniec i żmija zygzakowata.

Mapa nr 11. Obszary NATURA 2000 na terenie gminy Pysznica



Źródło: GDOŚ Warszawa.

Mapa nr 12. Park Krajobrazowy na obszarze gminy Pysznica



Źródło: GDOŚ Warszawa.

VI.9.3. Pomniki przyrody oraz zabytki

Na terenie gminy Pysznica w materiałach dostępnych na stronach internetowych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie brak jest pomników przyrody.

Jednakże w gminie znajdują się cztery obiekty przyrody ożywionej, które były objęte ochroną prawną. Rozporządzeniem Nr 1 Wojewody Tarnobrzskiego z dnia 8 lutego 1988 r. oraz Rozporządzeniem Nr 6 Wojewody Tarnobrzskiego z dnia 26 czerwca 1991 r. (Dz. Urz. Województwa Tarnobrzskiego Nr 9 poz. 187 z 1991 r.) objęto ochroną: dwa dęby szypułkowe, rosiczkę okrągłolistną i widłaka torfowego. Wykaz ich przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 19. Wykaz obiektów przyrodniczych, które były pomnikami przyrody.

Lokalizacja	Obiekty przyrodnicze, które były pomnikami (zgodnie z rozporządzeniem Wojewody)
Leśnictwo Kruszyna	dąb szypułkowy
Leśnictwo Rzeczycza	dąb szypułkowy
Pysznica	rosiczka okrągłolistna
Pysznica	widłak torfowy

Do najciekawszych zabytków na terenie gminy zaliczamy: kaplice drewnianą w Olszowcu, kapliczki w Chłopskiej Woli i Olszowcu oraz cmentarz wojenny w Kochanach, plebanię w Pysznicy.

Tabela nr 20. Wykaz obiektów wpisanej do gminnej ewidencji zabytków.

Miejscowość	Obiekt	Nr z rejestru zabytków
Pysznica	Plebania w Pysznicy	A-276
	Budynek byłej szkoły w Pysznicy	-
	Cmentarz parafialny w Pysznicy	-
	Kapliczka p.w. Serca Pana Jezusa	-
	Kapliczka p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy	-
	Kapliczka p.w. Św. Józefa	-
	Kopiec Grunwaldzki w Pysznicy	-
	Kapliczka u zbiegu ulic Ziarny i Folwarczna	-
	Kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego i św. Jana Chrzciciela	-
	zbiorowa mogiła Żydów pomordowanych w latach 1942 -1943	490/A
	Kaplica NMP w Olszowcu	A-198
	Kapliczka Św. Jana Nepomucena wraz z figurką tego świętego	-
	Kapliczka w Piskorowym Stawie	-
	dom rodziny Ziarnów	-
Jastkowice	Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego	-
	dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. Przemienienia Pańskiego	-

	Plebania w Jastkowicach	-
	Dom ze sklepem w Jastkowicach	-
	Kapliczka Św. Jana w Rudzie Jastkowskiej	-
	Kapliczka na rozdrożu w Rudzie Jastkowskiej	-
	Kapliczka pod dębem w Kochanach	-
Kochany	Cmentarz wojenny w Kochanach	506/A
	Chałupa w Kochanach	-
	Grób żołnierzy AK	
Brandwica	Krzyż przydrożny w Brandwicy	-
Krzaki	Dawna kaplica w Krzakach	-
	Mogiły partyzantów GL w Krzakach	-
Kłyżów	Chałupa nr 22	-
Studzieniec	Chałupa nr 72	-
	Grób partyzanta radzieckiego w Studzieńcu	-
Słomiana	Kapliczka w Słomianej	-
	Kapliczka p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy	-
Sudoły	Budynek szkoły	-
	Kapliczka Matki Bożej Leżajskiej	-
Chłopska Wola	Kapliczka Matki Bożej Częstochowskiej	-

Źródło: Urząd Gminy Pysznica



Krzyż w Brandwicy



Kaplica w miejscowości Olszowiec przy drodze powiatowej.

VI.9.4. Działania podejmowane przez gminę dotyczące – zasobów przyrody

Gmina prowadzi aktywną politykę w zakresie ochrony i powiększania zasobów przyrody. Wydawane są książki, broszury ukazujące piękno przyrody ziemi pysznickiej np. „Gmina Pysznica”, „TRASA OD LEŚNEGO KRĘGU DO SANŁĘG-u” itp. Prowadzone są akcje edukacyjne w szkołach na temat piękna otaczającej nas przyrody oraz konieczności jej ochrony. Wykonywane są corocznie prace mające na celu utrzymanie w dobrym stanie obszarów parkowych, zieleni wiejskiej i innych obszarów zabytkowych. W decyzjach planistycznych uwzględnia się ochronę obszarów szczególnie cennych przyrodniczo. Zachęca się właścicieli gruntów rolnych słabych klas bonitacyjnych lub leżących odłogiem do ich zalesienia.

VI.9.5. Analiza SWOT obszaru interwencji – Zasoby przyrody

Obszar interwencji – Zasoby przyrody	
Mocne strony	Słabe strony
Obszary chronione zajmują ponad 80% powierzchni	Duży udział lasów stanowiących monokulturę sosnową
Dobrze zachowany stan siedlisk flory i fauny na terenie gminy.	Brak spójności w przestrzeni przyrodniczej poprzez wskazanie w dokumentach planistycznych obszarów przewidzianych do zalesień
Wysoka lesistość gminy	
Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
Duże, spójne, kompleksy leśne obejmujące sąsiadujące gminy	Brak spójności w przestrzeni przyrodniczej sąsiednich gmin poprzez wskazanie w dokumentach planistycznych obszarów przewidzianych do zalesień
-	Oddziaływanie dużych zakładów przemysłowych (zapylenie itp.)

VI.10 Zagrożenia poważnymi awariami

Zgodnie z zapisami art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519 z póź. zm.) poprzez pojęcie poważnej awarii – rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w której występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Na terenie gminy Pysznica, żaden z zakładów nie został zakwalifikowany jako zakład o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii. W związku z tym żaden z zakładów w gminie nie jest zobowiązany do opracowania programu operacyjno-ratunkowego.

Podstawowe zagrożenia wiążą się z transportem drogowym i kolejowym substancji niebezpiecznych.

Władze gminne nie posiadają w praktyce możliwości wpływania na zagrożenia związane z transportem substancji niebezpiecznych przez teren gminy zarówno w odniesieniu do transportu kolejowego jak i samochodowego.

Charakter gminy Pysznica rolniczo – przemysłowy powoduje, że wykorzystywane są środki chemiczne podczas zabiegów agrochemicznych w uprawach. Niewłaściwe gospodarowanie chemikaliami może spowodować trudne do usunięcia skutki działalności człowieka na środowisko.

Inną formą zagrożeń dla środowiska przyrodniczego i żyjących tu mieszkańców są katastrofy naturalne. Największe ryzyko związane jest z wystąpieniem powodzi lub pożarów. Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że najczęstszymi przyczynami powstawania pożarów obok przyczyn naturalnych jest wypalanie traw oraz nieumyślne i celowe podpalenia.

VI.10.1. Działania podejmowane przez gminę dotyczące – zagrożeniem poważnymi awariami

Gmina Pysznica nie ma szczególnych zadań i obowiązków w zakresie zagrożeniem poważną awarią. Zakupione zostały samochody ratowniczo - gaśnicze oraz inny sprzęt pożarniczy, które może być wykorzystany podczas pożarów, powodzi lub innych sytuacji kryzysowych zagrażających życiu i zdrowiu ludzi oraz ich mieniu. Prowadzone są akcje edukacyjne wśród mieszkańców gminy na temat odpowiedniego stosowania środków ochrony roślin oraz postępowania w przypadku wystąpienia poważnych awarii lub innych klęsk.

VI.10.2. Analiza SWOT obszaru interwencji – Zagrożenia poważnymi awariami

Obszar interwencji – Zagrożenia poważnymi awariami	
Mocne strony	Słabe strony
Brak zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii	Wyposażenie jednostek Staży Pożarnych niewystarczające do likwidacji zagrożenia środowiska (np. podczas transportu materiałów niebezpiecznych)
Drogi o stosunkowo niewielkim natężeniu ruchu samochodowego	Brak możliwości prawnych gminy przy transporcie materiałów niebezpiecznych przez swój teren
Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
Budowa dróg ekspresowych i obwodnic miast odciążających ruch drogowy w gminie	Zwiększenie ruchu towarowego na istniejącej linii kolejowej, co związane jest ze zwiększeniem ilości materiałów niebezpiecznych przewożonych tą linią
	Oddziaływanie dużych zakładów przemysłowych

VII. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

Ustalając kierunki interwencji i zadania wzięto pod uwagę zapisy zawarte w przepisach Unii Europejskiej, dokumentach krajowych strategiach programach, a w szczególności Programie Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do 2019 r. oraz Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Stalowowolskiego na lata 2016 – 2019 z uwzględnieniem lata 2020 – 2023. Ponadto planując działania uwzględniono obecny stan środowiska gminy Pysznica oraz zdefiniowane zagrożenia i problemy dla poszczególnych obszarów interwencji. Zaplanowane zadania cechują się efektywnością kosztową.

W Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Stalowowolskiego na lata 2016 – 2019 z uwzględnieniem lata 2020 – 2023 znajdują się następujące wytyczne do sporządzania programów gminnych:

a) ochrona przyrody i krajobrazu:

- wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i wzdłuż dróg oraz utrzymanie istniejącej wzdłuż dróg zieleni,
- zalesienia gruntów porolnych i zdegradowanych gatunkami rodzimymi,
- edukacja rolników w zakresie prawidłowej uprawy gruntów rolnych,
- stworzenie ośrodków rekreacji w naturalnych warunkach z zachowaniem walorów przyrodniczych,
- opracowanie a następnie wdrożenie programu rewitalizacji parków, tworzenie nowych parków,
- restrykcyjne przestrzeganie zakazu wypalania łąk, ściernisk, rowów itp.,
- objęcie ochroną cennych przyrodniczo obiektów i terenów,
- sprawnie funkcjonujące „centra edukacji przyrodniczej” promujące walory ekologiczne gminy,
- sprawnie funkcjonujący system konsultacji społecznych dotyczących problemów środowiska,
- wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej,
- wykonanie opracowań ekofizjograficznych,
- podejmowanie działań (uchwały rad gmin) w sprawie obejmowania ochroną: pomników przyrody, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, stanowisk dokumentacyjnych.

Przypisując strefie obszarów chronionych w każdej gminie wiodącą funkcję ekologiczną ustalić należy dla niej następujące zasady gospodarowania:

- zachowanie wielkości i wartości ekologicznej elementów tworzących system przyrodniczy gminy (lasów, kompleksów łąk, wszelkiego rodzaju zieleni, cieków itp.),

- odtwarzanie i wzbogacanie wartości ekologicznych, które uległy degradacji (denaturalizacja cieków, dolesianie, uzupełnianie istniejących i wprowadzanie nowych zadrzewień wszędzie, gdzie jest to możliwe),
- tereny tworzące system ekologiczny gminy powinny być zwarte przestrzennie i powiązane bez barier z analogicznymi terenami w systemie,
- zastosowanie form architektonicznych i struktury zabudowy umożliwiających swobodny przepływ powietrza i migracji gatunków (wysokość i lokalizacja budynków uwzględniająca kierunki przewietrzania, ażurowe ogrodzenia, przepusty pod drogami),

b) ochrona lasów:

- przygotowanie wykazu powierzchni rolnych, które wypadać będą z produkcji; określenie ich wielkości, klasę bonitacji, etapowanie zalesianie i wielkość środków przeznaczonych do wypłaty w formie renty dla rolników, polityka dolesień powinna dotyczyć zwłaszcza terenów wyznaczonych przy opracowaniu granicy rolno - leśnej,
- wyznaczone powierzchnie gruntów porolnych przeznaczone do zalesień wykazać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- włączenie do działań edukacyjnych problematyki gospodarki leśnej i ochrony lasu,
- maksymalne wykorzystanie możliwości uzyskiwania odnowień naturalnych,
- maksymalne ograniczenie zabiegów ochronnych z użyciem substancji toksycznych,
- stosowanie do odnowień i zalesień możliwie szerokiego zakresu rodzimych gatunków drzewiastych i krzewiastych,
- upowszechnienie metody kompleksowo-ogniskowej w ochronie lasu,
- wykorzystanie naturalnych remiz – zwłaszcza po starych osadach śródleśnych,
- prowadzenie przebudowy drzewostanów pod kątem dostosowania do siedlisk,
- maksymalne wykorzystanie do odnowień sadzonek wyprodukowanych z nasion pochodzących z wyłączonych i gospodarczych drzewostanów nasiennych rodzimego pochodzenia,

c) ochrona gleb:

- wspomaganie rozwoju agroturystyki, jako uzupełniającego źródła dochodów dla gospodarstw rolnych,
- wapnowanie gleb,
- atestacja sprzętu służącego do stosowania środków ochrony roślin,
- bieżąca ochrona gruntów rolnych, ochrona roślin, urządzeń melioracyjnych, wiejskich zbiorników wodnych,
- likwidacja „dzikich” składowisk odpadów i rekultywacja zamkniętych składowisk odpadów,
- wspieranie rolnictwa ekologicznego,

d) ochrona zasobów kopalin i powierzchni ziemi:

- racjonalizacja wydobywania kopalin w planach zagospodarowania przestrzennego,

e) poprawa jakość wód i stosunki wodne oraz ochrona wód powierzchniowych i podziemnych:

- modernizacja i budowa systemów melioracyjnych,
- stosowanie zasad ujętych w Kodeksie Dobrych Praktyk Rolniczych mających na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniami,
- działania na rzecz właściwego zagospodarowania terenów przyległych do wód stojących i płynących,
- zapobieganie i przeciwdziałanie naruszaniu równowagi przyrodniczej na rzekach oraz przywracanie im odpowiedniej klasy czystości,
- rozszerzenie współpracy międzygminnej w zakresie rozwiązywania problemów gospodarki wodno - ściekowej,
- ograniczanie zanieczyszczeń przemysłowych poprzez wzmożone działania kontrolne podejmowane wspólnie ze służbami WIOŚ,
 - podłączanie budynków do istniejących sieci kanalizacyjnych,
 - sukcesywna rozbudowa kanalizacji sanitarnej,
 - sukcesywna modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody, oczyszczalni oraz wodociągów,
 - racjonalna gospodarka studniami głębinowymi, likwidacja nieczynnych ujęć wody,
 - utrzymywanie należytego stanu sanitarnego, porządku i czystości w strefie wód podziemnych,
 - porządkowanie gospodarki ściekami deszczowymi,
 - zapobieganie i przeciwdziałanie naruszaniu równowagi przyrodniczej na rzekach oraz przywracanie im odpowiedniej klasy czystości,
 - porządkowanie i ewentualna rozbudowa systemów melioracyjnych,
 - kontrola istniejących urządzeń kanalizacji i sieci deszczowej,
 - wymiana zużytej sieci wodociągowo – kanalizacyjnej,
 - budowa oczyszczalni przydomowych na terenach nieobjętych budową sieci kanalizacyjnych,
 - wyznaczenie stref ochronnych oraz zasobów ujęć wód,
 - promowanie i wspieranie modernizacji sieci wodociągowych celem racjonalizacji wykorzystania zasobów wód podziemnych i eliminacji starych przestarzałych i nieodpowiadających normom sanitarnym instalacji wodociągowych,
 - promowanie i wspieranie rekultywacji "starych" składowisk odpadów,
 - wdrażanie programów edukacji mieszkańców w zakresie m.in. oszczędzania wody, szkodliwości niewłaściwej gospodarki ściekami dla stanu wód i gleby, prawidłowego wykorzystania ścieków gospodarczych,
 - ochrona przeciwpowodziowa gmin,
 - eksploatacja ujęć wód podziemnych zgodnie z ich naturalnymi zasobami,

f) ochrona powietrza i zmiany klimatu:

- budowa sieci gazowych na terenach wiejskich i cennych pod względem przyrodniczym,
- zmiatanie dróg na mokro,
- likwidacja palenisk opalanych węglem poprzez zamianę na bardziej przyjazne dla środowiska (gazowe lub elektryczne),
- ograniczenie emisji substancji odorotwórczych,
- budowa elektrowni biogazowych, wiatrowych i wodnych,
- ujawnianie i zgłaszanie WIOŚ nowych źródeł zanieczyszczeń powietrza w celu podjęcia czynności kontrolnych i wykonania pomiarów,
- modernizacja i budowa dróg gminnych,
- wsparcie przedsięwzięć mających na celu ograniczenie niskiej emisji (plany miejscowe, ulgi podatkowe),
- rozbudowa centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą,
- wprowadzanie przepisów lokalnych dotyczących sposobu ogrzewania mieszkań,
- wprowadzanie ograniczeń prędkości na drogach o pylącej nawierzchni,
- sporządzanie planów ograniczenia emisji niskiej dla gmin, w których wystąpiły przekroczenia poziomów dopuszczalnych,
- budowa farm słonecznych w gminach powiatu,
- edukacja społeczności w zakresie szkodliwości emisji z palenisk domowych, w których spalane są odpady,
- planowaniem przestrzennym – w tym z tworzeniem jasnej wizji obszarów wymagających zapewnienia właściwego stanu jakości powietrza i zapewnieniem właściwego ich rozdziału od obszarów niewymagających go, np. obszary zabudowy mieszkaniowej oddzielone od przemysłu, obiektów emitujących zapachy, respektowanie naturalnych kierunków przewietrzania w planowaniu zabudowy aglomeracji itp., co w ten sposób wymusi kształtowanie najlepszego stanu jakości powietrza poprzez właściwe zagospodarowanie przestrzenne,
- dbałością o prawidłowość przebiegu procedur w prawie ocen oddziaływania na środowisko na etapie ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu,
- wzmocnieniem funkcji kontrolnej i intensyfikacją działań prewencyjnych,
- wymianą informacji o stanie jakości powietrza i jego ochronie oraz promocją zachowań ekologicznych,
- działaniami organizacyjno-inwestycyjnymi na rzecz promowania odnawialnych źródeł energii oraz gazyfikacji,
- podjęcie wysiłków na rzecz modernizacji systemów grzewczych w obiektach komunalnych i prywatnych
- edukacją mieszkańców w zakresie szkodliwości spalania odpadów i opakowań,

g) ochrona przed hałasem:

- wprowadzanie zasady unikania lokalizacji terenów mieszkaniowych przy głównych ciągach drogowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- modernizacja dróg gminnych celem uzyskania lepszych parametrów akustycznych dróg,
- kreowanie warunków wysokiego komfortu akustycznego na terenach o walorach turystyczno– krajobrazowych poprzez akty prawa miejscowego,
- podjęcie działań na rzecz rozwoju systemu transportu zbiorowego i minimalizowania poziomu hałasu spowodowanego przez pojazdy,

h) oddziaływanie pól elektromagnetycznych:

- preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych,
- w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zaleca się wskazywać tereny, na których ze względu na ochronę krajobrazu, niedopuszczalna będzie budowa urządzeń radiokomunikacyjnych wymagających wysokich konstrukcji wsporczych, takich jak np. stacje bazowe telefonii komórkowej, nadajniki radiowo-telewizyjne, które mogą mieć wpływ na utratę walorów krajobrazowych terenu,
- ze względu na ochronę krajobrazu należy minimalizować liczbę wysokich konstrukcji antenowych i lokalizować urządzenia nadawcze kilku użytkowników na jednej konstrukcji wsporczej,

i) poważne awarie:

- modernizacja i doposażenie w sprzęt ratownictwa ekologicznego jednostek OSP,
- uwzględnienie zasad bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych w projektach organizacji ruchu na drogach gmin,
- utrzymanie we właściwym stanie technicznym dróg, którymi przemieszczają się transporty substancji niebezpiecznych,
- budowa i modernizacja obiektów małej retencji: zbiorników wodnych i innych urządzeń wodnych,

j) gospodarki odpadami:

- rozwijanie działań w zakresie segregacji i recyklingu odpadów,
- rozwijanie działań w celu efektywnego zbierania odpadów problemowych (niebezpiecznych, wielkogabarytowych, itd.),
- bieżące likwidowanie dzikich wysypisk,
- propagowanie lokalnego kompostowania odpadów biodegradowalnych w kompostownikach przydomowych,
- zorganizowanie systemu zbierania, sortowania i odzysku odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- zmniejszenie masy składowanych odpadów do max. 60% wytworzonych odpadów,

- sukcesywne zmniejszenie ilości składowanych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- sukcesywne zwiększanie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w stosunku do masy odpadów wytworzonych,
- sukcesywne zwiększanie poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów remontowo budowlanych,
- sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest,
- współpraca ze służbami WIOŚ w zakresie prawidłowej gospodarki wytwarzanymi przez przedsiębiorców odpadami przemysłowymi,
- współpraca w zakresie edukacji ekologicznej mieszkańców oraz wytwórców odpadów przemysłowych w zakresie zagrożeń wynikających z niezgodnej z prawem gospodarki odpadami,

k) zmniejszenia zużycia energii:

- opracowanie programów zaopatrzenia w energię,
- modernizacja oświetlenia ulicznego oraz drogowego w gminach powiatu,
- budowa farm słonecznych w gminach powiatu,
- budowa elektrowni wiatrowych w gminach,
- budowa biogazowni w gminach,
- budowa elektrowni wodnych w gminach.

Szczegółowe cele interwencji w poszczególnych obszarach środowiskowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 21. Szczegółowy opis obszaru interwencji.

Obszar interwencji	Cele/kierunki interwencji/ zadania	Uwagi
Ochrona klimatu i jakości powietrza	<p>a) Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza atmosferycznego.</p> <p>b) Przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję gazów cieplarnianych.</p> <p>c) Wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych.</p> <p>d) Zmniejszenie energochłonności.</p> <p>Realizacja powyższych celów prowadzona będzie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmiatanie dróg na mokro, - likwidacja palenisk opalanych węglem poprzez zamianę na bardziej przyjazne dla środowiska (gazowe lub elektryczne), - budowa elektrowni biogazowej, - ujawnianie i zgłaszanie WIOŚ nowych źródeł zanieczyszczeń powietrza w celu podjęcia czynności kontrolnych i wykonania pomiarów, - modernizacja i budowa dróg gminnych, - budowa chodników i ciągów rowerowopiesznych przy drogach, - wsparcie przedsięwzięć mających na celu ograniczenie niskiej emisji (plany miejscowe, ulgi podatkowe), - wprowadzanie przepisów lokalnych dotyczących sposobu ogrzewania mieszkań, - zastąpienie tradycyjnych nośników energii: węgiel, drewno, energią odnawialną: słońce, wiatr, geotermia, - termomodernizacja obiektów komunalnych i prywatnych, - podjęcie działań na rzecz rozwoju systemu transportu zbiorowego - wprowadzanie ograniczeń prędkości na drogach o pylącej nawierzchni, - budowa farm słonecznych, - edukacja społeczności w zakresie szkodliwości emisji z palenisk domowych, w których spalane są odpady, - edukacja mieszkańców dotycząca ograniczania emisji gazów cieplarnianych, - planowaniem przestrzennym – w tym z tworzeniem jasnej wizji obszarów wymagających zapewnienia właściwego stanu jakości powietrza i zapewnieniem 	<p>Zwrócono szczególną uwagę na zapisy zawarte w Wojewódzkim Programie Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Podkarpackiego oraz Programie Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej wraz z Planem Działań Krótkoterminowych</p>

	<p>właściwego ich rozdziału od obszarów niewymagających go, np. obszary zabudowy mieszkaniowej oddzielone od przemysłu, obiektów emitujących zapachy, respektowanie naturalnych kierunków przewietrzania w planowaniu zabudowy aglomeracji itp., co w ten sposób wymusi kształtowanie najlepszego stanu jakości powietrza poprzez właściwe zagospodarowanie przestrzenne,</p> <ul style="list-style-type: none"> - dbałością o prawidłowość przebiegu procedur w prawie ocen oddziaływania na środowisko na etapie ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, - wymiana informacji o stanie jakości powietrza i jego ochronie oraz promocją zachowań ekologicznych, - działaniami organizacyjno-inwestycyjnymi na rzecz promowania odnawialnych źródeł energii oraz gazyfikacji, - podjęcie wysiłków na rzecz modernizacji systemów grzewczych w obiektach komunalnych i prywatnych, - termomodernizacja budynków komunalnych i prywatnych, - edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości spalania odpadów i opakowań. 	
<p>Zagrożenia hałasem</p>	<p>a) Zmniejszenie uciążliwości hałasu. b) Ochrona przed hałasem. Realizacja powyższych celów prowadzona będzie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzanie zasady unikania lokalizacji terenów mieszkaniowych przy głównych ciągach drogowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, - modernizacja dróg gminnych celem uzyskania lepszych parametrów akustycznych dróg, - budowa ścieżek rowerowych, - kreowanie warunków wysokiego komfortu akustycznego na terenach o walorach turystyczno – krajobrazowych poprzez akty prawa miejscowego, - podjęcie działań na rzecz rozwoju systemu transportu zbiorowego i minimalizowania poziomu hałasu spowodowanego przez pojazdy. 	

<p>Pola elektro- magnetyczne</p>	<p>a) Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego.</p> <p>Realizacja powyższego celu prowadzona będzie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzania do planów zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących pól elektromagnetycznych, - preferowania niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych, - w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zaleca się wskazywać tereny, na których ze względu na ochronę krajobrazu, niedopuszczalna będzie budowa urządzeń radiokomunikacyjnych wymagających wysokich konstrukcji wsporczych, takich jak np. stacje bazowe telefonii komórkowej, nadajniki radiowo-telewizyjne, które mogą mieć wpływ na utratę walorów krajobrazowych terenu, - ze względu na ochronę krajobrazu należy minimalizować liczbę wysokich konstrukcji antenowych i lokalizować urządzenia nadawcze kilku użytkowników na jednej konstrukcji wsporczej. 	
<p>Gospodarka wodami</p>	<p>a) Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.</p> <p>b) Ochrona przed powodzią, suszą deficytem wody.</p> <p>Realizacja powyższych celów prowadzona będzie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizację i budowę systemów melioracyjnych wodnych i rzek, - stosowanie zasad ujętych w Kodeksie Dobrych Praktyk Rolniczych mających na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniami, - działania na rzecz właściwego zagospodarowania terenów przyległych do wód stojących i płynących, - zapobieganie i przeciwdziałanie naruszaniu równowagi przyrodniczej na rzekach oraz przywracanie im odpowiedniej klasy czystości, - zaspokojenie potrzeb ilościowych i jakościowych na wodę przeznaczoną do celów rekreacyjno – turystycznych, - ograniczanie zanieczyszczeń przemysłowych poprzez wzmożone 	

	<p>działania kontrolne podejmowane wspólnie ze służbami WIOŚ,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wdrażania programów edukacji mieszkańców w zakresie m.in. oszczędzania wody, szkodliwości niewłaściwej gospodarki ściekami dla stanu wód i gleby, - opracowania map terenów szczególnego zagrożenia powodzią, - ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego obszarów zagrożonych powodzią, - wyposażenie jednostek OSP w sprzęt umożliwiający ratownictwo w czasie powodzi, - eksploatacja ujęć wód podziemnych zgodnie z ich naturalnymi zasobami, - ujęcia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów przeznaczonych do cele rekreacyjno-turystyczne. 	
<p>Gospodarka wodno - ściekowa</p>	<p>a) Zaspokojenie potrzeb ilościowych i jakościowych na wodę przeznaczoną do celów bytowo - gospodarczych.</p> <p>b) Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.</p> <p>Realizacja powyższych celów prowadzona będzie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozszerzenie współpracy międzygminnej w zakresie rozwiązywania problemów gospodarki wodno - ściekowej, - podłączanie budynków do istniejących sieci kanalizacyjnych, - sukcesywna rozbudowa kanalizacji sanitarnej, - sukcesywna modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody, oczyszczalni oraz wodociągów, - racjonalna gospodarka studniami głębinowymi, - utrzymywanie należytego stanu sanitarnego, porządku i czystości w strefie ochrony wód podziemnych, - porządkowanie gospodarki ściekami deszczowymi, - kontrola istniejących urządzeń kanalizacji, - wymiana zużytej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, - budowa oczyszczalni przydomowych na terenach nieobjętych budową sieci kanalizacyjnych, 	<p>Uwzględniając cele/ kierunki i zadania do realizacji zwrócono szczególną uwagę na zapisy Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚ) dot. Gminy Pysznica.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - wyznaczenie stref ochronnych oraz zasobów ujęć wód, - promowanie i wspieranie modernizacji sieci wodociągowych celem racjonalizacji wykorzystania zasobów wód podziemnych i eliminacji starych przestarzałych i nieodpowiadających normom sanitarnym instalacji wodociągowych, - wdrażanie programów edukacji mieszkańców w zakresie m.in. oszczędzania wody, szkodliwości niewłaściwej gospodarki ściekami dla stanu wód i gleby, prawidłowego wykorzystania ścieków gospodarczych. 	
Zasoby geologiczne	<p>a) Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin.</p> <p>b) Ochrona powierzchni ziemi.</p> <p>Realizacja powyższych celów prowadzona będzie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego racjonalnego wydobycia kopalin, - ograniczanie nielegalnej eksploatacji kopalin, - dokumentowanie złóż kopalin, - rekultywacja terenów poeksploatacyjnych. 	
Gleby	<p>a) Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele.</p> <p>b) Przywracania funkcji użytkowych i przyrodniczych terenom zdegradowanym oraz ich rekultywacja.</p> <p>c) Identyfikacja i likwidacja zagrożeń powierzchni ziemi.</p> <p>Realizacja powyższych celów prowadzona będzie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ochronie gleb „wysokich” klas użytkowanych rolniczo, - edukacji rolników w sprawie stosowania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, 	<p>Wprowadzone zostaną do dokumentów planistycznych gminy zapisy dotyczące ochrony gleb „wysokich” klas oraz cennych przyrodniczo.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego terenów „wysokich” klas bonitacyjnych gleby, - rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych, - wapnowanie gleb, - atestacja sprzętu służącego do stosowania środków ochrony roślin, - bieżąca ochrona gruntów rolnych, ochrona roślin, urządzeń melioracyjnych, - likwidacja „dzikich” składowisk odpadów, - wspomaganie rozwoju agroturystyki jako uzupełniającego źródła dochodów dla gospodarstw rolnych, - wspieranie rolnictwa ekologicznego. 	
<p>Gospodarka odpadami z zapobieganiem powstawaniu odpadów</p>	<p>a) Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury,</p> <p>b) Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych do składowania,</p> <p>c) Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,</p> <p>d) Minimalizacja powstawania odpadów.</p> <p>Realizacja powyższych celów prowadzona będzie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwijanie działań w zakresie segregacji i recyklingu odpadów, - rozwijanie działań w celu efektywnego zbierania odpadów problemowych (niebezpiecznych, wielkogabarytowych, itd.), - bieżące likwidowanie dzikich wysypisk, - propagowanie lokalnego kompostowania odpadów biodegradowalnych w kompostownikach przydomowych, - rozwinięcie systemu selektywnego zbierania, sortowania i odzysku odpadów komunalnych, - zmniejszenie masy składowanych odpadów do max. 60% wytworzonych odpadów, - sukcesywne zmniejszenie ilości składowanych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r., - sukcesywne zwiększanie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w stosunku do masy odpadów wytworzonych, 	<p>Uwzględniając cele/ kierunki i zadania do realizacji zwrócono szczególną uwagę na zapisy Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - sukcesywne zwiększanie poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów remontowo budowlanych, - sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest, - bieżące usuwanie powstających „dzikich” wysypisk odpadów, - współpraca ze służbami WIOŚ w zakresie prawidłowej gospodarki wytwarzanymi przez przedsiębiorców odpadami przemysłowymi, - współpraca w zakresie edukacji ekologicznej mieszkańców oraz wytwórców odpadów przemysłowych w zakresie zagrożeń wynikających z niezgodnej z prawem gospodarki odpadami 	
<p>Zasoby przyrodnicze</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) Kształtowanie polityki zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniającej walory przyrodnicze i krajobrazowe. b) Ochrona walorów przyrody oraz rozwój zieleni na terenach wiejskich oraz krajobrazu wiejskiego. c) Udostępnienie i racjonalne użytkowanie obszarów przyrodniczo cennych. d) Działania na rzecz kształtowania właściwej struktury gatunkowej i wiekowej lasów z zachowaniem ich bogactwa biologicznego. <p>Realizacja powyższych celów prowadzona będzie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i wzdłuż dróg oraz utrzymanie istniejącej wzdłuż dróg zieleni, - zalesienia gruntów porolnych i zdegradowanych gatunkami rodzimymi, - edukacja rolników w zakresie prawidłowej uprawy gruntów rolnych, - stworzenie ośrodków rekreacji w naturalnych warunkach z zachowaniem walorów przyrodniczych, - opracowanie a następnie wdrożenie programu rewitalizacji parków, tworzenie nowych parków, - restrykcyjne przestrzeganie zakazu wypalania łąk, ściernisk, rowów itp., 	<p>Przy realizacji celu/ kierunków i zadań uwzględnione zostaną między innymi zapisy: planów urządzenia lasów, uproszczonych planów urządzenia lasów, standardowych formularzy danych Natura 2000, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.</p>

	<ul style="list-style-type: none">- objęcie ochroną cennych przyrodniczo obiektów i terenów,- sprawnie funkcjonujące „centra edukacji przyrodniczej” promujące walory ekologiczne gminy,- sprawnie funkcjonujący system konsultacji społecznych dotyczących problemów środowiska,- wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej, oraz wykonanie opracowań ekofizjograficznych,- zachowanie wielkości i wartości ekologicznej elementów tworzących system przyrodniczy gminy (lasów, kompleksów łąk, wszelkiego rodzaju zieleni, cieków itp.),- odtwarzanie i wzbogacanie wartości ekologicznych, które uległy degradacji (renaturalizacja cieków, dolesianie, uzupełnianie istniejących i wprowadzanie nowych zadrzewień wszędzie, gdzie jest to możliwe,- zastosowanie form architektonicznych i struktury zabudowy umożliwiających swobodny przepływ powietrza i migracji gatunków (wysokość i lokalizacja budynków uwzględniająca kierunki przewietrzania, ażurowe ogrodzenia, przepusty pod drogami),- uwzględnienie zasad ochrony ustanowionych form przyrodniczych w przepisach prawa miejscowego,- przygotowanie wykazu powierzchni rolnych, które wypadać będą z produkcji; określenie ich wielkości, klasę bonitacji, etapowanie zalesienia i wielkości środków przeznaczonych do wypłaty w formie renty dla rolników, polityka dolesień powinna dotyczyć zwłaszcza terenów wyznaczonych przy opracowaniu granicy rolno - leśnej,- wyznaczone powierzchnie gruntów porolnych przeznaczone do zalesień wykazać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,- włączenie do działań edukacyjnych problematyki gospodarki leśnej i ochrony lasu,- maksymalne wykorzystanie możliwości uzyskiwania odnowień naturalnych,- maksymalne ograniczenie zabiegów ochronnych z użyciem substancji toksycznych,	
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - stosowanie do odnowień i zalesień możliwie szerokiego zakresu rodzimych gatunków drzewiastych i krzewiastych, - upowszechnienie metody kompleksowo-ogniskowej w ochronie lasu, - wykorzystanie naturalnych remiz – zwłaszcza po starych osadach śródleśnych, - prowadzenie przebudowy drzewostanów pod kątem dostosowania do siedlisk, - wyznaczenie ścieżek rowerowych i szlaków turystyki pieszej, - utworzenie ścieżki przyrodniczo-dydaktycznej. 	
Zagrożenia poważnymi awariami	<p>a) Zwiększenie skuteczności działań służb ratowniczych.</p> <p>b) Ochrona przed powodzią.</p> <p>c) Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego.</p> <p>d) Zmniejszenie zagrożenia podczas przewozu substancji niebezpiecznych.</p> <p>Realizacja powyższych celów prowadzona będzie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizację i doposażenie w sprzęt ratownictwa ekologicznego jednostek OSP, - uwzględnienie zasad bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych w projektach organizacji ruchu na drogach gminnych, - utrzymanie we właściwym stanie technicznym dróg oraz obiektów mostowych, którymi przemieszczają się transporty substancji niebezpiecznych, - utrzymanie we właściwym stanie technicznym urządzeń melioracji wodnych szczegółowych jak i podstawowych. 	

Cele, kierunki interwencji oraz zadania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 22. Cele, kierunki interwencji oraz zadania.

Lp	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny <i>ZW – zadanie własne, ZM – zadanie monitorowane.</i>	Ryzyka
			Nazwa (+źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Osiągnięcie oraz utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza atmosferycznego	Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A	Redukcja niskiej emisji	Likwidacja palenisk opalanych węglem poprzez ich zamianę na bardziej przyjazne dla środowiska źródła energii (np. gaz, energia elektryczna)	Właściciele nieruchomości; <i>ZM</i>	Brak środków finansowych na zakup nowych kotłów oraz opłatę rachunków za media
2			Liczba obiektów wykorzystujących energię odnawialną (% budynków w gminie)	b.d.	30% budynków		Zastąpienie tradycyjnych nośników energii energią odnawialną	Właściciele nieruchomości; <i>ZW, ZM</i>	Brak środków finansowych
3			Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A		Modernizacja systemów grzewczych w obiektach komunalnych i prywatnych	Właściciele nieruchomości; <i>ZW, ZM</i>	Brak środków finansowych
4			Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A		Termomodernizacja obiektów komunalnych i prywatnych	Właściciele nieruchomości; <i>ZW, ZM</i>	Brak środków finansowych
5			Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających	1,4	30		Wsparcie przedsięwzięć mających na celu redukcję emisji niskiej (plany	Gmina; <i>ZW</i>	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

			problemy ochrony środowiska. (% pow. gminy)				miejscowe, ulgi podatkowe)		
6			Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A		Wprowadzanie przepisów lokalnych dotyczących sposobu ogrzewania mieszkań	Gmina; ZW	Wyższe koszty paliw
7			Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych, szkoleń itp.	1/rok	2/rok		Edukacja społeczeństwa w zakresie szkodliwości emisji z palenisk domowych, w których spalane są odpady, w tym opakowania	Gmina, organizacje ekologiczne; ZW, ZM	
8			Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A		Działania organizacyjno inwestycyjne na rzecz promowania odnawialnych źródeł energii oraz gazyfikacji	Gmina, organizacje ekologiczne; ZW, ZM	
9			Liczba interwencji zgłaszanych przez mieszkańców	0	0		Ujawnianie i zgłaszanie WIOŚ nowych źródeł zanieczyszczenia powietrza w celu podjęcia czynności kontrolnych i wykonania pomiarów	Gmina, mieszkańcy, organizacje ekologiczne; ZW, ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

10			Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% pow. gminy)	1,4	30		Planowanie przestrzenne – w tym z tworzenie jasnej wizji obszarów wymagających zapewnienia właściwego stanu jakości powietrza i zapewnieniem właściwego ich rozdziału od obszarów niewymagających go, np. obszary zabudowy mieszkaniowej oddzielone od przemysłu, obiektów emitujących zapachy, respektowanie naturalnych kierunków przewietrzania w planowaniu zabudowy, co w ten sposób wymusi kształtowanie najlepszego stanu jakości powietrza poprzez właściwe zagospodarowanie przestrzenne	Gmina; ZW	
----	--	--	--	-----	----	--	---	-----------	--

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznicza na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

11			Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A	Ograniczenie emisji komunikacyjnej i ochrona przed jej negatywnym oddziaływaniem	Zamiatanie dróg na mokro	Zarządcy dróg; ZW, ZM	
12			Długość dróg przebudowanych (km/rok)	5,6	9,0		Modernizacja i budowa dróg	Zarządcy dróg; ZW, ZM	
13			Długość istniejących chodników i ścieżek rowerowych (km)	36	45		Budowa chodników i ciągów rowerowo-piesznych przy drogach	Zarządcy dróg; ZW, ZM	
14			Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A		Podjęcie działań na rzecz rozwoju systemu transportu zbiorowego	Gmina, przedsiębiorcy; ZW, ZM	
15			Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A		Wprowadzenie ograniczeń na drogach o pyłacej nawierzchni	Zarządcy dróg; ZW, ZM	
16			Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A		Dbłość o prawidłowość przebiegu procedur w sprawach ocen oddziaływania na środowisko na etapie ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu (dla dróg)	Gmina; ZW	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

17		Przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję gazów cieplarnianych	Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A	Zmniejszenie ilości gazów cieplarnianych trafiających do atmosfery	Likwidacja palenisk opalanych węglem poprzez ich zamianę na bardziej przyjazne dla środowiska źródła energii (np. gaz, energia elektryczna)	Właściciele nieruchomości; ZM	Brak środków finansowych na zakup nowych kotłów oraz opłatę rachunków za media
18			Liczba obiektów wykorzystujących energię odnawialną (% budynków w gminie)	b.d.	30% budynków		Zastąpienie tradycyjnych nośników energii energią odnawialną	Właściciele nieruchomości; ZW, ZM	Brak środków finansowych
19			Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A		Modernizacja systemów grzewczych w obiektach komunalnych i prywatnych	Właściciele nieruchomości; ZW, ZM	Brak środków finansowych
20			Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A		Termomodernizacja obiektów komunalnych i prywatnych	Właściciele nieruchomości; ZW, ZM	Brak środków finansowych
21			Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A		Wprowadzanie przepisów lokalnych dotyczących sposobu ogrzewania mieszkań	Gmina; ZW	Wyższe koszty paliw
22			Liczba elektrowni biogazowych (szt.)	0	0		Budowa elektrowni biogazowej	Przedsiębiorcy, gmina; ZW, ZM	Nie przewiduje się inwestycji w pierwszym okresie planowania.
23			Liczba przeprowadzonych kampanii	1/rok	2/rok		Działania edukacyjne i promocyjne	Gmina, organizacje	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

			edukacyjno-informacyjnych, szkoleń itp. (szt.)				dotyczące ograniczania emisji gazów cieplarnianych	ekologiczne; ZW, ZM	
24		Wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych	Liczba elektrowni biogazowych (szt.)	0	0	Zapewnienie właściwego stanu jakości powietrza	Budowa elektrowni biogazowej	Przedsiębiorcy, gmina; ZW, ZM	Nie przewiduje się inwestycji w pierwszym okresie planowania.
25			Powierzchnia farm słonecznych (ha)	0	0		Budowa farm słonecznych	Przedsiębiorcy, gmina; ZW, ZM	Nie przewiduje się inwestycji w pierwszym okresie planowania.
26			Liczba obiektów wykorzystujących energię odnawialną (% budynków w gminie)	b.d.	30% budynków		Montaż kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych, pomp ciepłych na budynkach użyteczności publicznej oraz w gospodarstwach prywatnych	Właściciele nieruchomości; ZW, ZM	Brak środków finansowych
27			Liczba obiektów wykorzystujących energię odnawialną (% budynków w gminie)	b.d.	30% budynków		Budowa niewielkich, przydomowych elektrowni wiatrowych	Właściciele nieruchomości; ZW, ZM	Brak środków finansowych
28			Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych, szkoleń itp. (szt.)	1/rok	2/rok		Działania edukacyjne i promocyjne dotyczące wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina, organizacje ekologiczne; ZW, ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

29		Zmniejszenie energochłonności	Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A	Stosowanie technologii i materiałów zapewniających oszczędność energii	Termomodernizacja obiektów komunalnych i prywatnych	Właściciele nieruchomości; ZW, ZM	Brak środków finansowych
30			Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A		Modernizacja oświetlenia ulicznego	Zarządcy dróg; ZW, ZM	
31			Strefa kod PL1802 z przekroczeniami wskaźników jakości powietrza (WIOŚ)	C	A		Modernizacja systemów grzewczych w obiektach komunalnych i prywatnych	Właściciele nieruchomości; ZW, ZM	Brak środków finansowych
32			Długość dróg przebudowanych (km/rok)	5,6	9,0		Modernizacja i budowa dróg oraz usprawnienie płynności ruchu	Zarządcy dróg; ZW, ZM	
33			Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych, szkoleń itp. (szt.)	1/rok	2/rok		Działania edukacyjne i promocyjne dotyczące oszczędnego korzystania z energii	Gmina, organizacje ekologiczne; ZW, ZM	
34	Zagrożenia hałasem	Zmniejszenie uciążliwości hałasu	Kilometry dróg, przy których przekroczono normę hałasu(WIOŚ)	0	0	Zmniejszenie uciążliwości hałasu drogowego	Modernizacja dróg w celu uzyskania lepszych parametrów akustycznych	Zarządcy dróg; ZW, ZM	
35			Kilometry dróg, przy których przekroczono normę hałasu(WIOŚ)	0	0		Budowa chodników i ciągów rowerowo-piesznych przy drogach,	Zarządcy dróg; ZW, ZM	
36			Kilometry dróg, przy których przekroczono normę hałasu(WIOŚ)	0	0		Podjęcie działań na rzecz rozwoju systemu transportu zbiorowego i	Gmina, Powiat, przedsiębiorcy; ZW, ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

							minimalizowania poziomu hałasu powodowanego przez pojazdy		
37			Kilometry dróg, przy których przekroczono normę hałasu(WIOŚ)	0	0		Nasadzanie zieleni wzdłuż ciągów drogowych	Zarządcy dróg; ZW, ZM	
38		Ochrona przed hałasem	Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska.(% powierzchni gminy)	1,4	30	Uwzględnianie problemu hałasu w planowaniu przestrzennym	Wprowadzenie zasady unikania lokalizacji terenów mieszkaniowych przy głównych ciągach drogowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina; ZW	
39			Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30		Kreowanie warunków wysokiego komfortu akustycznego na terenach o walorach turystyczno-krajobrazowych poprzez akty prawa miejscowego	Gmina; ZW	
40	Pola elektro-magnetyczne	Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektro-magnetycznego	Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30	Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektro-magnetycznego	Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących pól elektro-magnetycznych	Gmina, ZW	
41			Stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych	0	0		Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól	Gmina, przedsiębiorcy, ZW, ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

			poziomów pól elektro-magnetycznych (WIOŚ)				elektro-magnetycznych,		
42			Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30		Wskazywanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów, na których ze względu na ochronę krajobrazu, niedopuszczalna będzie budowa urządzeń radio-komunikacyjnych wymagających wysokich konstrukcji wsporczych, takich jak np. stacje bazowe telefonii komórkowej, nadajniki radiowo-telewizyjne	Gmina, ZW	
43			Stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektro-magnetycznych (WIOŚ)	0	0		Minimalizowanie liczby wysokich konstrukcji antenowych i lokalizacja urządzeń nadawczych kilku użytkowników na jednej konstrukcji wsporczej	Przedsiębiorcy, ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

44	Gospodarka wodami	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	Jakość wód JCWP San od Rudni do ujścia (potencjał ekologiczny/ stan chemiczny) (WIOŚ)	umiarkowany/ dobry	dobry/ dobry	Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód	Stosowanie zasad ujętych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej mających na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniami	Użytkownicy gruntów, ODR; ZM	
			Jakość wód JCWP Bukowa od Rakowej do ujścia (potencjał ekologiczny/ stan chemiczny) (WIOŚ)	--/ dobry	--/ dobry				
			Jakość wód JCWPd 119 (ocena stanu ilościowy/chemiczny) (WIOŚ)	dobry/ dobry	dobry/ dobry				
45			Jakość wód JCWP San od Rudni do ujścia (potencjał ekologiczny/ stan chemiczny) (WIOŚ)	umiarkowany/ dobry	dobry/ dobry	Zapobieganie i przeciwdziałanie naruszaniu równowagi przyrodniczej na rzekach oraz przywracanie im odpowiedniej klasy czystości	RZGW, PZMiUW, przedsiębiorcy, mieszkańcy, organizacje ekologiczne, gmina; ZW, ZM		
Jakość wód JCWP Bukowa od Rakowej do ujścia (potencjał ekologiczny/ stan chemiczny) (WIOŚ)			--/ dobry	--/ dobry					
46			Jakość wód JCWP San od Rudni do ujścia (potencjał ekologiczny/ stan chemiczny) (WIOŚ)	umiarkowany/ dobry	dobry/ dobry				Działanie na rzecz właściwego zagospodarowania terenów przyległych do wód stojących i płynących
	Jakość wód JCWP Bukowa od Rakowej do ujścia (potencjał ekologiczny/ stan chemiczny) (WIOŚ)	--/ dobry	--/dobry						
47			Liczba interwencji zgłaszanych przez mieszkańców	0	0	Ograniczanie zanieczyszczeń przemysłowych	Gmina, Powiat; ZW, ZM		

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

						poprzez wzmożone działania kontrolne podejmowane wspólnie ze służbami WIOŚ		
48		Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych, szkoleń itp. (szt.)	1/rok	2/rok		Wdrażanie programów edukacji mieszkańców w zakresie ochrony wód	Gmina, organizacje ekologiczne; ZW, ZM	
49		Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30	Zaspokojenie potrzeb ilościowych i jakościowych na wodę przeznaczoną do celów rekreacyjno - turystycznych	Ujęcie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów przeznaczonych do celów rekreacyjno-turystycznych	Gmina; ZW	
50	Ochrona przed powodzią, suszą i deficytem wody	Powierzchnia obszarów zagrożenia powodzią. (% powierzchni gminy)	25	25	Ochrona gminy przed powodzią	Opracowanie map terenów szczególnego zagrożenia powodzią	KZGW, RZGW; ZM	
51		Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30		Ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego obszarów zagrożonych powodzią	Gmina; ZW	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

52			Liczba OSP wyposażonych w sprzęt ratownictwa powodziowego (szt.)	0	1		Doposażenie jednostek OSP w sprzęt umożliwiający ratownictwo w czasie powodzi	Gmina, Powiat; ZW, ZM	
53			Długość wykonserwowanych urządzeń melioracyjnych*(km/rok)	11,9	20		Modernizacja i budowa systemów melioracji wodnych oraz rzek i wałów przeciw powodziowych	RZGW, PZMiUW, właściciele urządzeń melioracyjnych; ZW, ZM	
54			Długość wykonserwowanych urządzeń melioracyjnych*(km/rok)	11,9	20	Ochrona przed suszą i deficytem wody	Modernizacja i budowa systemów melioracji wodnych oraz rzek	RZGW, PZMiUW, właściciele urządzeń melioracyjnych; ZW, ZM	
55			Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych, szkoleń itp. (szt.)	1/rok	2/rok		Stosowanie zasad ujętych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej	Gmina, użytkownicy gruntów; ZW, ZM	
56			Jakość wód JCWPd 119 (ocena stanu ilościowy/chemiczny) (WIOŚ)	dobry/ dobry	dobry/ dobry		Eksploatacja ujęć wód podziemnych zgodnie z ich naturalnymi zasobami	Właściciele ujęcia; ZW, ZM	
57	Gospodarka wodno-ściekowa	Zaspokojenie potrzeb ilościowych i jakościowych na wodę do celów bytowo-gospodarczych	Liczba zawartych porozumień z sąsiednimi gminami (szt.)	0	0	Zaopatrzenie w wodę	Rozszerzenie współpracy międzygminnej w zakresie rozwiązywania problemów gospodarki wodno-ściekowej	Gmina, gminy sąsiednie; ZW, ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

58		Długość sieci wodociągowej (km)	136,8	140		Sukcesywna rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej i Stacji Uzdatniania Wody	Gmina; ZW	Brak wystarczających własnych środków finansowych na realizację zadania
59		Wielkość poboru wód z ujęć komunalnych w tys. m ³ /rok	402	403		Racjonalna gospodarka studniami głębinowymi	Gmina, właściciel studni; ZW, ZM	
60		Liczba interwencji dotyczących stanu strefy ochronnej ujęcia wód	0	0		Utrzymanie należytego stanu sanitarnego, porządku i czystości w strefie ochrony ujęcia wód podziemnych	Gmina, właściciele ujęcia; ZW	
61		Liczba ujęć wód na terenie gminy (szt.)	1	1		Wyznaczenie stref ochronnych oraz zasobów ujęć wód	Starosta, RZGW; ZW, ZM	
62		Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych, szkoleń itp. (szt.)	1/rok	2/rok		Promowanie i wspieranie modernizacji sieci wodociągowej celem racjonalizacji wykorzystania zasobów wód podziemnych i eliminacji starych, przestarzałych, i nie odpowiadającym normom instalacji wodociągowych	Gmina; ZW	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

63			Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych, szkoleń itp	1/rok	2/rok		Wdrażanie programów edukacji mieszkańców w zakresie konieczności oszczędzania wody	Gmina, organizacje ekologiczne; ZW, ZM	
64	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	Gospodarka ściekowa	Długość sieci kanalizacyjnej (km)	77,2	92	Podłączenie budynków do istniejącej sieci kanalizacyjnej	Gmina, właściele budynków; ZW, ZM		
65			Długość sieci kanalizacyjnej (km)	77,2	92	Sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacyjnej m.in. w miejscowościach Olszowiec, Kłyżów, Brandwica	Gmina; ZW	Niewystarczające środki finansowe na szybką realizację zadania	
66			Długość sieci kanalizacji deszczowej (km)	0	5	Porządkowanie gospodarki ściekami deszczowymi – przy drogach	Zarządcy dróg; ZW, ZM		
67			Liczba oczyszczalni przydomowych (szt.)	59	70	Budowa oczyszczalni przydomowych na terenach nie objętych budową sieci kanalizacyjnych	Gmina, właściele nieruchomości; ZW, ZM		
68			Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych, szkoleń itp. (szt.)	1/rok	2/rok	Wdrażanie programów edukacji mieszkańców w zakresie szkodliwości niewłaściwej gospodarki ściekami dla stanu	Gmina, organizacje ekologiczne; ZW, ZM		

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

							wód i gleby, prawidłowego wykorzystania ścieków gospodarczych		
69	Zasoby geologiczne	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin	Liczba udokumentowanych złóż kopalin (szt.)	7	9	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	Dokumentowanie złóż kopalin	Przedsiębiorcy, administracja geologiczna; ZM	
70			Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30		Ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego racjonalnego wydobycia kopalin	Gmina; ZW	
71			Liczba interwencji zgłaszanych przez mieszkańców	0	0		Ograniczenie nielegalnej eksploatacji kopalin	OUG; ZM	
72		Ochrona powierzchni ziemi	Powierzchnia gruntów zdegradowanych (ha)	0	0	Ochrona powierzchni ziemi	Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	Właściciele gruntów, przedsiębiorcy; ZW, ZM	
73			Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30		Ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego wydobycia kopalin	Gmina; ZW	
74			Liczba interwencji zgłaszanych przez mieszkańców	0	0		Ograniczenie nielegalnej eksploatacji kopalin	OUG; ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

75	Gleby	Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych, szkoleń itp. (szt.)	1/rok	2/rok	Ochrona gleb „wysokich” klas użytkowanych rolniczo	Edukacja rolników w sprawie stosowania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej	ODR; ZM	
76			Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30		Ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego terenów „wysokich” klas bonitacyjnych gleby	Gmina; ZW	
77			Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych, szkoleń itp. (szt.)	1/rok	2/rok		Wspieranie rolnictwa ekologicznego	Rolnicy, organizacje promujące zdrową żywność, gmina, ODR; ZW, ZM	
78			Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych, szkoleń itp. (szt.)	1/rok	2/rok		Wspomaganie rozwoju agroturystyki jako uzupełniającego źródła dochodów dla gospodarstw rolnych	Rolnicy, organizacje gospodarcze i pozarządowe, gmina; ZW, ZM	
79			Przywracanie funkcji użytkowych i przyrodniczych zdegradowanym terenom oraz ich rekultywacja	Powierzchnia gruntów zdegradowanych (ha)	0		0	Włączanie do obiegu gospodarczego i przyrodniczego terenów zdegradowanych	Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych
80		Rekultywacja składowiska odpadów w Pysznicy		0	1	Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	Zarządzający składowiskiem odpadów, ZM		

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

81			Liczba istniejących/ zlikwidowanych „dzikich” wysypisk odpadów (szt./rok)	0	0		Likwidacja „dzikich” wysypisk odpadów	Gmina, właściciele gruntów; ZW, ZM	
82		Identyfikacja i likwidacja zagrożeń powierzchni ziemi	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno- informacyjnych, szkoleń itp. (szt.)	1/rok	2/rok	Bieżąca identyfikacja i likwidacja szkód powstałych w powierzchni ziemi	Atestacja sprzętu służącego do stosowania środków ochrony roślin	Właściciele sprzętu; ZM	
83			Powierzchnia gleb bardzo kwaśnych (% pow. gminy)	69	65		Wapnowanie gleb	Użytkownicy gruntów; ZM	
84			Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno- informacyjnych, szkoleń itp. (szt.)	1/rok	2/rok		Wspieranie rolnictwa ekologicznego	Rolnicy, organizacje promujące zdrową żywność, gmina, ODR; ZW, ZM	
85			Powierzchnia gruntów zdegradowanych (ha)	0	0		Bieżąca ochrona gruntów rolnych, ochrona roślin, urządzeń melioracyjnych	Użytkownicy gruntów; ZW, ZM	
86	Gospodarka odpadami zapobieganie powstawaniu odpadów	Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury	Masa odpadów zebranych selektywnie (Mg)			Rozwijanie działań w zakresie segregacji i recyklingu odpadów.	Rozwinięcie systemu selektywnego zbierania, sortowania i odzysku odpadów komunalnych	Gmina, ZW	
87			Masa odpadów zebranych selektywnie (Mg)	557	600		Sukcesywne zwiększenie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw	Gmina, przedsiębiorcy, ZW, ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

							sztucznych i szkła w stosunku do masy odpadów wytworzonych		
88			Masa odpadów zebranych selektywnie (Mg)	557	600		Sukcesywne zwiększanie poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów remontowo-budowlanych	Gmina, przedsiębiorcy, ZW, ZM	
89		Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych do składowania	Liczba zgłoszeń kompostowania odpadów w przydomowych kompostownikach (szt.)	b.d.	500	Wspieranie działań polegających na przetwarzaniu odpadów metodami innymi niż składowanie	Propagowanie lokalnego kompostowania odpadów biodegradowalnych	Gmina, mieszkańcy, ZW, ZM	
90			Masa odpadów zebranych selektywnie (Mg)	557	600		Zmniejszenie masy składowanych odpadów do max. 60% wytworzonych odpadów	Gmina, przedsiębiorcy, ZW, ZM	
91			Masa odpadów zebranych selektywnie (Mg)	557	600		Sukcesywne zmniejszenie ilości składowanych odpadów komunalnych ulegających do biodegradacji w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.	Gmina, przedsiębiorcy, ZW, ZM	
92			Liczba przeprowadzonych kampanii	1/rok	2/rok		Rozwijanie działań w celu efektywnego zbierania odpadów	Gmina, przedsiębiorcy, ZW, ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

			edukacyjno-informacyjnych, szkoleń itp. (szt.)				problemowych (niebezpiecznych, wielkogabarytowych itd.)		
93		Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów	Liczba istniejących/zlikwidowanych „dzikich” wysypisk odpadów (szt.)	0	0	Zapobieganie powstawaniu i likwidacja „dzikich” wysypisk	Bieżące usuwanie powstających „dzikich” wysypisk odpadów	Gmina, władający gruntami, ZW, ZM	
94			Uchwalenie i stosowanie gminnego programu usuwania azbestu (szt.)	0	1		Sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest	Gmina, właściciele nieruchomości, ZW, ZM	
95		Minimalizacja powstawania odpadów	Liczba interwencji zgłaszanych przez mieszkańców	0	0	Edukacja i kontrola w zakresie gospodarki odpadami	Współpraca ze służbami WIOŚ w zakresie prawidłowej gospodarki wytwarzanymi przez przedsiębiorców odpadami przemysłowymi	Gmina, ZW	
96			Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych, szkoleń itp. (szt.)	1/rok	2/rok		Współpraca w zakresie edukacji ekologicznej mieszkańców oraz wytwórców odpadów przemysłowych w zakresie zagrożeń wynikających z niezgodnej z prawem gospodarki odpadami	Gmina, organizacje ekologiczne, ZW, ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

97	Zasoby przyrodnicze	Kształtowanie polityki zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniającego walory przyrodnicze i krajobrazowe	Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30	Prowadzenie trwałej i zrównoważonej polityki ładu przestrzennego	Wprowadzenie zadrzewień, zakrzewień śródpolnych i wzdłuż dróg oraz utrzymanie istniejącej zieleni	Właściciele terenu; ZW, ZM	
98			Wskaźnik lesistości . (% powierzchni gminy)	59,4	60		Zalesienia gruntów porolnych i zdegradowanych gatunkami rodzimymi	Właściciele terenu; ZM	
99			Liczba ścieżek edukacyjno-przyrodniczych (szt.)	0	1		Stworzenie ośrodków rekreacji w naturalnych warunkach z zachowaniem walorów przyrodniczych	Gmina, przedsiębiorcy; ZW, ZM	
100			Wskaźnik lesistości . (% powierzchni gminy)	59,4	60		Opracowanie, a następnie wdrożenie programu rewitalizacji parków, tworzenie nowych parków	Gmina; ZW	
101			Liczba obiektów przyrody żywej i nieżywej objętych ochroną prawną (szt)	0	4		Objęcie ochroną cennych przyrodniczo obiektów i terenów	Gmina, RDOŚ; ZW, ZM	
102			Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony	1,4	30		Zachowanie wielkości i wartości ekologicznej elementów tworzących system przyrodniczy gminy	Gmina, RDOŚ; ZW, ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

			środowiska. (% powierzchni gminy)				(lasów, kompleksów łąk, wszelkiego rodzaju zieleni, cieków itp.)		
103			Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30		Zastosowanie form architektonicznych i struktury zabudowy umożliwiających swobodny przepływ powietrza i migracji gatunków (wysokość i lokalizacja budynków uwzględniająca kierunki przewietrzania, ażurowe ogrodzenia, przepusty pod drogami)	Gmina; ZW	
104			Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30		Uwzględnienie zasad ochrony ustanowionych form przyrodniczych w przepisach prawa miejscowego	Gmina; ZW	
105			Wskaźnik lesistości . (% powierzchni gminy)	59,4	60		Przygotowanie wykazu powierzchni rolnych, które wypadać będą z produkcji; określenie ich wielkości, klasę bonitacji,	Gmina, ARiMR; ZW, ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

							etapowanie zalesienia i wielkości środków przeznaczonych do wypłaty w formie renty dla rolników, polityka dolesień powinna dotyczyć zwłaszcza terenów wyznaczonych przy opracowaniu granicy rolno - leśnej		
106	Ochrona walorów przyrody, rozwój zieleni na terenach wiejskich oraz krajobrazu wiejskiego	Wskaźnik lesistości .(% powierzchni gminy)	59,4	60	Zrównoważony rozwój terenów wiejskich oraz krajobrazu	Wprowadzenie zadrzewień, zakrzewień śródpolnych i wzdłuż dróg oraz utrzymanie istniejącej zieleni	Właściciele terenu; ZW, ZM		
107		Wskaźnik lesistości . (% powierzchni gminy)	59,4	60		Zalesienia gruntów porolnych i zdegradowanych gatunkami rodzimymi	Właściciele terenu; ZM		
108		Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno – informacyjnych, szkoleń	1/rok	2/rok		Edukacja rolników w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu	Gmina, ODR; ZW, ZM		
109		Wskaźnik lesistości . (% powierzchni gminy)	59,4	60		Opracowanie, a następnie wdrożenie programu rewitalizacji parków, tworzenie nowych parków	Gmina; ZW		

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

110		Liczba interwencji zgłaszanych przez mieszkańców	0	0		Restrykcyjne przestrzeganie zakazu wypalania łąk, ściernisk, rowów itp.	Właściciele, użytkownicy gruntów; ZM	
111		Powierzchnia terenów objętych ochroną prawną . (% powierzchni gminy)	80	80		Objęcie ochroną cennych przyrodniczo obiektów i terenów	Gmina, RDOŚ; ZW, ZM	
112		Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno – informacyjnych, szkoleń (szt.)	1/rok	2/rok		Utworzenie sprawnie funkcjonującego „centrum edukacji przyrodniczej” promującej walory ekologiczne gminy	Gmina; ZW	
113		Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno – informacyjnych, szkoleń (szt.)	1/rok	2/rok		Sprawnie funkcjonujący system edukacji społecznej dotyczący problemów środowiska	Gmina, organizacje ekologiczne; ZW, ZM	
114		Liczba obiektów przyrody ożywionej i nieożywionej objętych ochroną prawną (szt.)	0	4		Wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej oraz wykonanie opracowań ekofizjograficznych	Gmina, nadleśnictwa; ZW, ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

115			Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30		Zachowanie wielkości i wartości ekologicznej elementów tworzących system przyrodniczy gminy (lasów, kompleksów łąk, wszelkiego rodzaju zieleni, cieków itp.)	Gmina, RDOŚ; ZW, ZM	
116			Wskaźnik lesistości . (% powierzchni gminy)	59,4	60		Odtworzenie i wzbogacenie wartości ekologicznych, które uległy degradacji (renaturalizacja cieków, dolesianie, uzupełnianie istniejących i wprowadzanie nowych zadrzewień wszędzie gdzie jest to możliwe	Właściciele gruntów, nadleśnictwa; ZW, ZM	
117			Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30		Zastosowanie form architektonicznych i struktury zabudowy umożliwiających swobodny przepływ powietrza i migracji gatunków (wysokość i lokalizacja budynków uwzględniająca kierunki przewietrzania,	Gmina; ZW	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

							ażurowe ogrodzenia, przepusty pod drogami)		
118		Udostępnienie i racjonalne użytkowanie obszarów przyrodniczo cennych	Liczba ścieżek edukacyjno-przyrodniczych (szt.)	0	1	Edukacja i rekreacja w z zachowaniem istniejących walorów przyrodniczych	Stworzenie ośrodków rekreacji w naturalnych warunkach z zachowaniem walorów przyrodniczych	Gmina, przedsiębiorcy; ZW, ZM	
119			Liczba ścieżek edukacyjno – przyrodniczych (szt.)	0	1		Utworzenie sprawnie funkcjonującego „centrum edukacji przyrodniczej” promującej walory ekologiczne gminy	Gmina; ZW	
120			Liczba ścieżek edukacyjno-przyrodniczych (szt.)	0	1		Wytyczenie ścieżek rowerowych i szlaków turystyki pieszej	Gmina, nadleśnictwa; ZW, ZM	
121			Liczba ścieżek edukacyjno – przyrodniczych (szt.)	0	1		Utworzenie ścieżki przyrodniczo-dydaktycznej	Gmina, nadleśnictwa; ZW, ZM	
122		Działanie na rzecz kształtowania właściwej struktury gatunkowej i wiekowej lasów, z zachowaniem ich bogactwa biologicznego	Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30	Prowadzenie trwałej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej	Przygotowanie wykazu powierzchni rolnych, które wypadać będą z produkcji; określenie ich wielkości, klasę bonitacji, etapowanie zalesienia i wielkości środków przeznaczonych do wypłaty w formie	Gmina, ARiMR; ZW, ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

						renty dla rolników, polityka doleśień powinna dotyczyć zwłaszcza terenów wyznaczonych przy opracowaniu granicy rolno - leśnej		
123		Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30		Wyznaczenie powierzchni gruntów porolnych przeznaczonych do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina; ZW	
124		Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno – informacyjnych, szkoleń	1/rok	2/rok		Wprowadzenie do działań edukacyjnych problematyki gospodarki leśnej i ochrony lasu	Gmina, nadleśnictwa, organizacje ekologiczne; ZW, ZM	
125		Wskaźnik lesistości . (% powierzchni gminy)	59,4	60		Maksymalne wykorzystanie możliwości uzyskania odnowień naturalnych	Właściciele gruntów, nadleśnictwa; ZW, ZM	
126		Liczba interwencji zgłaszanych przez mieszkańców	0	0		Maksymalne ograniczenie zabiegów ochronnych z użyciem substancji toksycznych	Nadleśnictwa; ZM	
127		Wskaźnik lesistości . (% powierzchni gminy)	59,4	60		Stosowanie do odnowień i zalesień możliwie	Właściciele gruntów,	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

							szerokiego zakresu rodzimych gatunków drzewiastych i krzewiastych	nadleśnictwa; ZW, ZM	
128			Wskaźnik lesistości (%)	59,4	60		Upowszechnienie metody kompleksowo-ogniskowej w ochronie lasów	Nadleśnictwa; ZM	
129			Wskaźnik lesistości . (% powierzchni gminy)	59,4	60		Wykorzystanie naturalnych remiz – zwłaszcza po starych osadach śródleśnych	Nadleśnictwa, właściciele gruntów; ZM	
130			Wskaźnik lesistości . (% powierzchni gminy)	59,4	60		Przebudowa drzewostanu pod kątem dostosowania do siedlisk	Właściciele gruntów, nadleśnictwa; ZW, ZM	
131	Zagrożenia poważnymi awariami	Zwiększenie skuteczności służb ratowniczych	Liczba jednostek OSP wyposażonych w sprzęt ratownictwa ekologicznego (szt.)	0	1	Zwiększenie możliwości ratowniczych jednostek OSP	Modernizacja oraz doposażenie w sprzęt ratownictwa ekologicznego jednostek OSP	Gmina; ZW	
132			Liczba jednostek OSP wyposażonych w sprzęt ratownictwa oraz sprzęt umożliwiający interwencje podczas powodzi (szt.)	0	1		Doposażenie jednostek OSP w sprzęt umożliwiający ratownictwo w czasie powodzi	Gmina; ZW	
133		Ochrona przed powodzią	Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających	1,4	30	Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	Opracowanie map terenów szczególnego zagrożenia powodzią	KZGW, RZGW; ZM	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

			problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)						
134			Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska. (% powierzchni gminy)	1,4	30		Ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego obszarów zagrożonych powodzią	Gmina; ZW	
135			Długość wykonserwowanych i wałów p.powodziowych (km/rok)	5,7	5,7		Modernizacja i budowa systemów ochrony p.powodziowej	RZGW, PZMiUW; ZW, ZM	
136			Długość wykonserwowanych urządzeń melioracyjnych (km/rok)	11,9	20		Utrzymanie obiektów melioracji wodnych szczegółowych jak i podstawowych	PZMiUW, właściciele urządzeń melioracyjnych; ZW, ZM	
137	Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego		Długość dróg przebudowanych (km/rok)	5,6	9,0	Osiągnięcie pożądanego stanu ekologicznego, w którym ryzyko jego zakłóceń jest niewielkie	Utrzymanie we właściwym stanie dróg oraz obiektów mostowych, którymi przemieszczają się transporty substancji niebezpiecznych	Zarządcy dróg; ZW, ZM	
138	Zmniejszenie zagrożenia podczas przewozu substancji niebezpiecznych		Liczba interwencji zgłaszanych przez mieszkańców dotyczących przewozu materiałów niebezpiecznych	b.d.	0	Minimalizacja zagrożeń podczas przewozu substancji niebezpiecznych	Uwzględnienie zasad bezpieczeństwa w projektach organizacji ruchu na drogach gminnych	Gmina; ZW	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

139			Długość dróg przebudowanych (km/rok)	5,6	9,0		Utrzymanie we właściwym stanie dróg oraz obiektów mostowych, którymi przemieszczają się transporty substancji niebezpiecznych	Właściciele dróg; ZW, ZM	
-----	--	--	--------------------------------------	-----	-----	--	---	--------------------------	--

* - wskaźnik ujęty w obszarze interwencji – zagrożenia poważnymi awariami.

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem.

Tabela nr 23. Harmonogram realizacji zadań z udziałem środków własnych wraz z ich finansowaniem.

Lp	Obszar interwencji	Zadanie	Przedmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2017	2018	2019	2020	Razem		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zastąpienie tradycyjnych nośników energii energią odnawialną	Właściciele nieruchomości	12,3	2000	2000	2000	6012,3	Środki właścicieli budynków, środki funduszy ochrony środowiska, środki unijne,	
2		Modernizacja systemów grzewczych w obiektach komunalnych i prywatnych	Właściciele nieruchomości	200	300	300	300	1 100	Środki właścicieli budynków, środki UNIJNE	
3		Termomodernizacja obiektów komunalnych i prywatnych	Właściciele nieruchomości	50	1300	500	500	2 350	Środki właścicieli budynków, środki unijne	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

4		Wsparcie przedsięwzięć mających na celu redukcję emisji niskiej (plany miejscowe, ulgi podatkowe)	Gmina	1	1	1	1	4	Środki własne	
5		Wprowadzanie przepisów lokalnych dotyczących sposobu ogrzewania mieszkań	Gmina	-	-	-	-	-	Brak kosztów	W latach 2017 – 2020 nie przewiduje się wprowadzenia przepisów
6		Edukacja społeczeństwa w zakresie szkodliwości emisji z palenisk domowych, w których spalane są odpady, w tym opakowania	Gmina, organizacje ekologiczne	2	2	2	2	8	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	
7		Działania organizacyjno inwestycyjne na rzecz promowania odnawialnych źródeł energii oraz gazyfikacji	Gmina, organizacje ekologiczne	1	1	1	1	4	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	
8		Ujawnianie i zgłaszanie WIOŚ nowych źródeł zanieczyszczenia powietrza w celu podjęcia czynności kontrolnych i wykonania pomiarów	Gmina, mieszkańcy, organizacje ekologiczne	-	-	-	-	-	Brak kosztów	W ramach bieżącej działalności gminy i organizacji ekologicznych
9		Planowanie przestrzenne – w tym z tworzenie jasnej wizji obszarów	Gmina	-	1	1	1	3	Środki własne	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznicza na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

		wymagających zapewnienia właściwego stanu jakości powietrza i zapewnieniem właściwego ich rozdziału od obszarów niewymagających go, np. obszary zabudowy mieszkaniowej oddzielone od przemysłu, obiektów emitujących zapachy, respektowanie naturalnych kierunków przewietrzania w planowaniu zabudowy, co w ten sposób wymusi kształtowanie najlepszego stanu jakości powietrza poprzez właściwe zagospodarowanie przestrzenne								
10		Zamiatanie dróg na mokro	Zarządcy dróg	-	-	-	-	-	Brak kosztów	W latach 2017 – 2020 nie przewiduje się działania

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

11		Modernizacja i budowa dróg	Zarządcy dróg	1 800	1 000	1 500	1 000	5 300	Środki zarządców dróg, środki Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury drogowej na lata 2017-2020, środki unijne	
12		Budowa chodników i ciągów rowerowo-piesznych przy drogach	Zarządcy dróg	50	150	200	100	500	Środki zarządców dróg, środki Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury drogowej na lata 2017-2020, środki unijne	
13		Podjęcie działań na rzecz rozwoju systemu transportu zbiorowego	Gmina, przedsiębiorcy	240	250	250	250	990	Środki własne, środki przedsiębiorców	
14		Wprowadzenie ograniczeń na drogach o pylącej nawierzchni	Zarządcy dróg	-	-	-	-	-	Brak kosztów	W ramach bieżącej działalności
15		Dbłość o prawidłowość przebiegu procedur w sprawach ocen oddziaływania na środowisko na etapie ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu (dla dróg)	Gmina	-	-	-	-	-	Brak kosztów	W ramach bieżącej działalności

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

16		Budowa elektrowni biogazowej	Przedsiębiorcy, gmina	-	-	-	-	-	Brak kosztów	W latach 2017-2020 nie przewiduje się działania
17		Działania edukacyjne i promocyjne dotyczące ograniczania emisji gazów cieplarnianych	Gmina, organizacje ekologiczne	0,5	0,5	0,5	0,5	2	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	
18		Budowa farm słonecznych	Przedsiębiorcy, gmina	-	-	-	-	-	Brak kosztów	W latach 2017 - 2020 nie przewiduje się działania
19		Montaż kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych, pomp ciepłych na budynkach użyteczności publicznej oraz w gospodarstwach prywatnych	Właściciele nieruchomości;	-	-	-	-	-	Środki właścicieli budynków, środki funduszy ochrony środowiska, środki unijne	Koszt zadania uwzględniono w pkt 1
20		Budowa niewielkich, przydomowych elektrowni wiatrowych	Właściciele nieruchomości	-	-	-	-	-	Środki właścicieli budynków, środki funduszy ochrony środowiska, środki unijne	Koszt zadania uwzględniono w pkt 1
21		Działania edukacyjne i promocyjne dotyczące wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina, organizacje ekologiczne	0,5	0,5	0,5	0,5	2	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

22		Modernizacja oświetlenia ulicznego	Zarządcy dróg	10	30	30	30	100	Środki zarządców dróg, środki NFOŚiGW, inne środki pomocowe		
23		Modernizacja i budowa dróg oraz usprawnienie płynności ruchu	Zarządcy dróg	-	-	-	-	-	Środki zarządców dróg, środki Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury drogowej na lata 2017-2020, środki unijne	Koszt zadania uwzględniony w pkt 11	
24		Działania edukacyjne i promocyjne dotyczące oszczędności korzystania z energii	Gmina, organizacje ekologiczne	0,5	0,5	0,5	0,5	2	Środki własne, środki organizacji ekologicznych		
25		Zagrożenia hałasem	Modernizacja dróg w celu uzyskania lepszych parametrów akustycznych	Zarządcy dróg	-	-	-	-	-	Środki zarządców dróg, środki Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury drogowej na lata 2017-2020, środki PROW	Koszt zadania uwzględniony w pkt 11
26		Budowa chodników i ciągów rowerowo-piesznych przy drogach,	Zarządcy dróg	-	-	-	-	-	-	Środki zarządców dróg, środki Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury	Koszt zadania uwzględniony w pkt 12

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

									<i>drogowej na lata 2017- 2020, środki unijne</i>	
27		Podjęcie działań na rzecz rozwoju systemu transportu zbiorowego i minimalizowania poziomu hałasu powodowanego przez pojazdy	Gmina, Powiat, przedsiębiorcy	-	-	-	-	-	<i>Środki własne, środki przedsiębiorców</i>	<i>Koszt zadania został uwzględniony w pkt 13</i>
28		Nasadzanie zieleni wzdłuż ciągów drogowych	Zarządcy dróg	-	1	1	1	3	<i>Środki zarządców dróg</i>	
29		Wprowadzenie zasady unikania lokalizacji terenów mieszkaniowych przy głównych ciągach drogowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina	-	1	1	1	3	<i>Środki własne</i>	
30		Kreowanie warunków wysokiego komfortu akustycznego na terenach o walorach turystyczno-krajobrazowych poprzez akty prawa miejscowego	Gmina	-	0,5	0,5	0,5	1,5	<i>Środki własne</i>	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

31	Pola elektro- magnetyczne	Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących pól elektro- magnetycznych	Gmina	-	1	1	1	3	Środki własne	
32		Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych	Gmina, przedsiębiorcy	-	-	-	-	-	Środki własne, środki przedsiębiorców	Koszty ponoszone przez gminę uwzględniono w pkt 31, przedsiębiorcy w ramach bieżącej działalności
33		Wskazywanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów, na których ze względu na ochronę krajobrazu, niedopuszczalna będzie budowa urządzeń radio- komunikacyjnych wymagających wysokich konstrukcji wsporczych, takich jak np. stacje bazowe telefonii komórkowej, nadajniki radiowo- telewizyjne	Gmina	-	-	-	-	-	Środki własne	Koszt zadania został uwzględniony w pkt 31

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

34	Gospodarka wodami	Zapobieganie i przeciwdziałanie naruszaniu równowagi przyrodniczej na rzekach oraz przywracanie im odpowiedniej klasy czystości	RZGW, PZMiUW, przedsiębiorcy, mieszkańcy, organizacje ekologiczne, gmina	10	10	10	10	40	Środki RZGW, środki PZMiUW, środki własne	
35		Działanie na rzecz właściwego zagospodarowania terenów przyległych do wód stojących i płynących	RZGW, PZMiUW, Gmina	5	5	5	5	20	Środki RZGW, środki PZMiUW, środki własne	
36		Ograniczanie zanieczyszczeń przemysłowych poprzez wzmożone działania kontrolne podejmowane wspólnie ze służbami WIOŚ	Gmina, Powiat	-	-	-	-	-	Środki własne, środki powiatu	W ramach bieżącej działalności
37		Wdrażanie programów edukacji mieszkańców w zakresie ochrony wód	Gmina, organizacje ekologiczne	1	1	1	1	4	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	
38		Ujęcie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów przeznaczonych do celów rekreacyjno-turystycznych	Gmina	-	0,5	0,5	0,5	1,5	Środki własne	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

39		Ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego obszarów zagrożonych powodzią	Gmina	-	-	-	5	5	Środki własne	
40		Doposażenie jednostek OSP w sprzęt umożliwiający ratownictwo w czasie powodzi	Gmina, Powiat	-	10	15	10	35	Środki własne, środki powiatu, środki pomocowe	
41		Eksploracja ujęć wód podziemnych zgodnie z ich naturalnymi zasobami	Właściciele ujęcia	-	-	-	-	-	Środki właścicieli ujęcia	W ramach bieżącej działalności
42	Gospodarka wodno-ściekowa	Rozszerzenie współpracy międzygminnej w zakresie rozwiązywania problemów gospodarki wodno-ściekowej	Gmina, gminy sąsiednie	-	-		50	50	Środki własne środki gmin sąsiednich	
43		Sukcesywna rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej i Stacji Uzdatniania Wody	Gmina	50	50	80	50	230	Środki własne	
44		Racjonalna gospodarka studniami głębinowymi	Gmina, właściciel studni	-	-	-	-	-	Środki własne, środki właścicieli studni	W ramach bieżącej działalności
45		Utrzymanie należytego stanu sanitarnego, porządku i czystości w strefie ochrony ujęcia wód podziemnych	Gmina, właściciele ujęcia	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4	Środki własne, środki właścicieli ujęcia	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

46		Promowanie i wspieranie modernizacji sieci wodociągowej celem racjonalizacji wykorzystania zasobów wód podziemnych i eliminacji starych, przestarzałych, i nie odpowiadającym normom instalacji wodociągowych	Gmina	-	-	-	-	-	Środki własne	Koszt zadania został uwzględniony w pkt 43
47		Wdrażanie programów edukacji mieszkańców w zakresie konieczności oszczędzania wody	Gmina, organizacje ekologiczne	0,5	0,5	0,5	0,5	2	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	
48		Podłączanie budynków do istniejącej sieci kanalizacyjnej	Gmina, właściciele budynków	-	-	-	-	-	Środki właścicieli budynków	W ramach kosztów eksploatacji budynków
49		Sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacyjnej m.in. w miejscowościach Olszowiec, Kłyżów, Brandwica	Gmina	2 800	4 000	3 000	2 000	11 800	Środki własne, środki pomocowe	
50		Porządkowanie gospodarki ściekami deszczowymi – przy drogach	Zarządcy dróg	-	-	20	20	40	Środki zarządców dróg	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

51		Budowa oczyszczalni przydomowych na terenach nie objętych budową sieci kanalizacyjnych	Gmina, właściele nieruchomości	-	-	-	-	-	Środki własne, środki właścicieli nieruchomości, środki pomocowe	W latach 2017 – 2020 nie przewiduje się działania przez gminę w tym zakresie
52		Wdrażanie programów edukacji mieszkańców w zakresie szkodliwości niewłaściwej gospodarki ściekami dla stanu wód i gleby, prawidłowego wykorzystania ścieków gospodarczych	Gmina, organizacje ekologiczne	0,5	0,5	0,5	0,5	2	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	
53	Zasoby geologiczne	Ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego racjonalnego wydobycia kopalin	Gmina	-	1	1	1	3	Środki własne	
54	Gleby	Ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego terenów „wysokich” klas bonitacyjnych gleby	Gmina	-	0,5	0,5	0,5	1,5	Środki własne	
55		Wspieranie rolnictwa ekologicznego	Rolnicy, organizacje promujące zdrową żywność, gmina, ODR	0,1	0,1	0,1	0,1	0,4	Środki rolników, środki organizacji, środki ODR, środki własne	W kosztach uwzględniono jedynie koszty gminy (pozostałe podmioty w ramach działalności bieżącej)

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznicza na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

56		Wspomaganie rozwoju agroturystyki jako uzupełniającego źródła dochodów dla gospodarstw rolnych	Rolnicy, organizacje gospodarcze i pozarządowe, gmina	1	1	1	1	4	Środki rolników, środki organizacji	W kosztach uwzględniono jedynie koszty gminy (pozostałe podmioty w ramach działalności bieżącej)
57		Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych (w tym rekultywacja składowiska odpadów w Pyszniczy	Gmina, właściciele gruntów	5	500	500	400	1 405	Środki własne, środki właścicieli gruntów, środki przedsiębiorców, środki zarządzającego składowiskiem	
58		Likwidacja „dzikich” wysypisk odpadów	Gmina, właściciele gruntów	-	5	5	5	15	Środki własne, środki właścicieli gruntów	
59	Gospodarka odpadami zapobieganie powstawaniu odpadów	Rozwinięcie systemu selektywnego zbierania, sortowania i odzysku odpadów komunalnych	Gmina, przedsiębiorcy	300	300	300	300	1 200	Środki własne	Środki finansowe z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi
60		Sukcesywne zwiększenie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w stosunku do masy odpadów wytworzonych	Gmina, przedsiębiorcy	-	-	-	-	-	Środki własne, środki przedsiębiorców	Koszty ponoszone przez gminę uwzględniono w pkt 59, przedsiębiorcy w ramach bieżącej działalności

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

61		Sukcesywne zwiększanie poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów remontowo-budowlanych	Gmina, przedsiębiorcy	-	-	-	-	-	Środki własne, środki przedsiębiorców	Koszty ponoszone przez gminę uwzględniono w pkt 59, przedsiębiorcy w ramach bieżącej działalności
62		Propagowanie lokalnego kompostowania odpadów biodegradowalnych	Gmina, mieszkańcy	-	-	-	-	-	Środki własne, środki mieszkańców	W ramach bieżącej działalności
63		Zmniejszenie masy składowanych odpadów do max. 60% wytworzonych odpadów	Gmina, przedsiębiorcy, ZW, ZM	-	-	-	-	-	Środki własne, środki przedsiębiorców	Koszty ponoszone przez gminę uwzględniono w pkt 59, przedsiębiorcy w ramach bieżącej działalności
64		Sukcesywne zmniejszenie ilości składowanych odpadów komunalnych ulegających do biodegradacji w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.	Gmina, przedsiębiorcy	-	-	-	-	-	Środki własne, środki przedsiębiorców	Koszty ponoszone przez gminę uwzględniono w pkt 59, przedsiębiorcy w ramach bieżącej działalności
65		Rozwijanie działań w celu efektywnego zbierania odpadów problemowych	Gmina, przedsiębiorcy	50	50	50	50	200	Środki własne, środki przedsiębiorców	Środki finansowe gminy będą pochodzić

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

		(niebezpiecznych, wielkogabarytowych itd.									z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, przedsiębiorcy w ramach bieżącej działalności
66		Bieżące usuwanie powstających „dzikich” wysypisk odpadów	Gmina, władający gruntami, ZW, ZM	-	-	-	-	-	-	Środki własne, środki władających gruntami	Koszt zadania został uwzględniony w pkt 58
67		Sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest	Gmina, właściciele nieruchomości	-	15	50	50	115		Środki własne, środki właścicieli nieruchomości	Środki przeznaczone na opracowanie gminnego programu usuwania azbestu, właściciele nieruchomości w ramach bieżącej działalności
68		Współpraca ze służbami WIOŚ w zakresie prawidłowej gospodarki wytwarzanymi przez przedsiębiorców odpadami przemysłowymi	Gmina	-	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach bieżącej działalności
69		Współpraca w zakresie edukacji ekologicznej mieszkańców oraz wytwórców odpadów	Gmina, organizacje ekologiczne	1	1	1	1	4		Środki własne, środki organizacji ekologicznych	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

		przemysłowych w zakresie zagrożeń wynikających z niezgodnej z prawem gospodarki odpadami								
70	Zasoby przyrodnicze	Stworzenie ośrodków rekreacji w naturalnych warunkach z zachowaniem walorów przyrodniczych	Gmina, przedsiębiorcy	-	-	-	30	30	Środki własne, środki przedsiębiorców	
71		Opracowanie, a następnie wdrożenie programu rewitalizacji parków, tworzenie nowych parków	Gmina	-	-	20	10	30	Środki własne	
72		Objęcie ochroną cennych przyrodniczo obiektów i terenów	Gmina, RDOŚ	-	-	-	-	-	Środki własne, środki RDOŚ	W ramach bieżącej działalności
73		Zachowanie wielkości i wartości ekologicznej elementów tworzących system przyrodniczy gminy (lasów, kompleksów łąk, wszelkiego rodzaju zieleni, cieków itp.)	Gmina, RDOŚ	-	-	-	-	-	Środki własne, środki RDOŚ	W ramach bieżącej działalności
74		Zastosowanie form architektonicznych i struktury zabudowy umożliwiających swobodny przepływ powietrza i migracji gatunków (wysokość	Gmina	-	1	1	1	3	Środki własne	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

		i lokalizacja budynków uwzględniająca kierunki przewietrzania, ażurowe ogrodzenia, przepusty pod drogami)								
75		Uwzględnienie zasad ochrony ustanowionych form przyrodniczych w przepisach prawa miejscowego	Gmina	-	1	1	1	3	Środki własne	
76		Przygotowanie wykazu powierzchni rolnych, które wypadać będą z produkcji; określenie ich wielkości, klasę bonitacji, etapowanie zalesienia i wielkości środków przeznaczonych do wypłaty w formie renty dla rolników, polityka dolesień powinna dotyczyć zwłaszcza terenów wyznaczonych przy opracowaniu granicy rolno - leśnej	Gmina, ARiMR	-	0,5	0,5	0,5	1,5	Środki własne, środki ARiMR	
77		Wprowadzenie zadrzewień, zakrzewień śródpolnych i wzdłuż dróg oraz utrzymanie istniejącej zieleni	Właściciele terenu	-	-	-	-	-	Środki właścicieli terenu	Koszt zadania został uwzględniony w pkt 28

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

78		Edukacja rolników w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu	Gmina, ODR	0,5	0,5	0,5	0,5	2	Środki własne, środki ODR	
79		Objęcie ochroną cennych przyrodniczo obiektów i terenów	Gmina, RDOŚ	-	-	-	-	-	Środki własne, środki RDOŚ	
80		Sprawnie funkcjonującego „centrum edukacji przyrodniczej” promującej walory ekologiczne gminy	Gmina	-	-	150	100	250	Środki własne, środki pomocowe	
81		Sprawnie funkcjonujący system edukacji społecznej dotyczący problemów środowiska	Gmina, organizacje ekologiczne	1	1	1	1	4	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	
82		Wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej oraz wykonanie opracowań ekofizjograficznych	Gmina, nadleśnictwa	-	-	30	20	50	Środki własne, środki Lasów Państwowych	
83		Wytyczenie ścieżek rowerowych i szlaków turystyki pieszej	Gmina, nadleśnictwa	-	10	-	-	10	Środki własne, środki Lasów Państwowych	
84		Utworzenie ścieżki przyrodniczo-dydaktycznej	Gmina, nadleśnictwa	-	-	50	-	50	Środki własne, środki Lasów Państwowych	
85		Wyznaczenie powierzchni gruntów porolnych przeznaczonych do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina	-	1	1	1	3	Środki własne	

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

86		Wprowadzenie do działań edukacyjnych problematyki gospodarki leśnej i ochrony lasu	Gmina, nadleśnictwa, organizacje ekologiczne	2	2	2	2	8	Środki własne, środki Lasów Państwowych, środki organizacji ekologicznych	
87	Zagrożenia poważnymi awariami	Modernizacja oraz doposażenie w sprzęt ratownictwa ekologicznego jednostek OSP	Gmina	-	20	20	-	40	Środki własne, środki pomocowe	
88		Doposażenie jednostek OSP w sprzęt umożliwiający ratownictwo w czasie powodzi	Gmina	-	-	-	-	-	Środki własne	Koszt zadania został uwzględniony w pkt 40
89		Ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego obszarów zagrożonych powodzią	Gmina	-	-	-	-	-	Środki własne	Koszt zadania został uwzględniony w pkt 39
90		Utrzymanie we właściwym stanie dróg oraz obiektów mostowych, którymi przemieszczają się transporty substancji niebezpiecznych	Zarządcy dróg	100	100	100	100	400	Środki zarządców dróg	
91		Uwzględnienie zasad bezpieczeństwa w projektach organizacji ruchu na drogach gminnych	Gmina	-	-	-	-	-	Środki własne	W ramach bieżącej działalności

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.

Tabela nr 24 . Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.

Lp	Obszar interwencji	Zadanie	Przedmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w tys. zł	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	J	K
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Likwidacja palenisk opalanych węglem poprzez ich zamianę na bardziej przyjazne dla środowiska źródła energii (np. gaz, energia elektryczna)	Właściciele nieruchomości	800	Środki właścicieli budynków	
2		Zastąpienie tradycyjnych nośników energii energią odnawialną	Właściciele nieruchomości	-	Środki właścicieli budynków, środki funduszy ochrony środowiska, środki RPO	Całkowity koszt zadania został określony w tabeli nr23, pkt 1
3		Modernizacja systemów grzewczych w obiektach komunalnych i prywatnych	Właściciele nieruchomości	-	Środki właścicieli budynków, środki PROW	Całkowity koszt zadania został określony w tabeli nr 23, pkt 2
4		Termomodernizacja obiektów komunalnych i prywatnych	Właściciele nieruchomości	-	Środki właścicieli budynków, środki PROW	Całkowity koszt zadania został określony w tabeli nr23, pkt 3
5		Edukacja społeczeństwa w zakresie szkodliwości emisji z palenisk domowych, w których spalane są odpady, w tym opakowania	Gmina, organizacje ekologiczne	-	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	Całkowity koszt zadania został określony w tabeli nr 23, pkt 6

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

6		Działania organizacyjno inwestycyjne na rzecz promowania odnawialnych źródeł energii oraz gazyfikacji	Gmina, organizacje ekologiczne	-	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	Całkowity koszt zadania został określony w tabeli nr 23 pkt 7
7		Ujawnianie i zgłaszanie WIOŚ nowych źródeł zanieczyszczenia powietrza w celu podjęcia czynności kontrolnych i wykonania pomiarów	Gmina, mieszkańcy, organizacje ekologiczne	-	Brak kosztów	W ramach bieżącej działalności gminy i organizacji ekologicznych
8		Zamiatanie dróg na mokro	Zarządcy dróg	-	Brak kosztów	W ramach bieżącej działalności
9		Modernizacja i budowa dróg	Zarządcy dróg	-	Środki zarządców dróg, środki Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury drogowej na lata 2017-2020, środki PROW	Całkowity koszt zadania został określony w tabeli nr 23 pkt 11
10		Budowa chodników i ciągów rowerowo-piesznych przy drogach	Zarządcy dróg	-	Środki zarządców dróg, środki Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury drogowej na lata 2017-2010, środki PROW	Całkowity koszt zadania został określony w tabeli nr 23 pkt 12
11		Podjęcie działań na rzecz rozwoju systemu transportu zbiorowego	Gmina, przedsiębiorcy	-	Środki własne, środki przedsiębiorców	Całkowity koszt zadania został określony w tabeli nr 23 pkt 13
12		Wprowadzenie ograniczeń na drogach o pyłacej nawierzchni	Zarządcy dróg	-	Brak kosztów	W ramach bieżącej działalności

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

13		Budowa elektrowni biogazowej	Przedsiębiorcy, gmina	-	Brak kosztów	W latach 2017 – 2020 nie przewiduje się działania
14		Działania edukacyjne i promocyjne dotyczące ograniczania emisji gazów cieplarnianych	Gmina, organizacje ekologiczne	-	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	Całkowity koszt zadania został określony w tabeli nr 23 pkt 17
15		Budowa farm słonecznych	Przedsiębiorcy, gmina	-	Brak kosztów	W latach 2017 – 2020 nie przewiduje się działania
16		Montaż kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych, pomp ciepłych na budynkach użyteczności publicznej oraz w gospodarstwach prywatnych	Właściciele nieruchomości;	-	Środki właścicieli budynków, środki funduszy ochrony środowiska, środki RPO	Zadanie stanowi część zadania opisanego w tabeli nr 23 pkt 1
17		Budowa niewielkich, przydomowych elektrowni wiatrowych	Właściciele nieruchomości	-	Środki właścicieli budynków, środki funduszy ochrony środowiska, środki RPO	Zadanie stanowi część zadania opisanego tabeli nr 23 pkt 1
18		Działania edukacyjne i promocyjne dotyczące wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Gmina, organizacje ekologiczne	-	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	Całkowity koszt zadania został określony w tabeli nr 23 pkt 21
19		Modernizacja oświetlenia ulicznego	Zarządcydróg	-	Środki zarządców dróg, środki NFOŚiGW, inne środki pomocowe	Całkowity koszt zadania został określony w tabeli nr 23 pkt 22
20		Modernizacja i budowa dróg oraz usprawnienie płynności ruchu	Zarządcy dróg	-	Środki zarządców dróg, środki Programu Rozwoju Gminnej	Koszt zadania uwzględniony

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

					<i>i Powiatowej Infrastruktury drogowej na lata 2017-2020, środki PROW</i>	<i>w tabeli nr 23 pkt 11</i>
21		Działania edukacyjne i promocyjne dotyczące oszczędności korzystania z energii	Gmina, organizacje ekologiczne	-	<i>Środki własne, środki organizacji ekologicznych</i>	<i>Całkowity koszt zadania został określony w tabeli nr 23 pkt 24</i>
22	Zagrożenia hałasem	Modernizacja dróg w celu uzyskania lepszych parametrów akustycznych	Zarządcy dróg	-	<i>Środki zarządców dróg, środki Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury drogowej na lata 2017-2020, środki PROW</i>	<i>Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 11</i>
23	Zagrożenia hałasem	Budowa chodników i ciągów rowerowo-piesznych przy drogach,	Zarządcy dróg	-	<i>Środki zarządców dróg, środki Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury drogowej na lata 2017-2020, środki PROW</i>	<i>Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 12</i>
24	Zagrożenia hałasem	Podjęcie działań na rzecz rozwoju systemu transportu zbiorowego i minimalizowania poziomu hałasu powodowanego przez pojazdy	Gmina, Powiat, przedsiębiorcy	-	<i>Środki własne, środki przedsiębiorców</i>	<i>Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 13</i>
25	Zagrożenia hałasem	Nasadzanie zieleni wzdłuż ciągów drogowych	Zarządcy dróg	-	<i>Środki zarządców dróg</i>	<i>Całkowity koszt zadania został określony w tabeli nr 23 pkt 28</i>

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

26	Pola elektromagnetyczne	Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych	Gmina, przedsiębiorcy	-	Środki własne, środki przedsiębiorców	Koszty ponoszone przez gminę uwzględniono w pkt 31, przedsiębiorcy w ramach bieżącej działalności
27		Minimalizowanie liczby wysokich konstrukcji antenowych i lokalizacja urządzeń nadawczych kilku użytkowników na jednej konstrukcji wsporczej	Przedsiębiorcy	-	Środki przedsiębiorców	W ramach bieżącej działalności
28	Gospodarka wodami	Stosowanie zasad ujętych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej mających na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniami	Użytkownicy gruntów, ODR	-	Środki rolników, środki ODR	W ramach bieżącej działalności rolników i ODR
29		Zapobieganie i przeciwdziałanie naruszaniu równowagi przyrodniczej na rzekach oraz przywracanie im odpowiedniej klasy czystości	RZGW, PZMiUW, przedsiębiorcy, mieszkańcy, organizacje ekologiczne, gmina	-	Środki RZGW, środki PZMiUW, środki własne	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 34
30		Działanie na rzecz właściwego zagospodarowania terenów przyległych do wód stojących i płynących	RZGW, PZMiUW, Gmina	-	Środki RZGW, środki PZMiUW, środki własne	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 34
31		Ograniczanie zanieczyszczeń przemysłowych poprzez wzmożone działania kontrolne podejmowane wspólnie ze służbami WIOŚ	Gmina, Powiat	-	Środki własne, środki powiatu	W ramach bieżącej działalności
32		Wdrażanie programów edukacji mieszkańców w zakresie ochrony wód	Gmina, organizacje ekologiczne	-	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 37

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

33		Opracowanie map terenów szczególnego zagrożenia powodzią	KZGW, RZGW	-	Środki KZGW, środki RZGW	W ramach bieżącej działalności KZGW i RZGW
34		Doposażenie jednostek OSP w sprzęt umożliwiający ratownictwo w czasie powodzi	Gmina, Powiat	-	Środki własne, środki powiatu, środki pomocowe	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 40
35		Modernizacja i budowa systemów melioracji wodnych oraz rzek, w tym budowa wałów p.powodziowych	RZGW, PZMiUW, właściciele urządzeń melioracyjnych	6 000	Środki RZGW, środki PZMiUW, środki właścicieli urządzeń	
36		Stosowanie zasad ujętych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej	Użytkownicy gruntów	-	Środki użytkowników gruntów	W ramach bieżącej działalności
37	Gospodarka wodno-ściekowa	Racjonalna gospodarka studniami głębinowymi	Gmina, właściciel studni	-	Środki własne, środki właścicieli studni	W ramach bieżącej działalności
38		Wyznaczenie stref ochronnych oraz zasobów ujęć wód	Starosta, RZGW	-	Środki powiatu, środki RZGW	W latach 2017 – 2020 nie przewiduje się działania
39		Wdrażanie programów edukacji mieszkańców w zakresie konieczności oszczędzania wody	Gmina, organizacje ekologiczne	2	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 47
40		Podłączanie budynków do istniejącej sieci kanalizacyjnej	Gmina, właściciele budynków	-	Środki właścicieli budynków	W ramach kosztów eksploatacji budynków
41		Porządkowanie gospodarki ściekami deszczowymi – przy drogach	Zarządcy dróg	-	Środki zarządców dróg	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 50

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

42		Budowa oczyszczalni przydomowych na terenach nie objętych budową sieci kanalizacyjnych	Gmina, właściciele nieruchomości	-	Środki własne, środki właścicieli nieruchomości, środki pomocowe	W latach 2017 – 2020 nie przewiduje się działania
43		Wdrażanie programów edukacji mieszkańców w zakresie szkodliwości niewłaściwej gospodarki ściekami dla stanu wód i gleby, prawidłowego wykorzystania ścieków gospodarczych	Gmina, organizacje ekologiczne	2	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 52
44	Zasoby geologiczne	Dokumentowanie złóż kopalin	Przedsiębiorcy, administracja geologiczna	-	Środki przedsiębiorców, środki administracji geologicznej	W ramach bieżącej działalności przedsiębiorców i administracji geologicznej
45		Ograniczenie nielegalnej eksploatacji kopalin	OUG	-	Środki OUG	W ramach bieżącej działalności OUG
46		Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	Właściciele gruntów, przedsiębiorcy	-	Środki właścicieli gruntów, środki przedsiębiorców	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 57
47	Gleby	Edukacja rolników w sprawie stosowania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej	ODR	4	Środki ODR	
48		Wspieranie rolnictwa ekologicznego	Rolnicy, organizacje promujące zdrową żywność, gmina, ODR	0,4	Środki rolników, środki organizacji, środki ODR, środki własne	Koszty gminy określono w tabeli nr 23 pkt 55 (pozostałe podmioty w ramach działalności bieżącej)

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

49		Wspomaganie rozwoju agroturystyki jako uzupełniającego źródła dochodów dla gospodarstw rolnych	Rolnicy, organizacje gospodarcze i pozarządowe, gmina	4	Środki rolników, środki organizacji	Koszty gminy określono w tabeli nr 23 pkt 56 (pozostałe podmioty w ramach działalności bieżącej)
50		Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	Gmina, właściciele gruntów	-	Środki właścicieli gruntów, środki przedsiębiorców	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 57
51		Likwidacja „dzikich” wysypisk odpadów	Gmina, właściciele gruntów	-	Środki własne, środki właścicieli gruntów	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 58
52		Atestacja sprzętu służącego do stosowania środków ochrony roślin	Właściciele sprzętu	-	Środki właścicieli sprzętu	W ramach bieżącej eksploatacji sprzętu
53		Wapnowanie gleb	Użytkownicy gruntów	-	Środki właścicieli gruntów	W ramach bieżącego użytkowania gruntów
54		Bieżąca ochrona gruntów rolnych, ochrona roślin, urządzeń melioracyjnych	Użytkownicy gruntów	80	Środki użytkowników gruntów	Zadanie obejmuje bieżącą konserwację urządzeń melioracji szczegółowych
55	Gospodarka odpadami zapobieganie powstawaniu odpadów	Rozwinięcie systemu selektywnego zbierania, sortowania i odzysku odpadów komunalnych	Gmina, przedsiębiorcy	-	Środki własne	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 59
56		Sukcesywne zwiększenie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru,	Gmina, przedsiębiorcy	-	Środki własne, środki przedsiębiorców	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 59

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

		metali, tworzyw sztucznych i szkła w stosunku do masy odpadów wytworzonych				
57		Sukcesywne zwiększanie poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów remontowo-budowlanych	Gmina, przedsiębiorcy	-	Środki własne, środki przedsiębiorców	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 59
58		Propagowanie lokalnego kompostowania odpadów biodegradowalnych	Gmina, mieszkańcy	-	Środki własne, środki mieszkańców	W ramach bieżącej działalności
59		Zmniejszenie masy składowanych odpadów do max. 60% wytworzonych odpadów	Gmina, przedsiębiorcy, ZW, ZM	-	Środki własne, środki przedsiębiorców	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 59
60		Sukcesywne zmniejszenie ilości składowanych odpadów komunalnych ulegających do biodegradacji w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.	Gmina, przedsiębiorcy	-	Środki własne, środki przedsiębiorców	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 59
61		Rozwijanie działań w celu efektywnego zbierania odpadów problemowych (niebezpiecznych, wielkogabarytowych itd.	Gmina, przedsiębiorcy	-	Środki własne, środki przedsiębiorców	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 65
62		Bieżące usuwanie powstających „dzikich” wysypisk odpadów	Gmina, władający gruntami, ZW, ZM	-	Środki własne, środki władających gruntami	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 58
63		Sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest	Gmina, właściciele nieruchomości	-	Środki własne	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 67

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

64		Współpraca w zakresie edukacji ekologicznej mieszkańców oraz wytwórców odpadów przemysłowych w zakresie zagrożeń wynikających z niezgodnej z prawem gospodarki odpadami	Gmina, organizacje ekologiczne	4	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 69
65	Zasoby przyrodnicze	Wprowadzenie zadrzewień, zakrzewień śródpolnych i wzdłuż dróg oraz utrzymanie istniejącej zieleni	Właściciele terenu	40	Środki właścicieli terenu	
66		Zalesienia gruntów porolnych i zdegradowanych gatunkami rodzimymi	Właściciele terenu	48	Środki właścicieli terenu	
67		Stworzenie ośrodków rekreacji w naturalnych warunkach z zachowaniem walorów przyrodniczych	Gmina, przedsiębiorcy	-	Środki własne, środki przedsiębiorców	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 70
68		Objęcie ochroną cennych przyrodniczo obiektów i terenów	Gmina, RDOŚ	-	Środki własne, środki RDOŚ	W latach 2017 – 2020 nie przewiduje się działania
69		Zachowanie wielkości i wartości ekologicznej elementów tworzących system przyrodniczy gminy (lasów, kompleksów łąk, wszelkiego rodzaju zieleni, cieków itp.)	Gmina, RDOŚ	-	Środki własne, środki RDOŚ	W ramach bieżącej działalności
70		Przygotowanie wykazu powierzchni rolnych, które wypadać będą z produkcji; określenie ich wielkości, klasy bonitacji, etapowanie zalesienia i wielkości środków przeznaczonych do wypłaty w formie renty dla rolników,	Gmina, ARiMR	-	Środki własne, środki ARiMR	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 76

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

		polityka dolesień powinna dotyczyć zwłaszcza terenów wyznaczonych przy opracowaniu granicy rolno - leśnej				
71		Edukacja rolników w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu	Gmina, ODR	-	Środki własne, środki ODR	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 78
72		Restrykcyjne przestrzeganie zakazu wypalania łąk, ściernisk, rowów itp.	Właściciele, użytkownicy gruntów	-	Środki właścicieli i użytkowników gruntów	W ramach bieżącego użytkowania
73		Objęcie ochroną cennych przyrodniczo obiektów i terenów	Gmina, RDOŚ	-	Środki własne, środki RDOŚ	W latach 2017 - 2020 nie przewiduje się działania
74		Sprawnie funkcjonujący system edukacji społecznej dotyczący problemów środowiska	Gmina, organizacje ekologiczne	-	Środki własne, środki organizacji ekologicznych	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 81
75		Wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej oraz wykonanie opracowań ekofizjograficznych	Gmina, nadleśnictwa	-	Środki własne, środki Lasów Państwowych	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 82
76		Odtworzenie i wzbogacenie wartości ekologicznych, które uległy degradacji (renaturalizacja cieków, dolesianie, uzupełnianie istniejących i wprowadzanie nowych zadrzewień wszędzie gdzie jest to możliwe	Właściciele gruntów, nadleśnictwa	24	Środki właścicieli gruntów, środki Lasów Państwowych	
77		Wytyczenie ścieżek rowerowych i szlaków turystyki pieszej	Gmina, nadleśnictwa	-	Środki własne, środki Lasów Państwowych	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 83

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznicza na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

78		Utworzenie ścieżki przyrodniczo-dydaktycznej	Gmina, nadleśnictwa	-	Środki własne, środki Lasów Państwowych	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 84
79		Wprowadzenie do działań edukacyjnych problematyki gospodarki leśnej i ochrony lasu	Gmina, nadleśnictwa, organizacje ekologiczne	-	Środki własne, środki Lasów Państwowych, środki organizacji ekologicznych	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 86
80		Maksymalne wykorzystanie możliwości uzyskania odnowień naturalnych	Właściciele gruntów, nadleśnictwa	-	Środki właścicieli gruntów, środki Lasów Państwowych	W ramach bieżącej gospodarki leśnej
81		Maksymalne ograniczenie zabiegów ochronnych z użyciem substancji toksycznych	Nadleśnictwa	-	Środki Lasów Państwowych	W ramach bieżącej gospodarki leśnej
82		Stosowanie do odnowień i zalesień możliwie szerokiego zakresu rodzimych gatunków drzewiastych i krzewiastych	Właściciele gruntów, nadleśnictwa	-	Środki właścicieli gruntów, środki Lasów Państwowych	
83		Upowszechnienie metody kompleksowo-ogniskowej w ochronie lasów	Nadleśnictwa	-	Środki Lasów Państwowych	W ramach bieżącej gospodarki leśnej
84		Wykorzystanie naturalnych remiz – zwłaszcza po starych osadach śródleśnych	Nadleśnictwa, właściciele gruntów	-	Środki Lasów Państwowych, środki właścicieli gruntów	W ramach bieżącej gospodarki leśnej
85		Przebudowa drzewostanu pod kątem dostosowania do siedlisk	Właściciele gruntów, nadleśnictwa	-	Środki właścicieli gruntów, środki Lasów Państwowych	W ramach bieżącej gospodarki leśnej
86	Zagrożenia poważnymi awariami	Opracowanie map terenów szczególnego zagrożenia powodzią	KZGW, RZGW	-	Środki KZGW, środki RZGW	Koszt zadania został uwzględniony w pkt 33
87		Modernizacja i budowa systemów melioracji wodnych oraz rzek	RZGW, PZMiUW, właściciele urządzeń melioracyjnych	-	Środki RZGW, środki PZMiUW, środki właścicieli urządzeń	Koszt zadania został uwzględniony w pkt 35

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

88		Zagrożenia poważnymi awariami	PZMiUW, właściciele urządzeń melioracyjnych	160	środki PZMiUW, środki właścicieli urządzeń	Koszt zadania został uwzględniony w pkt 49
89		Utrzymanie we właściwym stanie dróg oraz obiektów mostowych, którymi przemieszczają się transporty substancji niebezpiecznych	Zarządcy dróg	600	Środki zarządców dróg	Koszt zadania uwzględniony w tabeli nr 23 pkt 90

VIII. System realizacji programu ochrony środowiska

VIII.1 Zarządzanie programem

Realizacja niniejszego Programu ma na celu poprawę stanu środowiska na terenie gminy Pysznicza. Organem odpowiedzialnym za wdrażanie i koordynację działań określonych w Programie jest Wójt Gminy. Zapewnia on spójność pomiędzy wszystkimi programami działającymi w gminie i umożliwia efektywne wykorzystanie środków finansowych i technicznych. Program realizowany będzie przez wszystkie jednostki odpowiedzialne za ochronę środowiska na terenie gminy w oparciu o aktualnie dostępne instrumenty: prawno – ekonomiczne, finansowe, edukacyjne.

Ponadto w program zostaną zaangażowane podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska. Podmioty te kierują się głównie efektami ekonomicznymi i zasadami konkurencji rynkowej. W podmiotach tych zarządzanie środowiskiem odbywać się będzie poprzez:

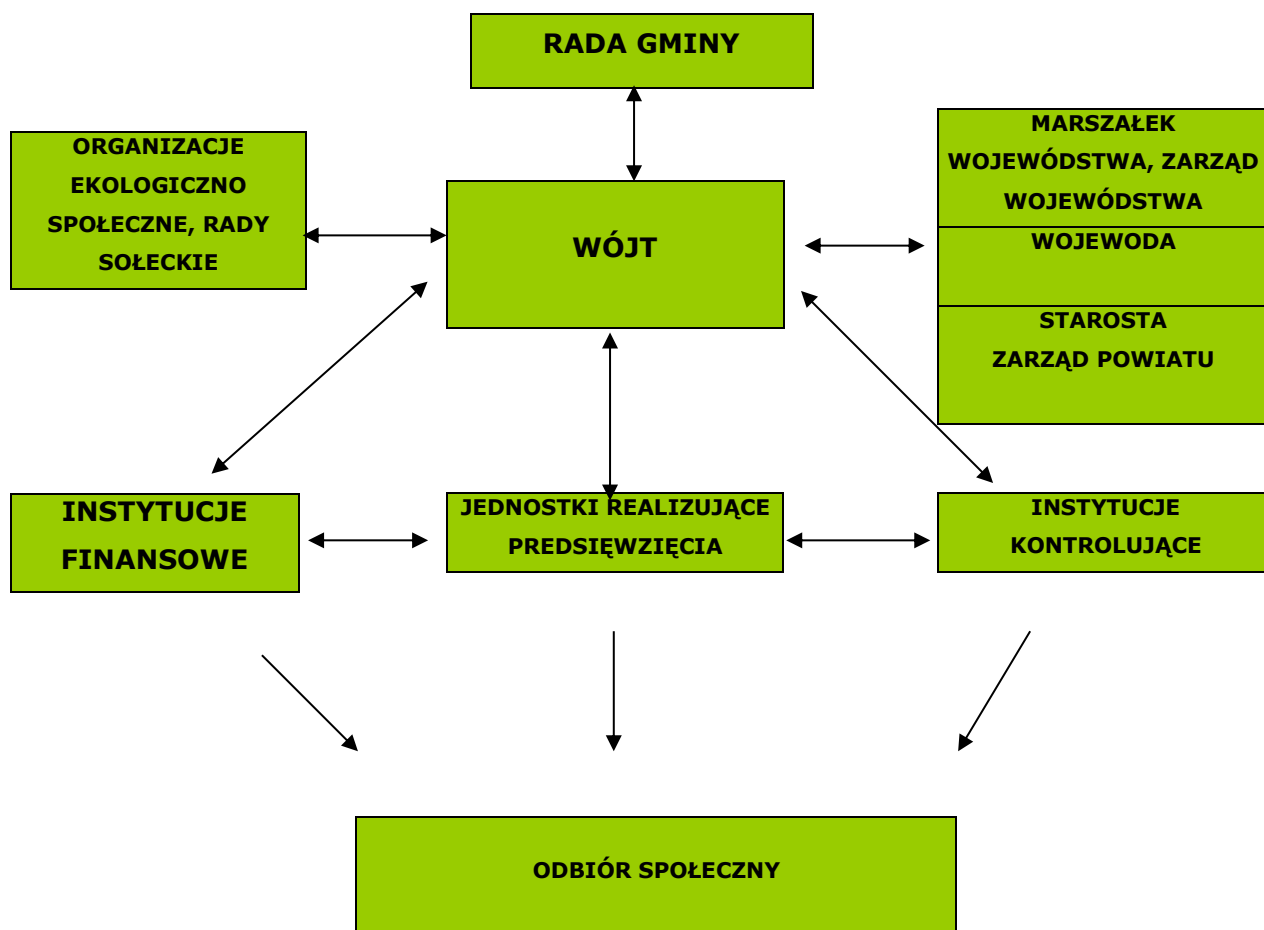
- dotrzymanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- modernizację technologii,
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stałą kontrolę emisji zanieczyszczeń.

Wyróżnić można następujące grupy podmiotów uczestniczących w Programie:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem,
- podmioty realizujące zadania Programu, w tym instytucje finansowe,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu,
- społeczeństwo gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Wójt Gminy co dwa lata sporządzać będzie raport z wykonania zadań programu. Ocenie programu służyć będzie monitorowanie, w cyklu dwuletnim stopnia wykonania zadań przez władze gminy. Raport i ocena Programu będą podstawą do aktualizacji lub weryfikacji Programu, która winna odbywać się przynajmniej raz na 4 lata.

Schemat zarządzania Programem Ochrony Środowiska.



VIII.2 Współpraca z interesariuszami

Interesariuszami projektu są urzędy, organizacje, instytucje, społeczności, osoby, które nie są bezpośrednio zaangażowane w projekt lecz jego wyniki mają na nie istotny wpływ, dlatego są żywo zainteresowane w pomyślnym ukończeniu projektu. Interesariusze (ich opinie) muszą być brane pod uwagę podczas sporządzania dokumentu. Analizę interesariuszy wykonano na etapie przygotowania projektu niniejszego dokumentu. Określono też sposoby pracy z interesariuszami tj.:

- przekazywano informację o rozpoczęciu prac nad dokumentem w formie papierowej i elektronicznej,
- stworzono możliwość zgłaszania uwag i sugestii do projektu dokumentu,
- przeprowadzono prezentację dokumentu aby umożliwić dyskusję nad nim.

W dokumencie uwzględniono wszystkie propozycje zgłaszane przez interesariuszy.

VIII.3 Źródła finansowania

Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska wg źródeł finansowania dla gminy Pysznicza na lata 2015 – 2016 (na podstawie informacji uzyskanych w Urzędzie Gminy) przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela nr 25. Nakłady na inwestycje związane z ochroną środowiska gminy w 2015 r.

Lp.	Źródło finansowania	Nakłady w tys. PLN	% w budżecie ogółem
1	Środki własne	1 390	5,14
2	Środki z budżetu wojewody	368	1,36
3	Środki zagraniczne	798	2,95
4	Środki funduszy ekologicznych		
5	Kredyty i pożyczki		
6	Inne środki	20	
7	Ogółem	2 576	

Tabela nr 26. Nakłady na inwestycje związane z ochroną środowiska gminy w 2016 r.

Lp.	Źródło finansowania	Nakłady w tys. PLN	% w budżecie ogółem
1	Środki własne	1 338	3,88
2	Środki z budżetu wojewody	143	0,41
3	Środki zagraniczne		
4	Środki funduszy ekologicznych		
5	Kredyty i pożyczki		
6	Inne środki		
7	Ogółem	1 481	4,3

Realizację zadań własnych gminy można przewidzieć ze stosunkowo dużą dozą pewności. Jednak pełna ich realizacja zależeć będzie od dynamiki działań władz samorządowych. Realizacja zadań koordynowanych będzie w znacznej mierze uzależniona od stanu finansów Państwa i kondycji przedsiębiorstw, które będą musiały dostosować sposób i zakres korzystania ze środowiska do aktualnych standardów.

W kontekście zasad dofinansowania zadań związanych z ochroną środowiska zarówno przez instytucje krajowe, jak i dysponujące środkami Unii Europejskiej, najistotniejsza będzie możliwość zgromadzenia tzw. wkładu własnego w wysokości minimum 15 – 25% wartości zadania inwestycyjnego.

Większość samorządów gminnych bardzo poważnie traktuje szansę dofinansowania ich przedsięwzięć w obszarze ochrony środowiska z funduszy strukturalnych.

Szczegółowo analizują swoje potrzeby, szacują budżety oraz zdolność partycypacji w kosztach przez inne podmioty. Coraz dokładniej znane są im również cele zawarte w Strategii Rozwoju Kraju 2020, Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020, Strategii Bezpieczeństwa Energetycznego i Środowisko, Strategii rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku) itp.

Do instrumentów finansowych realizacji programu należą między innymi:

- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- pożyczki i dotacje z funduszy ochrony środowiska,
- opłaty eksploatacyjne za pozyskiwanie kopali.

Polska z budżetu polityki spójności na lata 2014-2020 otrzyma 72,9 mld euro, środki te będzie można zainwestować m.in. w badania naukowe i ich komercjalizację, kluczowe połączenia drogowe, rozwój przedsiębiorczości, transport przyjazny środowisku, cyfryzację kraju czy włączenie społeczne i aktywizację zawodową.

Na lata 2014 – 2020 Komisja zaproponowała uproszczone ramy obejmujące dwa cele, a mianowicie „Inwestycje w rozwój zatrudnienie” w państwach członkowskich i regionach oraz „europejską współpracę terytorialną”. Koncepcja ta jest zgodna ze strategią „Europa 2020”, w ramach której wszystkie regiony wnoszą swój wkład w realizację celu ogólnego w postaci inwestycji w rozwój i zatrudnienie, ale środki i zakres interwencji są zróżnicowane zależnie od stopnia rozwoju gospodarczego regionu.

Źródłami finansowania nowej polityki spójności krajów Unii Europejskiej są trzy fundusze:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)
- Europejski Fundusz Społeczny (EFS)
- Fundusz Spójności (FS)

W celowy korzystania środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności, przygotowane zostały programy, które opisują kto i na co może otrzymać dotację. Obecnie wszystkie cele zawarte w Narodowej Strategii Spójności (NSS) będą realizowane przez określone programy finansujące, a są to między innymi:

- Program Infrastruktura i Środowisko – współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności,
- Program Innowacyjna Gospodarka – współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki – finansowany z Europejskiego Funduszu

Społecznego,

- Programów Regionalnych – finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020.

Zadaniem Programu jest realizacja unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączaniu społecznemu oraz osiągnięcie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

W ramach Programu realizowane będzie dziesięć osi priorytetowych :

I. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka.

II. Cyfrowe Podkarpacie.

III. Czysta energia – w ramach osi priorytetu wspierane będą następujące działania tematyczne:

- wytwarzanie i dystrybucja energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym,
- strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu,
- przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego - w ramach osi priorytetu wspierane będą następujące działania tematyczne:

- inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń, przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami,
- inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie,

- inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie,
- zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego,
- ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program Natura 2000 i zieloną infrastrukturę.

V. Infrastruktura komunikacyjna.

VI. Spójność przestrzenna i społeczna.

VII. Regionalny rynek pracy.

VIII. Integracja społeczna.

IX. Jakość edukacji i kompetencji w regionie.

X. Pomoc techniczna.

Innymi źródłami finansowania niniejszego programu są fundusze ekologiczne.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2002 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519 póź. zm.), określiła zasady funkcjonowania funduszy. Fundusze zostały podzielone na następujące poziomy administracyjne:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
 - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW),
- Środki tych funduszy przeznacza się na wspomaganie działalności, o których mowa w art. 400a ustawy Prawo ochrony środowiska

Ponadto środki pomocowe można pozyskać z:

- Fundacji Partnerstwo dla Środowiska – Fundacja promuje przedsięwzięcia na rzecz ekorozwoju,
- Program WWF dla Polski – krajowe przedstawicielstwo międzynarodowej organizacji World Wild Fund.
- banków (m.in. Banku Ochrony Środowiska S.A.).

VIII.4 Mierniki efektywności programu

Kontrola wdrażania Programu i oceny jego realizacji prowadzona będzie poprzez system mierników jego efektywności. Mierniki te możemy podzielić zasadniczo na trzy grupy:

- mierniki ekonomiczne,
- mierniki ekologiczne,
- mierniki społeczne (świadomości ekologicznej)

W tabeli nr 27 przedstawiono wskaźniki stanu środowiska, które zostaną wykorzystane do monitorowania programu.

Tabela nr 27 . Wskaźniki monitorowania programu.

Obszar interwencji	Wskaźnik	Jednostka miary	Wskaźnik początkowy
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Jakość powietrza - klasa (wg kryterium ochrona zdrowia)	Klasa	C
	Liczba obiektów wykorzystujących energię odnawialną	szt.	b.d.
	Długość dróg przebudowanych	km/rok	6,3
	Długość istniejących chodników i ścieżek rowerowych	km	36
Zagrożenia hałasem	Długość dróg, przy których przekroczone normy hałasu	km	0
Pola elektro-magnetyczne	Stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	szt.	0
Gospodarka wodami	Powierzchnia obszarów zagrożenia powodzią.	%	25
	Jakość wód JCWP San od Rudni do ujścia (potencjał ekologiczny/ stan chemiczny)	stan chemiczny/potencjał ekologiczny	dobry/ umiarkowany
	Jakość wód JCWP Bukowa od Rakowej do ujścia (potencjał ekologiczny/ stan chemiczny)	stan chemiczny/potencjał ekologiczny	---/dobry
	Jakość wód JCWPd 119	stan ilościowy/chemiczny	dobry/dobry
Gospodarka wodno ściekowa	Wielkość poboru wody z komunalnych ujęć	tys. m ³ /rok	402
	Wielkość zużycia wody przez statystycznego mieszkańca.	m ³ /rok	37,2
	Długość sieci wodociągowej.	km	136,8
	Ilość odprowadzanych ścieków	tys. m ³ /rok	170,3
	Długość sieci kanalizacyjnej.	km	77,2
Zasoby geologiczne	Liczba działających kopalni w gminie	szt.	3
Gleby	Powierzchnia gruntów rolnych zdegradowanych (składowisko odpadów)	ha	1,2
	Powierzchnia gleb bardzo kwaśnych	%	69
Gospodarka odpadami	Liczba istniejących/zlikwidowanych dzikich wysypisk odpadów	szt./szt.	0/0
	Masa odpadów komunalnych zmieszanych zebranych/odebranych z terenu gminy	Mg	1002

	Masa odpadów komunalnych zebranych/odebranych selektywnie z terenu gminy	Mg	557
Zasoby przyrodnicze	Wskaźnik lesistości	%	59,4
	Powierzchnia terenów objętych ochroną prawną.	% powierzchni gminy	80
	Liczba obiektów przyrody ożywionej i nieożywionej objętych ochroną prawną.	szt.	0
	Liczba ścieżek edukacyjno-przyrodniczych	szt.	0
Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba jednostek OSP wyposażonych w sprzęt ratownictwa ekologicznego oraz sprzęt umożliwiający interwencje podczas powodzi	szt.	0
	Długość wykonserwowanych urządzeń melioracyjnych	km/rok	5,7
Wskaźniki społeczne.			
1.	Liczba interwencji zgłaszanych przez mieszkańców.	szt.	0
2	Liczba interwencji, które okazały się zasadne.	szt.	0
3	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno – informacyjnych, szkoleń itp. dotyczących zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska.	szt.	1
4	Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających problemy ochrony środowiska.	% pow. gminy	1,4
Wskaźniki ekonomiczne			
1	Nakłady na inwestycje związane z ochroną środowiska gminy w 2015 r.	tys. zł	1 481

Wójt Gminy zobowiązany jest do sporządzania co dwa lata raportu z wykonania niniejszego Programu. Raport ten będzie przedstawiany Radzie Gminy. Polityka ochrony środowiska prowadzona jest za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Programy te mają być spójne, dlatego też w przypadku zmiany wojewódzkiego czy powiatowego programu należy gminny dostosować tak aby gminna polityka ochrony środowiska była spójna z powiatową i wojewódzką.

IX. Spis tabel

Spis tabel	str.
Tabela nr 1. Liczba ludności na terenie gminy Pysznica w latach 2013 – 2016.	14
Tabela nr 2. Ludność gminy Pysznica na tle powiatu stalowowolskiego i województwa podkarpackiego – stan na 31 grudnia 2016 r.	15
Tabela nr 3. Ruch naturalny ludności w gminie Pysznica /w liczbach bezwzględnych/	15
Tabela nr 4. Zestawienie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON na terenie gminy Pysznica.	16
Tabela nr 5. Sieć dróg gminy Pysznica.	23
Tabela nr 6. Odczucia uciążliwości hałasu w zależności od poziomu hałasu	32
Tabela nr 7. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku	33
Tabela nr 8. Stacja bazowa telefonii komórkowej gminy Pysznica	35
Tabela nr 9. Nazwy oraz długości rzek na terenie gminy Pysznica oraz nazwa JCWP i jej kod	38
Tabela nr 10. Zestawienie obiektów melioracyjnych	38
Tabela nr 11. Długość sieci wodociągowej	46
Tabela nr 12. Długość sieci kanalizacyjnej oraz liczba gospodarstw w poszczególnych sołectwach podpięta do niej.	47
Tabela nr 13. Wykaz złóż kapalin na terenie gminy Pysznica	50
Tabela nr 14. Struktura gruntów wg rodzaju użytków	52
Tabela nr 15. Skład morfologiczny odpadów komunalnych powstających na terenach wiejskich	54
Tabela nr 16. Dopuszczalne ilości odpadów ulegających biodegradacji, które powstają w Gminie Pysznica i mogą być przekazywane do składowania	61
Tabela nr 17. Konieczne poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	61
Tabela nr 18. Konieczne poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	62
Tabela nr 19. Wykaz obiektów przyrodniczych, które były pomnikami przyrody.	71
Tabela nr 20. Wykaz obiektów i terenów wpisanych do rejestru zabytków	71
Tabela nr 22. Szczegółowy opis obszaru interwencji	82
Tabela nr 22. Cele, kierunki interwencji oraz zadania	91
Tabela nr 23. Harmonogram realizacji zadań z udziałem środków własnych wraz z ich finansowaniem	119
Tabela nr 24. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.	138
	158

<i>Tabela nr 25. Nakłady na inwestycje związane z ochroną środowiska gminy w 2015 r.</i>	153
<i>Tabela nr 26. Nakłady na inwestycje związane z ochroną środowiska gminy w 2016 r.</i>	153
<i>Tabela nr 27. Wskaźniki monitorowania programu</i>	157

X. Spis map

Spis map	str.
<i>Mapa nr 1. Gmina Pysznica</i>	14
<i>Mapa nr 2. Lokalizacją rejonów klimatycznych Polski wg. W .Okolowiocza i D. Martyn.</i>	18
<i>Mapa nr 3. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 w województwie podkarpackim w 2016 r.</i>	21
<i>Mapa nr 4 . Rozkład stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu w województwie podkarpackim w 2016 r.</i>	22
<i>Mapa nr 5. Średni dobowy ruch pojazdów na drogach województwa podkarpackiego w 2014 r.</i>	25
<i>Mapa nr 6. Potencjał techniczny biomasy leśnej w województwie podkarpackim</i>	27
<i>Mapa nr 7. Potencjał techniczny biomasy ze słomy i siana w województwie podkarpackim</i>	27
<i>Mapa nr 8. Potencjał techniczny energetyki wiatrowej</i>	28
<i>Mapa nr 9. Warunki solarne w województwie podkarpackim</i>	29
<i>Mapa nr 10. Jednolite części wód podziemnych w Polsce</i>	43
<i>Mapa nr 11. Obszary NATURA 2000 na terenie gminy Pysznica</i>	69
<i>Mapa nr 12. Park Krajobrazowy na terenie gminy Pysznica</i>	70

XI. Spis wykresów

Spis wykresów	str.
<i>Wykres nr 1. Liczba ludności w poszczególnych sołectwach, wg stanu na koniec 2016 r.</i>	14
<i>Wykres nr 2. Zmiana liczby ludności gminy Pysznica w latach 2013 – 2016</i>	15
<i>Wykres nr 3. Struktura wiekowa ludności gminy Pysznica</i>	16

XII. Spis załączników

<i>Zał. Nr 1. Wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu wód w rzekach</i>	
---	--

Zał. Nr 2. Wyniki klasyfikacji stanu i potencjału ekologicznego w JCWP w województwie podkarpackim w 2015 r.

Zał. Nr 3. Wyniki klasyfikacji stanu chemicznego w JCWP w województwie podkarpackim w 2015 r.

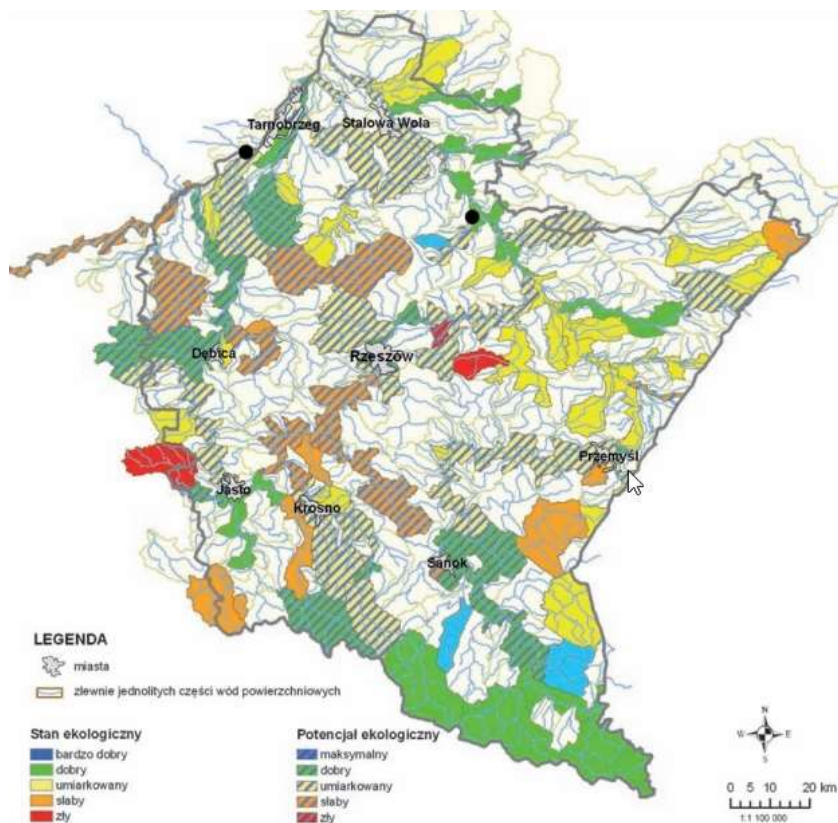
Zał. Nr 4. Charakterystyka punktów pomiarowych monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego wód oraz klasyfikacja wód w punktach pomiarowych w 2016 r.

Zał. Nr 5. Klasyfikacja wód w punktach pomiarowych w 2016 r.

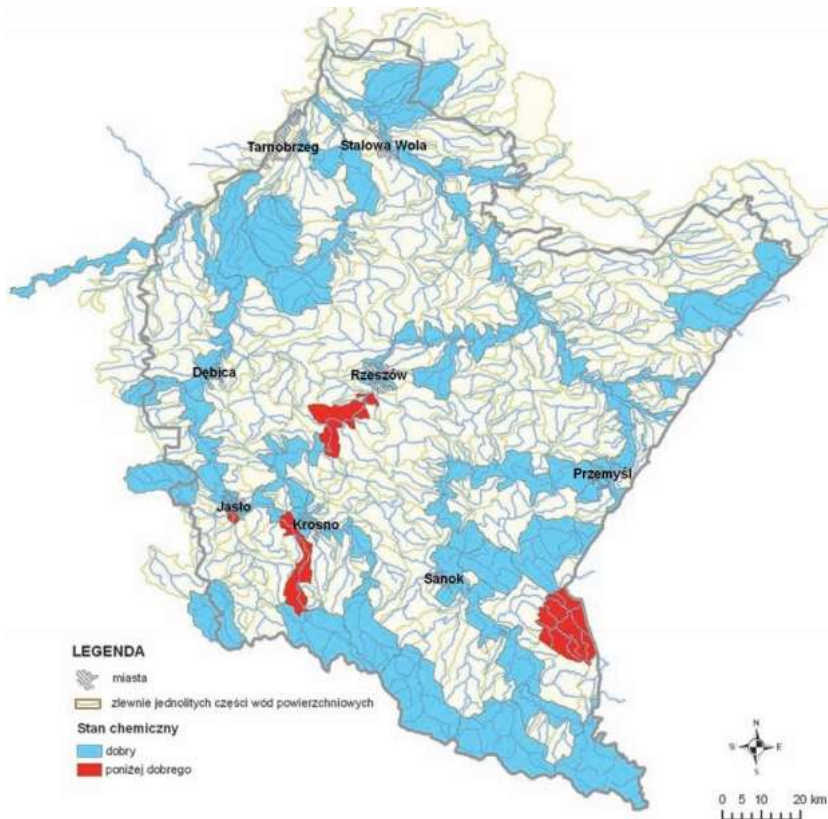
Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznicza na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Lp.	Nazwa i kod ocenianej jednolitej części wód (JCWP)	Nazwa i kod reprezentatywnego punktu pomiarowo-kontrolnego i/lub punktu monitorowania obszarów chronionych	Typ abiotyczny	Silnie zmieniona JCWP (T/N)	Program monitoringu	Klasyfikacja elementów jakości wód									STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY JCWP w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym i/lub punkcie monitorowania obszarów chronionych	STAN CHEMICZNY JCWP w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym i/lub punkcie monitorowania obszarów chronionych	Ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych (TAK/NIE) [N2000, MOPL, MORE, MOEU]	STAN JCWP w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym i/lub punkcie monitorowania obszarów chronionych	STAN JCWP		
						ELEMENTY BIOLOGICZNE															
						Fitoplankton (FPPL)	Fitobentos (FO)	Makrofity (MIR)	Klasa wskaźnika FLORA	Makroczekregowce bentosowe (MMI)	Wskaźnik MZB	Techiofauna (IBI_PL/EF+_PL)	Klasa elementów BIOL	Klasa elementów HYMO						Klasa elementów FCH	Klasa elementów FCH-SZ
92	Bukowa od Rakowej do ujścia PLRW200019229499	Bukowa - Chłopska Wola PL01S1601_1959	19	N	MO, MOC		II						II	II	II		DOBRY		TAK [MOEU]		
93	Lukawica PLRW20001722969	Lukawica - Kępa Rzeczycka PL01S1601_1960	17	N	MD, MOC		II	II				III	III	I	II	II	UMIARKOWANA	DOBRY	NIE [N2000, MOEU]	ZŁY	ZŁY
94	Jodłówka PLRW20001722989	Jodłówka - Wola Rzeczycka PL01S1601_1961	17	N	MD, MOC		I	II		III		III	II	II	II	II	UMIARKOWANA	DOBRY	NIE [N2000, MOEU]	ZŁY	ZŁY
95	San od Rudni do ujścia PLRW20002122999	San - Wrzawy PL01S1601_1955	21	T	MD, MOC	II		III	III			III	III	II	II	II	UMIARKOWANA	DOBRY	NIE [N2000, MOEU]	ZŁY	ZŁY
Region wodny Środkowej Wisły																					
<i>Zlewnia 266.Bug</i>																					
96	Rata od źródeł do granic RP PLRW20007266123	Rata - Prusie PL01S1601_1962	6	N	MD, MOC		II	III	III		IV	IV	II	II	II	II	SLABY	DOBRY	NIE [MOEU]	ZŁY	ZŁY
Obszar dorzecza Dniestru																					
<i>Zlewnia 76.Strwiąż</i>																					
97	Strwiąż do granicy państwa PLRW9000127691	Strwiąż - Krościenko PL03S1601_0001	12	N	MD, MOC		III	III	II		III	III	II	II	II	II	UMIARKOWANA	PSD_sr	NIE [N2000, MOEU]	ZŁY	ZŁY

Zał. Nr 1. Wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu wód w rzekach. Źródło: WIOŚ w Rzeszowie za 2015 r.



Zał. Nr 2. Wyniki klasyfikacji stanu i potencjału ekologicznego w JCWP w województwie podkarpackim w 2015 r. Źródło: WIOŚ w Rzeszowie.



Zał. Nr 3. Wyniki klasyfikacji stanu chemicznego w JCWP w województwie podkarpackim w 2015 r. Źródło: WIOŚ w Rzeszowie.

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pyszcznica na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Numer pkt	Identyfikator UE	PWVG 1992 X	PWVG 1992 Y	Powiat	Gmina	Miejscowość	JCWPD	Zwierzchność wody	Wskazniki w III klasie jakości	Wskazniki w IV klasie jakości	Wskazniki w V klasie jakości	Klasa jakości w punkcie
88	PL2000118_004	723681,88	325641,49	stalowowlski	Zaklików (gm. miejsko-wiejska)	Lyzaków	118	napięte	Fe, O ₂			II
89	PL2000118_003	723689,58	325644,92	stalowowlski	Zaklików (gm. miejsko-wiejska)	Lyzaków	118	swobodne		Fe		III
1514	PL2000118_001	723689,98	325635,66	stalowowlski	Zaklików (gm. miejsko-wiejska)	Lyzaków	118	swobodne	NO ₃	pH		III
1877	PL2000119_002	721689,29	305100,19	stalowowlski	Pysznica (gm. wiejska)	Pysznica	119	swobodne	O ₂	Fe, pH, TOC		III
1375	PL2000120_001	81166,59	280605,09	lubaczowski	Narol (gm. miejsko-wiejska)	Dębiny	120	swobodne	NO ₃ , Ca			III
1880	PL2000121_014	811638,93	275949,98	lubaczowski	Horniasz-Zdroj (gm. wiejska)	Werchrata	121	napięte				II
84	PL2000134_003	676177,05	272634,16	mielecki	Mielec (gm. miejska)	Mielec	134	swobodne	O ₂	Fe, pH, TOC		III
86	PL2000134_002	685543,88	248106,45	ropczycko-sędziszowski	Ropczyce (gm. miejsko-wiejska)	Ropczyce	134	napięte	Ca			III
1203	PL2000134_004	670572,91	248933,43	dębicki	Żyraków (gm. wiejska)	Żyraków	134	napięte			Fe, TOC	IV
1874	PL2000134_001	694976,45	249868,71	ropczycko-sędziszowski	Sędziszów Małopolski (gm. miejsko-wiejska)	Kawęczyn Sędziszowski	134	napięte	Fe	temp		III
115	PL2000135_009	693022,24	288614,85	tarnobrzeski	Nowa Dęba (gm. miejsko-wiejska)	Nowa Dęba	135	swobodne	O ₂	Fe, pH		III
139	PL2000135_007	697122,90	266904,67	kolbuszowski	Kolbuszowa (gm. miejsko-wiejska)	Kolbuszowa	135	swobodne	Mn, As, O ₂	Fe		IV
1059	PL2000135_008	695437,30	273420,48	kolbuszowski	Cmolas (gm. wiejska)	Cmolas	135	swobodne	Mn			II
1219	PL2000135_001	722210,62	271058,85	rzeszowski	Sokolów Małopolski (gm. miejsko-wiejska)	Turza	135	swobodne	O ₂			IV
1220	PL2000135_002	712483,81	294984,33	stalowowlski	Bojanów (gm. wiejska)	Przyzów	135	swobodne	Fe	NO ₃		IV
1221	PL2000135_003	711506,67	289592,98	stalowowlski	Bojanów (gm. wiejska)	Stawy	135	swobodne				I
1509	PL2000135_010	692774,98	290149,57	tarnobrzeski	Nowa Dęba (gm. miejsko-wiejska)	Rozalin	135	swobodne	O ₂	Fe, pH	TOC	IV
1526	PL2000135_006	698497,80	303400,72	tarnobrzeski	Grębów (gm. wiejska)	Jeziorko	135	napięte	O ₂ , Ca	pH	Fe, SO ₄ , Mn	IV
1527	PL2000135_004	701158,31	303140,31	tarnobrzeski	Grębów (gm. wiejska)	Grębów	135	napięte			Fe, Mn	IV
80	PL2000136_004	763219,60	245267,97	jarosławski	Jarosław (gm. miejska)	Jarosław	136	swobodne	Fe, temp, HCO ₃ , Mn, O ₂ , Ca			III
85	PL2000136_006	744750,84	270242,83	leszajski	Leszajsk (gm. wiejska)	Leszajsk	136	swobodne	NO ₃ , Ca			III
1302	PL2000119_001	730920,37	290688,25	mitancki	Rudnik nad Sanem (gm. miejsko-wiejska)	Rudnik nad Sanem	136	swobodne	Fe, O ₂			II
1373	PL2000136_001	802556,14	264747,31	lubaczowski	Lubaczów (gm. miejska)	Basznia Dolna	136	swobodne	Fe			II
1626	PL2000136_007	785563,00	248731,30	jarosławski	Laszki (gm. wiejska)	Miskisz Nowy	136	swobodne				I
1694	PL2000136_008	738812,80	278294,44	leszajski	Nowa Sarzyna (gm. miejsko-wiejska)	Ruda Lancucka	136	napięte	O ₂		Fe, Mn	IV
1249	PL2000151_001	703443,14	178295,20	krosniewski	Jaslika (gm. wiejska)	Jaslika	151	napięte	HCO ₃ , O ₂	Ba		IV
1437	PL2000151_005	672176,03	200234,11	jasieński	Dębowiec (gm. wiejska)	Cieślin	151	napięte		NH ₄ , HCO ₃ , B		IV
2012	PL2000151_002	682358,43	192003,37	jasieński	Nowy Zmigrod (gm. wiejska)	Kapy	151	zrodlo				II
2302	PL2000151_003	672198,04	226394,99	dębicki	Brzostek (gm. miejsko-wiejska)	Brzostek	151	swobodne				II
145	PL2000152_007	699542,90	223674,09	strzyzowski	Strzyżów (gm. miejsko-wiejska)	Brzostka	152	napięte	HCO ₃ , As		NH ₄	IV
147	PL2000152_001	723913,62	231315,30	rzeszowski	Błaszowa (gm. miejsko-wiejska)	Mokhuczka	152	swobodne	HCO ₃ , O ₂	NH ₄ , B		IV
406	PL2000152_006	700106,17	206879,08	Krosno	Krosno (gm. miejska)	Krosno	152	swobodne	NO ₃ , Ca	temp, Cl		IV
1234	PL2000152_009	689516,32	219396,49	strzyzowski	Fryszak (gm. wiejska)	Widacz	152	zrodlo	HCO ₃ , Ca			III
1333	PL2000152_004	711426,05	213391,60	brzozowski	Jasienica Rosielna (gm. wiejska)	Jasienica Rosielna	152	swobodne	O ₂			II
1847	PL2000152_013	712926,17	198187,00	saniecki	Besko (gm. wiejska)	Besko	152	napięte	HCO ₃ , Mn, Ca	Fe		III
1876	PL2000152_008	693558,78	209345,67	krosniewski	Jedlicza (gm. miejsko-wiejska)	Potok	152	napięte	HCO ₃ , O ₂			II
1879	PL2000152_005	700395,22	226288,76	strzyzowski	Strzyżów (gm. miejsko-wiejska)	Strzyżów	152	napięte	HCO ₃ , Ca			III
90	PL2000153_002	730161,34	256073,03	lancki	Czarna (gm. wiejska)	Dąbrowski	153	swobodne				II

Zał. Nr 4. Charakterystyka punktów pomiarowych monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego wód oraz klasyfikacja wód w punktach pomiarowych w 2016 r. Źródło GIOŚ/PMŚ.

Program Ochrony Środowiska dla gminy Pysznicza na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024

Nr pkt	Miejscowość	JCWPd	Wskaznik	Jednostka	Obliczona wartość	Klasa jakości - wskaźniki fizykochemiczne	Koncową klasa jakości	Przyczyna zmiany klasy jakości
89	Lysaków	118	żelazo	mg Fe/l	6,20	IV	III	tylko Fe w IV klasie jakości (geogeniczne pochodzenie wskaźnika)
1514	Lysaków	118	odczyn	pH	5,40/5,30	IV	III	tylko pH w IV klasie jakości - wartość charakterystyczna dla danego obszaru, głębokość otworu 9,75 m, poziom wodonośny izolowany warstwą gliny pylastej i pyłu
1877	Pysznicza	119	żelazo	mg Fe/l	7,70	IV	III	tylko TOC, Fe (geogeniczne pochodzenie wskaźników) i pH (pomiar w zroźnicowanych warunkach środowiskowych) w IV klasie jakości, brak izolacji od powierzchni terenu, co może mieć wpływ na przenikanie do warstwy wodonośnej wód wzbogaconych w CO ₂ oraz kwasy organiczne
			odczyn	pH	6,27/6,44			
			węgiel organiczny	mg C/l	18,0			
84	Mielec	134	żelazo	mg Fe/l	5,83	IV	III	tylko Fe, TOC (geogeniczne pochodzenie wskaźników) i pH (pomiar w zroźnicowanych warunkach środowiskowych) w V klasie jakości, głębokość otworu 16,3 m, brak izolacji od powierzchni terenu, co może mieć wpływ na przenikanie do warstwy wodonośnej wód wzbogaconych w CO ₂ oraz kwasy organiczne
			odczyn	pH	6,10/6,37			
			węgiel organiczny	mg C/l	12,0			
1203	Zyraków	134	żelazo	mg Fe/l	11,83	V	IV	tylko TOC i Fe w V klasie jakości (geogeniczne pochodzenie wskaźników)
			węgiel organiczny	mg C/l	31,3			
1874	Kawęczyn Sędziszowski	134	temperatura	°C	19,6	IV	III	tylko temperatura w IV klasie jakości (parametr wrażliwy na warunki atmosferyczne)
115	Nowa Dęba	135	żelazo	mg Fe/l	5,70	IV	III	tylko Fe (geogeniczne pochodzenie wskaźnika) w IV klasie jakości, brak izolacji od powierzchni terenu, na obniżoną wartość pH może mieć wpływ przenikanie do warstwy wodonośnej wód wzbogaconych w CO ₂ oraz kwasy organiczne
			odczyn	pH	6,06/6,00			
139	Koźmierzowa	135	żelazo	mg Fe/l	7,10	IV	IV	
1220	Przyśłów	135	azotany	mg NO ₃ /l	52,90	IV	IV	
1509	Rozalin	135	żelazo	mg Fe/l	8,04	V	IV	tylko TOC w V klasie jakości (geogeniczne pochodzenie wskaźnika), brak izolacji utworami słabo przepuszczalnymi
			odczyn	pH	5,93/5,87			
			węgiel organiczny	mg C/l	22,0			
1526	Jezioro	135	odczyn	pH	6,30/6,40	V	V	
			żelazo	mg Fe/l	81,88			
			siarczan	mg SO ₄ /l	180,56			
			mangan	mg Mn/l	1,900			
			żelazo	mg Fe/l	20,42			
1527	Grębow	135	żelazo	mg Fe/l	2,022	V	IV	tylko Fe i Mn w V klasie jakości (geogeniczne pochodzenie wskaźników), brak wskaźników w IV klasie jakości
			mangan	mg Mn/l	1,022			
			żelazo	mg Fe/l	10,26			
1694	Ruda Lancucka	136	mangan	mg Mn/l	1,971	V	IV	geogeniczne pochodzenie wskaźnika, tylko Mn i Fe w V klasie jakości
1249	Jasłoka	151	bar	mg Ba/l	1,024	IV	IV	
1437	Cieklin	151	amoniowy jon	mg NH ₄ /l	1,89	IV	IV	
			wodorowęglany	mg HCO ₃ /l	713,0			
			bor	mg B/l	1,36			
145	Brzeszanka	152	amoniowy jon	mg NH ₄ /l	2,38	V	IV	tylko NH ₄ w V klasie jakości (geogeniczne pochodzenie wskaźnika)
147	Mokluczka	152	amoniowy jon	mg NH ₄ /l	1,39	IV	IV	
			bor	mg B/l	1,93			
406	Krosno	152	temperatura	°C	18,7	IV	IV	
1847	Besko	152	chlorki	mg Cl/l	357,00	IV	III	tylko Fe w IV klasie jakości (geogeniczne pochodzenie wskaźnika)
			żelazo	mg Fe/l	6,42			

Załącznik Nr 5. Klasyfikacja wód w punktach pomiarowych w 2016 r. Źródło GIOŚ/PMŚ.